

308919

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 4.
సంపుటము. 8.

చెన్న పట్టణము 1917 సం॥ జూలై నెల 19 వ తేది గురువారము
శింశ నామ సంవత్సరామాస బహుళ అమావాస్య 30.

No. 93
సంచిక ౯౩

The Glory of Man is his STRENGTH

NOT PHYSICAL ALONE, BUT FUNCTIONAL, SEXUAL AND NERVOUS TOO.

Hence, one should try to preserve it in the heyday of Youth, guard and insure against its loss as a precautionary measure, and obtain and regain it, at any age and at any expense, if already lost, through any cause whatsoever. How? By a timely use of the world-renowned medicinal device called "E" manufactured on Dr. Eler's Principle of Hyperaemic Treatment by Messrs. Huston Brothers Co., of Chicago U. S. A. priced at Rs. 15 only (including postage &c, charged extra). Patented all over, highly recommended by several leading medical authorities of the East and the West and countless numbers of gratified cured patients.

Why? because if other wise, the Man who does not possess this necessary attribute of life is only a so called Man.

Absolute secrecy guaranteed. Correspondence only in English; write to-day, in all confidence if really interested of to the

HOTTRUSS (A. P. DEPTT) SOLE AGENCY FOR THE EAST, BATA LA.

అమృతనివారిణి. 126

ప్రాఫెసర్ జేమ్సుగార్
ఎడ్యుకేటర్ ట్రానిక్ సెర్జన్

ఇది బలహీనులకును, నీరసములకును, నిద్రాశులకును, అయాసము, కష్టకర్మములతోనూ, విద్యార్థులకు, శాస్త్రాధ్యయనములకు వర్తకులకు, మనోవ్యాధులకు, మొదలగు వారికి ప్రశస్తమైనది; బలమును గలిగించును. ఆ నేక శేలమంది ఇందువలన బాగుపడినవారు. నీవుకూడ నేటిదిని మే ఒక బుడ్డిని కొని దానిమోస్తూ ఒకమాస మేక్షింపుము.

25 మాత్రల బుడ్డి 1-కి రూ. 1-4-0
40 " " " 2-0-0

సమీక్ష: పరిమళ ద్రవ్యముల గా జానకము!

ఆట్టో డిట్ బహర్

వనోరచ్యుతుగాను కొంతకాల ముందుకట్టి ఆపూర్వ వాసనయును కలదు. ఆలోచనలో సారాయి మొదలగువాటి యొక్క సంబంధము బొత్తిగాలేదు. చేతిగుడ్డలో గాని వాక్కుయి వ్రేసగాని 2-8 చుక్కలు విడిచినంతట ఒక ఇందన వాసన మధ్యలోనుంటే యెంత సుఖమయిన వాసన అనుభవించ వచ్చినో అంత ఆనందమిచ్చును. ఇతర వాసనలు యే వేరుమండినా యీ ఆటోడిట్ బహర్ యొక్క వాసన ప్రాధాన్యముగా నిలుచును. ఈదిను మే ఒకబుడ్డికి వ్రాసి పంపుము.

వెల 1/2 డ్రాము బుడ్డి 1-కి రూ. 0-8-0 } వి.పి. చార్జీ
,, 1 డ్రాము బుడ్డి 1-కి ,, 0-12-0 } రూ. 0-4-0
,, 1/2 అవున్సుబుడ్డి 1-కి ,, 2-0-0 } ప్రశస్తికము

ఆంగ్లంయిండియన్ డ్రగ్ అండు కెమికల్ కంపెని.

సెం 155, జుమ్మా మసీదు వీధి, బొంబాయి.

మద్రాసు యేజంటు:- మహతా ఫురూకాన్ మూర్తీ
వై.బాబు రోడ్, మద్రాసు.

తామర తైలము.

వెల బ్యా 1-కి 0.4-0
మా తామర తైలము
ఒక్కడబ్బాను నాలుగు
జతలకుకొనివారువైదు
సారులు రాచిన యెడల
తామర నిర్మూలమును
నమము కాని యెడల
మీ వాల్లు అజాయి తిరిగి
తీసికొని వచ్చును.

దీనిని గాచిన కొరకు నలు నెక్కడు మంట యుండదు.
డబ్బి 1-కి వెల 0.4-0 12-కి రూ 2-10-0
అమృతాంజనము డిపో, 6 తంబు శెట్టిపేట,

దంత చూరము

డబ్బి 1-కి వెల రూ 0-2-0 12-కి రూ 1-2-0.

ఈ గంధమాస్టమునో పండ్లతోముటవలన చిగుళ్లు గట్టిపడును. చిగుళ్ళనుండి రక్తము ప్రవించకుండును. నోటిదుర్గంధము లేక యుండును. పండ్లమువ్వములనె తెల్లగానుండును. నవ్వ సామాన్యముగ వాడుటకు దగియున్నది.

జీర్ణరసాయనము:- ఈమాత్రలను సేవించుట వలన అన్నము కంచనమగును. జీర్ణకోశము బాగు పడి రసప్రావము క్రమముగ కలుగును. మలబద్ధము మానును. 25 మాత్రలడబ్బి 1-కి వెల 1-4-0. మదరాసు, లేక 109 ఫ్రేకోర్డ్ స్టోర్స్ బొంబాయి

A Majic Cure for Scorpion Sting.
సర్వవృద్ధిక విషసంజీవిని.

(చికిత్స (చేతు ముగ్గు) 500)

గుఱుగుగో వచ్చునాడు సంశోమముతో పోవుదును. గుణము లేదని రుజువు చేయువారలకు రూ 100 ఇవాల.

ఇది ప్రతి కుటుంబమునకు యుండవలసిన చాఖ్యోపకరము. అంగ్ల, యూనాని, చేతి మత్తెయ్యలచే సాగడగాంచబడియున్నది. ఎన్ని దీనిని యించినను మందు గుణముమాత్రము లేలనకు మృత్యుమే కాక ఎలక కుక్క, పాము, జిడ్డి మొదలగు విషగంతువుల కాటులకు నువ్వెరింగును. వెలపాకట్ 1-కి 0.8-0 పోస్తేజి 0.8-0. 1 డ్రామ్ పాకట్ వెల రూ 5-0-0. పోస్తేజి నేలు.

ఒకసారి 2 ప్యాకెట్లు తెప్పించుకొనువారికి పోస్తేజి ఇవాల. వర్తకులకు. 100 కి 25 రూపాయలు కమీషన్ నిశ్చయింపబడు.

చిరునామా:- ధనలక్ష్మి కంపెని, 1-6 కంకటేశ్వరమ్మ వీధి, సాకారుపేట పోస్టు, మదరాసు.

ఇంగ్లీషు మోటారు యంత్రవిద్యాల

3-24 సాటర్నల్ స్ట్రీట్, మాంటూస్ డ్ట్రు.

ఆంగ్లమున ఆంగ్లమున ప్రత్యేక పాఠ్యములు కలుగ చేయబడును.

వైవాహిక దరఖాస్తు చేసికొన వలయును.

అప్రెంటిస్ చాయలు - బర్క్లీ రోడ్ (బెర్లిన్)
రెవెన్యూ - 55 ఫ్రైట్ (బెర్లిన్)
కాంగోరెడ్ (బెర్లిన్)
ఈస్టు 1-కి టెన్సులు 8 గలది.
వర్తకరైట్ 4 (8 N) కీ సెవాచాయ
ఈస్టు 1-కి అవున్సులు 20 గలది.

కొనుట వైవిలాసము:-
సాలే మహమ్మద్ హజీ, యిబ్రహీం కంపెని, సెం 249, 249 ఎస్టేట్ రోడ్, మద్రాసు.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

చక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0.

తలనొప్పుల మాచును.
వాయువుపోట్ల పోగొట్టును.
చార్మపు నొప్పుల బారదోలును. పొట్ల పోగొట్టును.
సువాసన గలిగి యుండును.
ప్రతిముంట నుండదగినది.
దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

అక్షుల కొలది సీసాలు విక్రయము.

దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

అమృతాంజనం డిపో. } 109, ఫ్రేకోర్డ్ స్టోర్స్, బొంబాయి
7, తంబు శెట్టి పేట, మద్రాసు

సంఘసంస్కరణ సభలు.

నాని యుక్తశ్రీములు.

II

సంఘసంస్కరణ మనగా సంఘముయొక్క సంస్కరణ. సంఘసంస్కరణములను ముఖ్యముగా విశిష్టతాద్వారము, రిజిస్ట్రాల వివాహము, జాత్యంతర వివాహము మొదలగు వాని సంఘముతో నేమాలను సంఘము లేక యుండవలెనని యుద్దేశము. కాకత్యుత్తరము సంఘసంస్కరణాద్యములను సంఘమునందు వెదజల్లవలసిన భారమును గూడ కలిపింపవలెను. ఆ యాదర్శబిరుదులు సంఘమునందు మొలక లెత్తెడిట ముందుగా, నన్ను ప్రేమకు కలుపుచుండుట, నిష్ఠాబలము మొదలగు ననుభూతియొక్క చేయవలసినవి. ఆనలగా నేయటయే సంఘసంస్కరణసభల యుద్దేశము. కాకత్యుత్తరము వారి వారి కేంద్రీకృతములకు సంఘసంస్కరణ యుద్దేశము. కాని ఈసభలను ఫలావహు ఫలానివీధముగా చేయవలెనని నేర్పడుటకు సాధ్యము కాదు. సమీపసంఘములతోడను సంఘమును ర్విజయించుటకు నుండినది తోచిన వానిని తిరుగుమీ చేయ నిర్ధమగా నున్న కాకత్యుత్తరముల వలననే సభలను, సంస్కరణ ప్రారంభింపవలెనని ప్రోత్సాహము గలుగును.

కడలిని ముప్పదిసంకల్పములనుండియు మనలోని వా జకీయంట్లములను తనలో తాము కొన్ని రాజకీయసంస్కరణములను గూర్చి చర్చించుకొని, కొన్నిటినిగూర్చి ఏకాభిప్రాయములై, గవర్నరు మొట్టవారిని వాని నామోదించుటకు కోరి యున్నారు. అదేవిధముగా సంఘసంస్కరణ సభలందును కొన్ని సంస్కరణములనుగూర్చి కొందరుబుద్ధివంతులు తనలో తాము చర్చించుకొని, వానిని గూర్చి ఏకాభిప్రాయములై వాని ననుసరింపుదని సంఘములోని ప్రజలను గోరుచున్నారు. ఇంతవరకును, రాజకీయ సభలయందువలెనే, సంఘసంస్కరణ సభలయందును ప్రత్యేకసంస్కరణములను గూర్చి ప్రత్యేకముగా ముచ్చటించుచుండిరి. కానిక్రిందటిసంవత్సరము లక్ష్మణపురమున జరిగిన రాజకీయసభయందు, హిందూమహమ్మదీయ రాజకీయ తంత్రములెల్లయు జేరి మిక్కిలి యవసరమైన సంస్కరణములను గూర్చి ఏకాభిప్రాయములై స్వపరిపాలనా సూత్రములను తయారుచేసి, వానిని ప్రకారము హిందూ దేశప్రభుత్వ నిర్వహణ శాసనమును సవరణ చేయుచుండుట తీర్మానించిరి. అదేవిధముగా సంఘసంస్కరణసభలయందును సంఘాన్నత్యమునకు గావలసిన సంస్కరణములను గూర్చి కొందరు బుద్ధివంతులైన ను పరీభావమును కలిపించి, వానినినుండి, సూత్రములను నిశ్చయించి సంఘముయొక్క ప్రస్తుతపు స్థితి, పులకు దిగింపుగా రచించి, దానినిసంఘపు నాయకుల చేత ఒక్కపేరు ప్రయత్నింపవలసియున్నది. ఈ స్ఫూర్తి నందరు ఆమోదించరని ముందుగా భయపడ కనవలెను. ఏలనగా కాంగ్రెసువా యొకరి స్వపరిపాలనసభ్యుని, దాక్షిణ్యవాదులు గారు మొదలగు మనలోని నెక్కువరై ఆమోదించనంత మాత్రమున, వారు భయపడిరా? ఒకవిషయము మట్టుకు నిర్భయము. నూతనసాంఘికస్ఫూర్తిని నిర్మించుటకు సామాన్యులు పనికి గారు. మనసాంఘికస్థితిని బాగుగ నెరిగినట్లయితే, మనకర్మాగ్రంథ పరిచయము బాగుగ గలిగినట్లయితే, మనోభావపుత్ర యిందుకు తగినవారు. అట్టి పనిని నిర్వహించుటకు పండిత మహాశ్వేతా శ్రీ గారి కంటె వారు సర్వకేధముల సమర్థులని నేను నేరక విన్నవించు నవసరము లేదు.

నైకత్వము వాననంతర బట్టి మాడగా నిట్టి సభలయందు ఆమోదించబడిన తీర్మానముల ప్రకారము సభలందును నడువ కలయునని నిర్వహించుట, ఇట్టిసభలకు సాధ్యము కావలయుట చేతను, సంఘసంస్కరణముల యాకర్షకతను గూర్చి జరుగుట బోధించుటకై నను, వానినిగూర్చి ఏకాభిప్రాయము గలిగిన బుద్ధివంతులు నల మూలసంఘ మొకటి లేకుండుటచేతను, ఇట్టి సభలు కేవల చర్చలతోడనే ఆంధ్రము కావలసి వచ్చుచున్నది. రాజకీయ సంస్కరణములను సాధించుటకు కాంగ్రెసు వారు, హిందూదేశ ప్రభుత్వ నిర్వహణ శాసన సవరణ చట్టమును నిర్మించి దిలచిరి. సంఘసంస్కరణ సభ వారును, ఈవరకు ముప్పది సంవత్సరములకు సంఘసంస్కరణసభలయందు వామోదించిన తీర్మానముల ననుసరించి, నూతన పరాశరస్ఫూర్తి మొక దానిని నిర్మించి, దానిని సంఘమునందు వ్యాపింప జేయ వలసి యున్నది. ఈ ప్రయత్నమున కనుకూలముగా నుండుట కిట్టి సభల యందు శాఖాసూత్రములగు ప్రత్యేక సంస్కరణములను గూర్చి మాత్రమే గాక, వాని మూలసిద్ధాంతములను (Basic principles) గూర్చి కూడ కొంతవర్చ జరుగుట మిక్కిలి యవసరము.

మన దేశమునందు జాతీయభావ ముత్పన్నమైనవెనక, తక్కిన అన్ని ఉద్యమములయందు వలెనే, సంఘసంస్కరణాద్యములను నందును ఇటీవల కొంతమార్పు గలిగినది. మొన్న మొన్నటి వరకు మన సంఘము గాననిద్రయందు యుండుటచే, పాశ్చాత్యజ్ఞాన సూక్ష్మదయములన జాగ్రదవస్థకు బాంధిన మన సంఘసంస్కరణలు సంఘమును నిద్రనండి లేపుటకై సంఘములోని లోపములను గూర్చి కఠినముగా మందలించ వలసిన యవసర ముండెను. కాని ఇప్పుడు మన సంఘమునకు వెలకువ వచ్చినది. అట్టిగౌరవమును నిలుపుకొనుచున్నది. ఇట్టి సమయమున పూర్వమువలె సంఘ లోపములను గూర్చి పరమముగా పలుకుట పాడి గాదు. సంఘసంస్కరణము యొక్క ఆదర్శమునందే గొప్పమార్పు గలదు. ఆంధ్రవిద్యాధికుల ఆశయము సాంఘిక సౌఖ్యము. (Social happiness) ఆర్థికాభివృద్ధి (economical improvement). కాని హిందూజాతీయము సాంఘికాదర్శము ఆధ్యాత్మిక జీవమునకు దిగ్భివృద్ధి (Spiritual elevation). నిన్ను జాత్యభివృద్ధి విషయమున సాంఘిక సౌఖ్యముగాని, ఆర్థికాభివృద్ధిగాని ప్రధానముగాలేక, ఆధ్యాత్మికాభివృద్ధియే ప్రధానముగా నున్నది. ఇట్టి యాశయములు గల సందర్భ, గోపి చాను, తిరుప్పావీయ శ్లోకము, మొదలగు పూర్వపు పంచములను మాత్రమేగాక, ప్రస్తుతమున చింతించుచున్న స్వామిసహజానందము పంచముని మన సంఘసంస్కరణలు కొనియాడుచుండుట చూడగా, ఆధ్యాత్మికాభివృద్ధియే సంఘసంస్కరణాద్యముల యొక్క యాదర్శముని గోచరింపకమాదు. అందువలననే నిరుడు బల్లారి జిల్లాలో జరిగిన సంఘసంస్కరణసభను ఆధిపత్యము కలిపించిన న్యాయమూర్తి సదాశివ అయ్యగారు, విశిష్టతాద్వారములుగాని, జాత్యంతర పుష్కర భోజనములుగాని, పరదేశ గమనముగాని, కేవల విహికాకారములకు తృప్తిపడకుట గాక ఆధ్యాత్మికాభివృద్ధి లోక ఆశయము లయిన సాధనములుగా దెలిపి యుండిరి. కావున ఈవిషయముల నన్నిటిని సంఘసంస్కరణలందరు శ్రద్ధతో ఆలోచింతురుగాక.

వెలిదండ శ్రీనివాసరావు.

తునివాదము

తుని జూలై 9:—కష్టములు తొలకరిందినది మొదలు సన్మానకూలముగ నేటివరకు మరయుచున్నది. చుధ్యచుధ్య నెండులు తీరముగనొచ్చి.

మేజిస్ట్రేటు ఎ. నరసింహా చార్యులుగారువచ్చి నాలుగైదు మాసములైనది. పీఠ బహువైపుణ్యముతో తనపనులను సెరవేర్చుకొనుచు తాతేదారుల యొక్కయు ప్రజల యొక్కయు వన్నెలకు పాత్రులై. లోకలో నుండు ఇన్నవెక్షన్ల కర్మగారాఫానే ప్రస్తుతము ఈ గ్రామకాపులకు మద్దాల సేనా రావముర్తిగారు పనిచేయుచున్నారు.

ఆసుపత్రి అసిస్టెంటుగా విశ్వనాథమునాయుడు గారు వచ్చినారు.

గోనాపిఠుపత్రి ప్రస్తుతము లోకలభంబు ఆసుపత్రి కిది పంచ అరుగుమీద నుంచినారు. టి. డి. లాజును దొర సాని గారు దురుచేసి పని జూచుచున్నారు. ఈమె వాస్తవలి మి ఎట్టికొ, నేర్పెట్టికొ వాని నేటివరకు ఒక కేసైను జయ ప్రదముగ జరుగలేదు. పట్టణవానిలో చాలభాగము ప్రాణములు గోల్పోవుట ప్రాణాపకష్టముగనూట జరుగుచున్నది. ఈ సంగతి సుదర్శనుల నాని ప్రజలు భయభూరికి పోవుటయే లేక మరయుక విధముగ వైద్యము జేయుచుగోనుటయే జరుగుచున్నది. ఆసుపత్రి పచ్చిది మొదలు జబ్బులెక్కువగుచున్నది. ఈమెకన్న సమర్థురాలు నరయుకరు లేనియుండుటలు పడవలసినదే యనియ, బోర్డువారు సెలవిచ్చుచున్నారు. ఈపాటికైన బోర్డువారు మాయందు దయబూని ఈ దొరసాని గారిని మార్చిగారి అది మీలు గానియెడల ప్రస్తుత మీ వైద్యశాల మూసివేయుట గాని సాధ్యమైనంత త్వరలో చేయవలెను.

ఇండ్లయిబ్బంది.

మౌనూలు స్థాపించినదాది గ్రామములో జనసంఖ్య పెంచుచున్నది. ఇండ్లచాలక చాలచిక్కులు పడుచున్నాడు. ఈరు నెంచుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి కాని యంతవరకు ఫలితమేమియు గానబడదు. శ్రీరాజీనామోహ వారు ఈవిషయమై తగు ప్రయత్నము చేయించినచో తప్పక యీ బాధ తీరును.

యూనియన్ సభలకు సభ్యులు క్రమముగా పెల్లి తమ తమ పనులను సక్రమముగా నిర్వర్తించుటలేదు.

కనిగిరి వార్తలు.

(ఒక విలేఖరి)

నెల్లూరుమండల సభ.

ఈసభ యీసంవత్సరము నెల్లూరు రామకృష్ణయ్యగారిచే ఈగ్రామమునకు ఆహ్వానించబడినది. ఆహ్వానమును సభాకార్యదర్శి లంగికరించినారు. జాన్ మాసాంతము కావచ్చినది. కాలము సమీపించుచున్నది. ఇంతమట్టుకు కనిగిరి పురవాసులు ఆ సంగతియే అనుకొనినట్లు తోచదు. ఆహ్వానసభ నెప్పుడు ఏ రౌటుచేయుదురో, చంచాలు ఎప్పుడు నేనూట చేయుదురో తెలియదు. కనిగిరి ఇతరగ్రామములవంటిది గాదు. ఇచ్చట సభ జరుపుటకు పురమందిరముగాని నెవ్వధనముగాని లేదు. ఈ బోవు ప్రతినిధుల వసతి మందిరమైనను లేదు. ఈపనులకు వేరే పాకలు తయారుచేయవలెను. అని ఆయనను నెల్లూరిలో ఆంధ్రమహాజన సభకు చేసినట్లు కొద్దికోజులలో వేయటకు మీలు లేదు. ఇచ్చట తాటాకులు, పెరుట్లు, సులభముగా దొరకవు. అందువలన కనిగిరి తాలూకావారు జిల్లాసభకుగాను త్వరపడవలసి వచ్చును.

ఇక్కడ సాంఘికజీవము బాత్రిగా లేదని చెప్పువచ్చును. ఇది ఒక గొప్పతాలూకాకు ముఖ్యగ్రామ మైనను, మునబుకొట్ట స్టేషన్లు ఉన్నను ఒక రాజకీయ మతవిషయక సంఘ మెద్దియును లేదు. రెండేళ్లక్రిందట ఆంగ్లపుస్తక భాండాగారమును స్థాపించిరి. అదియు నేను నిదురపోవుచున్నదని చెప్పవచ్చును. అంగ్లము రీడింగరూం లేదు. ఒకదానిని స్థాపించ ప్రయత్నించుచేసి ఒక తెన్నినుకొట్టతో తృప్తిపొంది రీడింగరూము విషయ మిప్పుడు గాదని రిమానుల క్రిందట తీర్మానించిరి. ఈ తెన్నినుకొట్ట అయినను ఇంకను వేయబడుచునే యున్నది.

పాఠశాలలు.

ఇచ్చట ఎంతబట్టి అయినను ఒక మిషన్ లోయర్ సెకండరీస్కూలు తప్ప వేరే బోర్డుస్కూలుగాని ఇంకేవారకాలగాని లేదు. మిషన్ స్కూలులో టైలిను, ప్రొద్దున సాయంత్రము క్రీస్తుప్రార్థనలు నిర్వంధము గనుక ఇచ్చట ఉండు వైస్మీకులగు బ్రాహ్మణులుగాని వర్తకులుగాని వారి బాలరను అచ్చటకే పంపరు. అదియనుం గక ఆస్కూలులో తెలుగు చెప్పటకు పండితుడు ఆక్రరలేదనియు ఏక్రిస్టియన్ ఉపాధ్యాయుడైనా తెలుగు చెప్పిన చాలుననియు మేనేజరు వారి అభిప్రాయముగా ఉన్నది. ఈకారణములబట్టి ఇచ్చట ఒక బోర్డుస్కూలు గాని లేక ప్రజానిర్వహితమగు పాఠశాల గాని ఉండుట ఆత్యావశ్యకమని ఈ గ్రామవాసుల అభిప్రాయము. ఈసంగతి రాబోవు నందలసభలోవర్ణించురని నమ్ముచున్నాము.

ఈగ్రామములో వార్తాపత్రికలు తెప్పించి చదువునట్టి కొందరు ఉద్యోగిష్టులు తప్ప మిగిలినవారందరు కూపకమండాకములు. వారికి రాజకీయ మత సాంఘిక విషయములలో మన దేశములో జరుగు మార్పులను గురించిగాని, వానికొరకు జరుగు ఆందోళనము గురించిగాని యేమియుండలేదు. ఇంతయేల నూటిలో 90 మందిక యుద్ధమును గురించిగాని దానికి మనము ధనసహాయము చేయవల మనని గాని తెలియదు.

కావలెను.

చురుకు గలిగియుంటియు, కష్టపడి పనిచేయ గల ఏజెంట్లు అన్ని కట్టణములలో కావలెను. నుంచి జీతము, కమీషను ఇవ్వబడును. విజయ తెలియగోరువారు యీక్రింది చరు నామాకు వ్రాసికొనవలెను. (828)

హెచ్.సుడికొ, 80, మత్తుచాయకన్ వీధి, మద్రాస్.

మదరాసు కార్పొరేషను

నోటీసు

824

చెంగల్పుట్టి జిల్లా పెరియ పాళయములో విశేషముగా జనము గుంపు కూడుటవలన కలరా ప్రారంభ మగునని భయమగుచున్నది. ఈ నెల 22 వ తారీఖున ప్రారంభమై రి ఆదివారముల వరకు జరుగనున్న రాబోవు భవాని అమృతవారి ఉత్సవమునకు పోదలచుకొనియున్న యాత్రికులు న|| ఉత్సవమునకు పోవుట వలన రానున్న అపాయమును గురించి ముందుగా ఇందువలన హెచ్చరింపబడుచున్నారు.

హెల్త్ డిపార్టుమెంటు } కే. రాఘవేంద్రరావు,
18-తేది జూలై 1917. } ఆక్టింగు హెల్త్ ఆఫీసరు

రుష్యాదేశపు పునరుద్ధరణము.

బొంబాయిగవర్నమెంటులోని హోమరులు సమితులపక్షమున-ఈ విషయమై, గడచిన బుధవారమునాడు, సభ్యులు హుస్సేను గారొక యుపన్యాసమునిచ్చిరి. జిహోంగ్గు వెట్టిటు గారగ్రాసనాధిపత్యమును వహించిరి. త్రితీయ సభాసభి దేవి, బొమ్బాయి, బెల్గాం, మున్నగువారందరూ సభకు విచ్చేసిరి. అప్పుడు సభ్యులు హుస్సేనుగారి విధిముగ మొక గంభీరపన్యాస మొసంగిరి:-

విద్యార్థులు రాజకీయ సభలకు బోగాదని ప్రభుత్వ వా. రాజ్య మెంగిన తరువాత, హోమరులు సమితులవారు చేయు సమావేశములలో నిదియే మొదటిది. ఈయుద్ధపురస్కర మన దేశమున జరుగుచున్నప్పుడు నేకులు ప్రేక్షకులందఱును అధికారులు దురభిప్రాయపడియుండినట్లు తోచెడిది. కాని, నేడిచ్చట జరిగిన సమావేశమున భవనమంతయు జనులతో క్రిక్కిరిసిపోవుట చూడ వీరి యూహలు వ్యర్థములైనవని చెప్పవలెను. వీరింటిమృగారిపై నిర్బంధావాస శిక్షను ప్రభుత్వమువారు విధించినందుచే మనకందరికీ విచారముగ నున్నది. రుష్యాదేశమున పరివర్తన మాకస్మికముగ సంభవించలేదు. విద్యార్థులును, జనసామాన్యమును పరస్పర సానుభూతితో ననేక వత్సరములు, తమ ప్రేమాస్పదమగు నాశ్రయము చేకూరుటకు, అనేక కష్టముల ననుభవించి, తుట్టుకుదకు నిజ కావ్యసిద్ధి గాంచిరి. రుష్యాదేశమున ప్రజాస్వామ్యము చేకూరుట కనేక ప్రయత్నములు గావించబడినవి. అనేకులు పలు బాముల పడిరి; పేలొలది జనులు ప్రాణత్యాగము చేయవలసి వచ్చినది. స్త్రీలు, పురుషులు, ధనికులు, నిరుపేదలు, విద్యార్థికులు, విద్యావిహీనులు వీరందఱు నేకీభావముతో కృషిచేర్చి నిజాశ్రయముల నందిరి.

స్వాతంత్ర్యలబ్ధికి పడిన కష్టములు

స్వాతంత్ర్యలబ్ధికి రుష్యాదేశజనుల పడిన అపారకష్టముల గూర్చి నియమిత కాలమున విపులముగ చెప్పట దుస్సాధ్యము. కావున ఈవిషయమై నెవిన్ననుగారు వాక్రచ్చిన మాటలను చదివెదను. తరతరములనుండి రుష్యాదేశభక్తులను నిర్మించిన నిరంకుశాధికారులు వెట్టిన బాధలను వర్ణింపవలసిగాదు. స్త్రీలును, పురుషులును దేశమునుండి తరుమబడి తీలవదేశమగు పై బేరి యాలా మరణింపవలసివచ్చినది. దేశభక్తులను నెంటుపీటర్సు బర్గనగరమునకొనుటకు గజ్జముల నెక్కి, తోళ్లతోడను, ఉక్కుతోడను చేయబడిన కొరడాలతో కొట్టి తరుముచుండగా, నెవిన్ననుగారు ప్రత్యక్షముగ చూచియున్నారు. ఇంతేగాక, యీ దేశజులలో ననేకులు, అపరాధాన్వేషణ కాళివారి దుర్మయములకు లోనై, క్రూరతనమునకు శిక్షల ననుభవించిరి.

స్వధర్మ ప్రాణత్యాగంల కుపాయనము.

“పరివర్తనములలో పునః, 2,100 మంది మూడు సంవత్సరములలో మరణింపబడిరి. అనగా, సగుటున దినమున కిరువై రి ఘోరతక్షణాలు గావలసివచ్చినది. 181,000 మంది స్త్రీ పురుషులు రాజకీయ నేతృత్వముగ పరిగణింపబడి కారాగృహ వాసశిక్ష ననుభవించిరి. 84,000 మంది పై బేరియా దేశమునకు తరుమబడి నేపాంతరవాసశిక్ష ననుభవించిరి. ఈ సహనీయులగు స్త్రీశిక్షములు, పురుష పుంగవులు విసాదమననములతో, కన్నీటి కాలువతో బీజాంతరముల నాటిరి. రుష్యాదేశ లిపుకు వాని ఫలితములను సంతోషముతో ననుభవించి నుభించుచున్నారు. 1885వ సంవత్సరమున అమెరికా దేశమునకు వార్షిక క్షేమము అను నాతడు పై బేరియాలోనున్న రష్యన్ ప్రవాసకుల యొద్దకుపోవ, అందుకేపరను ప్రయోగవస్థియును ముప్పదివత్సరములు వయసుగల నారీమణి యీవిధముగ నతనితో చెప్పినట్లు: “మేమును, మాబిడ్డలును, వారిబిడ్డలును కూడ దేశ ప్రభులమై, మరణింపవచ్చును. కాని, మాకష్టములకు తగిన ఫలితములు చేకూరుటయే మాకు పరమ సంకోచనాయకము.” ఇట్టి సహనీయుల గౌరవాధ్యక్షుడైన సమావేశములలో ప్రేక్షకులెల్లరును కొంతసేపులేచి నిలుచుండి నారీని హర్షించుట రుష్యాదేశమున వామక ” అని నెవిన్ననుగారు నడిపిరి.

రుష్యావారి యేర్పాట్లు.

రుష్యాపరివర్తనము జరుపదముగ కొనసాగుట కాదే కలుగుల స్వాధికారము గాక, సాంఘికనిర్మాణము కూడ కారణమని చెప్పవచ్చును. అచ్చట నున్న క్రైస్తవోను సంఘములు ఈ ఆశయమున ప్రేరేపితమై నైతక ప్రయత్నములకు కృషి చేసినవి. ఈ సంఘములు, పల్లెటూరి వారి

చెన్నపురి కార్యరేషను

సామాన్యపు సభ.

మొలొనిగారి యధ్యక్షతన క్రింద కిమీషనర్యు మొన్నటి సాయంకాలమున సమావేశమైరి.

ప్రత్యక్షతరములు.

కె.సి. దేశికాచారియగారి ప్రత్యక్ష మొలొనిగారిట్లు సమాధానము చెప్పిరి:- స్ట్రోమ డిపార్టుమెంటులోని సరకులను వీరేటను తప్ప ప్రతినెలయు తనిఖిచూచుట అసాధ్యము. ఈవిషయ మిదివరలోనే స్థాపిత సంఘమువారికి విన్నవించబడినది. తనిఖి రిపోర్టులు ఇంజనీయులనకు పంపబడుచున్నవి. నిబంధనల ప్రకారము మార్చి 31 తేదీలో పున నిలువ సరకులను ఇంజనీయులు తనిఖి చేయునట్లేర్పాటు జరిగినది. స్ట్రోమ డిపార్టుమెంటు లెక్కలను, నిలువసరకులను మ్యూనిసిపలు ఆడిటర్లు తనిఖిచూచుచున్నారు. వ్యయము యుక్తమైనట్లు కార్యరేషను వారికి తోచినయెడల, యాడిపార్టుమెంటు లెక్కలు వర్తరాలు అనుభవచే పరిశోధింప నేర్పాటులు జరుగవలెను. 1916-17 సం॥ న డిపార్టుమెంటు వారి ఆవగతులు చాలసార్లు ఇంజనీయులచే తనిఖి చేయబడినవి.

నీటి సప్లయ

పిమ్మట మొలొనిగారు నీటిసరఫరా వ్యాపారము నెత్తుకొని నీటిసప్లయచరిత్ర నిండుక వివరించిరి. మరణముల సంఖ్య స్వల్పముగ హెచ్చినది. ఇందులకు నీటియందలి దోషము కారణమై యుండవచ్చునని ఆరోగ్య కాభోద్యోగి తెలియజెను. కనుక కొన్ని మార్పు లావరింపవలసి యుండెను. తోడనేకలు పురు మూయబట్టుకొనిరి. నిజముగ నేదైన ప్రమాదము జరిగి యుండిన మనము చేయగలిగినదేమి? ప్రమాద కారణమును తొలగింప పూనుకొనుటయే ఉత్తమమార్గము. సప్లయని పరిశీలించి, కొన్ని మార్పుల నొనర్చితిమి. తత్కారణమున నిపుడా ప్రమాద కారణములు తొలగినవి. మరణపురేటు హెచ్చినది కమిషనరు లెవ్వరును గమనించిరి కారు. మదరాసు జనసంఖ్య యంత యుండగదనియు, జనులకింత నీరవసర ముండుననియు 1861 సం॥ నీటి సరఫరాపద్ధతిని నెలకొల్పినపు నూహించబడి యుండలేదు. వర్తమానమున రోజునకు 140 లక్షల గ్యాలనుల నీరు సప్లయ చేయబడుచున్నది. మనసికి దినమునకు 25 గ్యాలనుల నీరు బయటచున్నది. పంపులలో నుండి యీనీరు క్రమముగ పచ్చుటలేదని ఫిర్యాదు చేయుచున్నారు. గాని పంపుల వెంబడి రావలసిన నీటి సంతతిని విడిచి వెట్టివయెడల, ఆ నీటి సుపయోగింపని యెడల ప్రమాదము నాటిలును. నీరు క్రిక్కిరిసిపోయి, నీటిగొట్టములు పగిలిపోవును. ఎంత నీరగత్యమైన సంత నీటిని నియమిత కాలమున సరఫరా చేయగలము కాన నీటి సప్లయ లోటులేదు. నీటిసరఫరానూతన విధానము ప్రారంభమైనది లగాయతు మరణపు రేటుతగ్గుటయే గాక, ప్రజల యారోగ్యము గూడ వృద్ధి యయ్యెను. 1916 సం॥ మరణముల రేటు స్వల్పముగను,

యొక్క సాంఘిక, ఆర్థిక అభివృద్ధికి స్థాపించబడి, ప్రజాసాను భూతిని బడసేసెను. ఇందుల కెప్పుడోనుల కీ సంఘములే తమ ప్రతినిధుల నెన్నుకొని పంపుచుండెడిది. ఈ మండల సంఘములు, స్థానిక సంఘములను ప్రతినిధుల నెన్నుకొనుచుండెడిది. ఈ విధముగ రుష్యాలోని అన్ని లెక్కల వారును నికమత్యముతో దేశసేవచేయ విలు కలిగినది. కాలక్రమమున నీ సంఘముల ప్రాముఖ్య మెక్కువగుటచేత ప్రభుత్వమువారు కూడ వీని సలహాను తీసికొనుచుండిరి. ఇట్టి సంఘముల మూలముననే రుష్యాదేశము స్వాతంత్ర్యము సుసాధ్యమైనది. మన హిందూ దేశమున నిట్టి సంఘములున్నవా! రాజకీయముల గూర్చి మాటలాడుచు, క్రియాశూన్యులగా నానిని పరణమింప జేయనియెడల నెట్టి లాభమును చేరు. భారతీయులు తమ సాంఘికభావనముల విడనాడి, ఉచిత స్వభావముతో, నికమత్యముగలిగి, స్వాధికారముగలవారై దేశ సేవగావించవలయును. అందుచే మనముజనసామాన్యమున విద్య వ్యాపింపజేసి, దేయసాధనిర్మాణమునకు బూనుకొనవలెను.

తరువాతి త్రితీయ సభాసభిదేవిగారు ప్రేక్షకులప్రాధానమునరెంచి, తేని, దేశమున జాతిమతభేదములంతరించి, విద్య విరివిన వ్యాపింపవలయునని చెప్పిరి.

తరువాతి అగ్రసామాధిపతిగారు లేచి దేశీయభివృద్ధికి సంఘభూషణవనరునియు, సాంఘికోద్ధరణము ముఖ్యమనియు చెప్పిరి. అంతటితో సభ మగిసెను.

జనముల రేటు అధికముగను ఉండెను. స్పెషలు ఇంజనీయుగు గారు నీటిని వడియగట్టు స్థానములను 14 టీని నిర్మించి యుండిరి. ఇంకను 7 టీని గట్టవలసియుండెను. యుద్ధ సమయముగుటచే నీ నిర్మాణ ముగియదును. 1916 సం॥ ము వరకు వడియగట్టిన నీటితో, వడియగట్టని నీటిని గూడ వడలుచుండిరి.

నీటిసప్లయ స్థానములయందుండెడి గ్రామస్థుల మూలమున నీ రవరకుప్రతి నొందవచ్చును. కాపలా మనుష్యులుండినను, ఒకటి రెండవారువారిచేత బెట్టినతో వారు నోరెత్తరు. తత్కారణమున జల సుపరీతుధము కావచ్చును. గృహకృత్రియములకు మాత్రమే కొఠాయిల నీటిని వాడవలసిన దనియు, గృహేతర కార్యములకై వాడన నీటికి పన్నుధికముచేయవలసినదనియు చూచింపబడినది. సముద్రపు తీరస్థుల నూతుల ద్రవ్య, ఆగూతులలోని నీటితో కోడలు తిడుపవలసినదని చూచింపబడినగాని యాధిభావమునలన వ్యయసాధికమగునని మొలొనిగారు పర్యవేక్షించుచు స్పెషలు ఇంజనీయును, హెల్త్ ఆఫీసుల కృత్యములను జ్ఞాపించిరి.

అనంతరమున టి. రంగాచారియగు మున్నగువారు తమ యభిప్రాయముల తెలియపరచిరి. గిండి పరిశోధకాలయమున జరిగిన నీటిపరీక్ష, తత్వవ్యవసానము నిపుణు డొకనికి పంపవలసిన దని నిర్ణయింపబడినది.

సున్నపు బట్టిలు.

పూనగుల్లి గోన్మలో దొరతనమువారి సున్నపు బట్టిలింకను తీసివేయవలసిన చాల యిబ్బందిగ నున్నది. వాటిని తీసివేయించుటకు తగినయత్నములు తక్షణము జేయింపవలెనని కె. సి. దేశికాచారియగారు కొక తీర్మానము నుపహాసించిరి. తీర్మానవిషయము మొలొనిగారి కంగీకృతమేగాని యొకసంధ్య మున్నది. ఆరోగ్యమునకై దొరతనమువారు లక్ష రూపాయల నిచ్చుచుండిరి. సున్నపు బట్టిలను తీసివేయవలసిన దని మనము పట్టుబట్టియెడల వారొ లక్షరూపాయల నీయరు. కనుక యీవైకమునకు నష్టము లేకుండ మన మీ ప్రదేశమున నుండి బట్టిలను తీసివేయించుట యగత్యమని మొలొనిగారునరి. లక్షరూపాయలు ఇండియా దొరతనము వారిచ్చుచున్నది గాని యీవైకమున నెట్టి జోక్యము కలుగజేసికొనుటకు చెన్నపురి దొరతనము వారి కధికారము లేదని టి. రంగాచారిగారు చెప్పిరి. తీర్మాన మంగీకృతమైనది.

స్పెషలు ఇంజనీయురు కార్యాలయము

స్పెషలు ఇంజనీయురు కార్యాలయ మందరములకు తిరుగ నడచిచీటి వ్రాయ ననుమతింపవలసినదని వెనుకటిసభలో తీర్మాన ముపహాసించబడినది. ఆ యుపహాసము నెదిరించిన వారును, అంగీకరించినవారును సమాన సంఖ్యాకులుగ నుండ అధ్యక్షుడు తన కాష్టింగువోటును తీర్మానము పక్షముననిచ్చి దానిని పాస్సు చేయించెను. ఈ విషయమునుగూర్చి మరల చర్చ జరుగవలెననియు, సభ చేయించవలసినదనియు, మరునాడే 10 రు కమిషనరులు దరఖాస్తుకండిరి. విషయము నాలోచించి, పర్యవసానమున దెలియజేయ వలసినదని యధ్యక్షుడు, పార్లమెంటు నాయకుగారి కొకటిని, తదును బహద్దరు సాహెబుగారి కొకటిని, రెండుతరములకు వ్రాసెను. తీర్మాన మంగీకృతమైన నాటిరాత్రియందే అడ్మినిస్ట్రేటివ్ తిరుగ వ్రాసికొనవచ్చునని ఇంజనీయులతో చెప్పి తిననియు గూడ వైశేష్యమును వివరింపబడినది. తేభభక్త ప్రత్యక్షతరములు నాలెను.

ఇదిగూడ సభ్యులు సభచేయ వలసినదని కోరికను, అధ్యక్షుడు సభ చేయింపకుండుట ఆగ్రహమున వచ్చేసెనుగారు పలికిరి. అధ్యక్షుడు సభచేయించి యుండవలసినదని ఎ. సి. పార్లమెంటు నాయకుగారు వాదించిరి.

ప్రత్యేకసభ నొనర్చుట కుండుకున్న పక్షికుల నన్ని టీని సగౌరవమున విరించియుంక సభ్యులు నిండాకోపణ మొనర్చుచుండిరి. సభను రావించ వలసినదని 10 రు సభ్యులు కోరెను. సభిని రావించ విషయమున నాకు స్వాతంత్ర్యము లేకపోయినను, సభాసమావేశ దినము నేర్పాటు చేయుటయందు మాత్రము స్వేచ్ఛగలదని మొలొనిగారు చెప్పిరి.

జులై 18 తేదీ నాటిరాత్రి నాగపూరు పురపరిషదులో కార్యదేవు కమిటీవారిచే సర్వ గంగాధర చిట్టానియు గారి యాజమాన్యమున మొక బహిష్కరణ జరుపబడినది. అందు నాగపురి పౌరులందఱును నాదాభాయి నాగోకగారి మరణమున కర్పించిదాఖము నొందుచున్నారని తీర్మానము చేయబడి అది నాగోకగారి కుటుంబమున కంపబడినది. తీర్మానమున యమున నభికులందఱును నిలుచుండిరి. హార్డింగ్ ప్రభువుగారి యెడల అనమానకావ్యమును వెల్లడించుచు నరముక తీర్మానము చేయబడినది.

ప్రవారశిక్షలు.

సర్ నారాయణ చంద్రాచార్యగారు

మైస్సూరు ఆఫ్ ఇండియా పత్రికకు చందా వాక్కుగారు వ్రాసిన రెండవ లేఖలోని యంశముల నీ క్రింద పొందుపరచుచుంటిమి:—

వీసెంటుగారు, తేలికపని స్వపరిపాలనోద్యమము సాంప్రదాయ కృత్రిమము అని పూర్వమెంటు సభయందు ఛాన్సెలరు ఇండియా కార్యదర్శిని ప్రశ్నించి యుండెను. తైటరు ప్రతివాదముల బట్టిచూడ, చేబల్లెగారు రాష్ట్రమునకు క్రమచురుగు నుత్తర వీరుకట్టు గానవచ్చుచున్నది. బీసెంటుగారు తమయుద్ధమమును ఆంగ్లరాజ్యమున కపక్షిత్తిగలిగియుంటిమి; హిందూ దేశమునకు ప్రమాదకరముగా నట్టియు మార్గముల నడిపించుచుండిరి. తామును, దోతనము వారును అభిప్రాయమును వ్యక్తము చేయించుకొనెదే నీ గాని స్వదేశమున రాజకీయాంధోళి నానుభవము గల కృత్రిమభిప్రాయమును వీరు వెల్లడింప నుంది. అజాతకాశము నతిక్రిమించిన వస్త్రము సాంప్రదాయాన్ని కనుగు. ఇట్టి అరాజకవస్త్రమునకు, దోతనమున కపక్షిత్తి కలిగింప నెట్లెట్టి గారిం చుటవలెను, కృత్రిమమున్నది. ఈ యంశము నెరిగిన వాగుట చేతనే చేబల్లెగారు, ఛాన్సెలరుగారి ప్రశ్నమునకు తీరగమియక, ఏదియో సమాధానము నిచ్చిరి.

ఆంధ్రోద్యమములు, జె. ఎన్. విల్సన్.

వై యూహా నీక్రిందివిషయములు బలపరచును. ఆంగ్ల రాజ్య సాంప్రదాయమున ప్రాప్త్యు, ఆమెరిక సంయుక్త రాష్ట్ర సాంప్రదాయముల వలెగాక వివిధములగు కనకాశమున్నది. రాజకీయస్వేచ్ఛల నొందుటకు ప్రజలు శాస్త్రీయముగు మార్గముల నానుభవము జరుపుకొనవచ్చు సాధన ఆంగ్ల రాజ్యమునందు ముఖ్యమైన భాగమైయున్నది. సాంప్రదాయ సిద్ధులగు నలజడి విషయమున నాంగ్లేయులకు గూడ వెనుక కొన్ని నిర్బంధములు ఉండెడివి. రాజకీయస్వేచ్ఛల నందుటకు వీరు పత్రికలవ్యాపకానికి, పూర్వమెంటు సభలో తమ ప్రతినిధుల ద్వారాగాని వాదించుకొనవలెనగాని తగిలినవగు నాంధ్రోద్యమ సగుపరాదు. పూర్వమెంటు సభ సందర్భమున నానుభవముల కాలమే సమాజే నుగుచుండుట చేతను, పత్రికలకు స్వల్పమాత్రపు ప్రచార ముండుటచేతను, బహిరంగ సభలు, సమాజములు మున్నగు వానిద్వారా ఆంధ్రోద్యమము జరుగుచు వచ్చెను. ఇట్టిసభలు, సమాజముల మూలమున ప్రమాదముకలుగునను కారణమున దొరతనమువారు వీరిని ప్రభుత్వమున నిరోధించిరి. ఈసందర్భమున జాన ప్రకటన మిల్లుగారి నవనములను పొందుకొనిన నంశము సువ్యక్తము:—వైసి వివరింపబడిన యట్టివిధము సమాజములు మున్నగువాని యుద్దేశముచే గాను. వీనివలన, నింతవరకు ప్రజల తీరున నభిప్రాయపడి యుండెనని స్పష్టము కాగలదు. బహిరంగసభలయందు ప్రజల పాఠశాలయందు వాక్యములు భయంకరములై యుండుట నత్యము. ఆ మేజయన సభ్యులగు నాత్రము వలన వీరిట్టి భావ నవలెనొందుదు. ఇట్టికితీయం దేమి చేయవలయును? పాలకవర్గమునా దూరకముండి, యాంధ్రోద్యమమును వెనుక నిచ్చి, ఆ యాంధ్రోద్యమము నణచివేయుటకు శాసనము లొనరింప వలయునా? నిపుణులగు రాజనీతిజ్ఞు నీ తీరున నభిప్రాయపడకు. పాలకవర్గములోని నా రిట్టి యాంధ్రోద్యమముల పాల్గొని, ఆంధ్రోద్యమము "ప్రతి పంచరాగమున పడకుండ" జేయవలయును. ఈతీరున వర్తించిన రాజనీతిజ్ఞులలో కేసింగు ప్రభువు ప్రథముడు. ఆనంతరమున వీరుమంత్రి యాచార్యము నవలంబించెను. నాటి నుండియు, ప్రజాంధ్రోద్యమన పాలకులు పాల్గొనుట యాచార మయ్యెను.

హిందూదేశ విషయమున శాస్త్రసమృద్ధులగు రాజకీయాంధ్రోద్యమ కార్యదర్శిగృహమేగాక అనన్తమై యున్నది. ప్రజాభిప్రాయములను బహిరంగపావి రాజకీయజ్ఞానము కలిగించి, యభివృద్ధి మొందుటకై యాదేశమున శాస్త్రసమృద్ధులగు నలజడి యాభివృద్ధి యున్నది. ఇంగ్లాండు దేశమున నే నుత్తము ప్రజల యాంధ్రోద్యమము పాల్గొని, ఆంధ్రోద్యమమున క్రమవిధముల నడుచునట్లు చూచుచుండ; హిందూదేశమున నలజడి కధికారము సహాయ మొంతక కావలసియుండునా? అధికారవర్గము, వా రొంతులై తనము మార్చి మానముద్రను వీడి జలలో కలసిపెరిసి, వారి యభిప్రాయము లెట్లున్నదియు గనుగొనవలయును.

శాస్త్రీయముల నలజడి, శాస్త్రవిరుద్ధముగ నిట పగ్గన! సింపిన పక్షిత్తి యెప్పుడుటకు ప్రజలకంటె దొరతనమువారి బాధ్యతయే యధిక మనవచ్చును. వీసెంటుగారి హామీ రూపవిషయ మెత్తుకొనుడు. ఈ యుద్ధమును వెడలుటకుండిన పరిస్థితి తెలుసా?

యెద్ద మార్గంబు మైనది లగాయతు నూతనవాతావరణ స్థితి ఏర్పడినది యుద్ధానంతరసంస్కరణము, రాజకీయాశయములు మున్నగునాశలు ప్రబలమైనవి ధర్మము, బలహీనముగు జాతులరక్షణము, సామ్రాజ్యమునకు లోబడిన స్వపరిపాలనము, ప్రజాప్రభుత్వము లాదిగాగల యంశములలో పలువురనోట విననగును. సామ్రాజ్యవాదాశయ మిట్టి యుద్ధదేశసందర్భములందు వారు, అధివేతనములవారు, కార్మికులు మున్నగు వారల యాశలు విగిరించినవి. ఎవరికొక్కొక్కలను వారు వెల్లడించిరి. ఆంగ్లమంత్రి లాకోర్నెలను చర్చించి కొందరకొక్కొక్కలను పొగడియున్నారు.

లాకోర్నెలెంతి సామానంతములుగ గుర్తు చేత్రతే నునని, లాయిడు బార్డిగా రిటివల తమ్ము జూవవచ్చిన కార్మికవర్గ ప్రతినిధులతో నవియున్నారు.

ఇంగ్లాండు వ్యవహారములు, యిక హిందూదేశ వ్యవహారముల పరికింపము. ముప్పైసంవత్సరములనుండియు, వీరదేశము రాజకీయ సామ్రాజ్యములకై మొగపెట్టుచున్నది. అట్టిస్థితిలో వర్తమానపు స్థితిగతుల నాధారముచేసికొని, తనవాంఛలను గూడ ప్రజ్ఞలించజేయవలెనుట, ఉచితముగాదు. 'యుద్ధమున హైందవులు గనబరచిన రాజభక్తి మున్నగు వానిని హర్షించి బాధ్యతా యుగులగు నాంగ్లమంత్రిలుగూడ, ఈ దేశ మింతరాష్ట్రములతో సమానమైనవై యుండవలె ననిరి. ప్రధానమంత్రి చేబల్లెగారివైసి వివరింపబడిన యుద్ధాభిప్రాయమును చూచి, యుద్ధానంతర సంస్కరణమును గూర్చిన తమ యభిప్రాయములను భారతీయ నాయకులు దొరతనము వారి యెదుట వెల్లడిరి. నాయకులకొక్కొక్కలను, అనుచితముల యనువంశము ను తీర్మానింప నక్కరలేదు. ఉచితమైనను, అనుచితమైనను, సాలకులు వానిని వాగలతో నాదరభావమున చర్చించి, కారణముల నారసి, ప్రజలసంకల్పములను సాంతముగ జెలిసికొనుట దొరతనమునకు విధియైయున్నది. దొరతనము వారి తీరున నడచినచో శాస్త్రీయాంధ్రోద్యమము విజయకరమగును. కాని దొరతనము వారిందులకు భిన్నముగ వర్తించిరి. ప్రజలయభిప్రాయముల కనుగొనుటకు మారు వారు ప్రజలకు దూరముగ తొలగియున్నారు. ఆంధ్రోద్యమమును వీడవలసినదని, అప్పుడప్పుడు నాయకులను హెచ్చరించుచుండిరి. అడియానల నొండకుడని పలుకుచు, యుద్ధానంతర సంస్కరణము మియాళిలకు దీసిపోవునని చెప్పుచున్నారు. మాటలతో సరిపెట్టక వర్తమానపు ప్రవాసపు శిక్షలవంటి, నిరోధించు కట్టు నిట్టుములకుడిగిరి. వీసెంటు ప్రభుత్వమునకొచ్చి యాంధ్రోద్యమము దేశజేయము ననవసరముగ భంగపరచునను కారణమున కార్యనిర్వాహకవర్గమువారు, వారికా ప్రవాసశిక్షల విధించిరి. దేశమున కనవసరముగ శ్రమ నీయ్యాంధ్రోద్యమము కలుగజేయునదగుచో, ఇండియాలోని పాలకులుగూడ, ఇంగ్లాండు మంత్రిలవలె నీయ్యాంధ్రోద్యమమున పాల్గొని, ఏ అపాయమున, నాటిలకుండ నేలజేయరాదు? ఇండియాలోని యాంధ్రోద్యమము శాస్త్రీయమై యుండవలెను. మానమును వాల్చి, ప్రజలకు హెచ్చరికల మెసగుచుండు దొరతనపు వస్త్రము, ప్రజల నన్యాయపథముల ద్రోక్కిజేయదా? మన నాయకులు మన కొక్కొక్కలనధికారులకు తెలియజేసిరి. అధికారుల తలంపు లెట్లున్నవియు మనకట్లు తెలియునా? యుద్ధానంతర సంస్కరణమునకు సంబంధించిన లేఖ యొకటిండియా మంత్రి కంపెండెనని రాజుపలినిధి వెల్లడించుటచే మనకు తెలిసినది, తమతలపుల బహిరంగ మొనర్చి ప్రజానాయకులు దొరతనమువారిని గోరిరి. దొరతనమువారి రింతరకీ విషయమై యెట్టియత్నము మొనర్చి యుండలేదు.

వీసెంటుగారు రవలంబించిన విధానము లశాస్త్రీయములై ప్రజాజేయమును భంగపరచునను విషయమును న్యాయవాదులు నిర్ధారణ చేయవలయును గాన దాని నిట చర్చింప మానిరి. ప్రజాజేయము భంగముపడునను కారణమున నామెకు ప్రవాసశిక్షల విధించుట న్యాయసమృతమో అనివిషయమును నిర్ధారణ చేయ యత్నించినది. వీసెంటుగారు వస్త్రమునకు దొరతనము వారిలో పము కొంత యున్నది. ఆంగ్లప్రభుత్వ కార్యములు చర్చలపై నిశ్చయమై, జరుగుచున్నవి. వర్తమానకాల మా సామ్రాజ్యచక్రతయందు మహా భ్రమమైనది. నూతనముగ నభిప్రాయములు దృఢమై సాధారణపు వ్యక్తులకుగూడ ప్రాముఖ్యము కలుగుచున్నది. నవన సంకల్పాతిశయమున గుంచుచుండిన వ్యక్తుల నిట్టినిర్బంధశిక్షలు శాంతింప జేయవలెను. శాస్త్రీయాంధ్రోద్యమపు హక్కులకు ఒప్పకొనుచు, దొరతనము వారు తమ విభక్తిత్వమును మరచి, ప్రజలను విడిచిపెట్టరాదు. ఆంధ్రోద్యమమున శోక్యము కలుగజేసికొని, అది అశాస్త్రీయపథముల బడకుండ జూచు బాధ్యత దేశపాలకులవై యున్నదని చందావాక్కుగారు వ్రాసిరి.

ఇండియాదేశపు క్రొత్త కార్యదర్శిగారు

అభినందన వార్తలు

బొంబయి, జూలై 18.-హిందూదేశమునకు మాంటేగు గారిని కార్యదర్శిగనియోగించినందులకు తనసంతోషమును తెలుపుచు బొంబయి రాజధాని సంఘాధ్యక్షుడగు మాంటేగు డిక్ మేవాచాగారు లాయిడు బార్డిగారిని మాంటేగు గారికిని అభినందన వార్తలను తంతిప్రవాక్యముగ నంపిరి.

లాయిడు బార్డిగారి కిచ్చిన తంతివార్త విషయములు క్రింద ముదితములు:— మాంటేగుగారిని మీరు ఇండియా కార్యదర్శిగ నియమించుటచే బొంబయి రాజధాని సంఘము వారందరును అమితానందభరితులైరి.

మాంటేగుగారి కిచ్చిన తంతివార్త:— బొంబయి రాజధాని సంఘమువారందరును మీరు ఇండియా కార్యదర్శిగ నియోగించబడినందులకు ఎంతయు సంతసించుచు వారి యభినందనల మీకు సురదించుచున్నాము. హిందూదేశమందు రాజ్యాంగ సౌకర్యములను మెంతుగ కలుగజేసి భారతీయుల వాంఛల నెరవేర్చి వారిని మీరు తరింప జేసెదరని దృఢముగ విశ్వసించుచున్నాము.

మైస్సూరు ఆఫ్ ఇండియా పత్రికవాగ్ధ్యము

మాంటేగుగారి ఇండియా కార్యదర్శిగ నియోగించు సందర్భమున మైస్సూరు ఆఫ్ ఇండియా పత్రిక ఇట్లు వాక్యముచున్నది:—హిందూదేశమును మాంటేగుగారు ఇదివరలో సందర్శించి యుండుటచే చాలచుంది భారతీయ ప్రముఖులు వీరికి బరిచితులు. అన్యాసం జేసి ఇతర ఇండియా కార్యదర్శుల కంటె ఈయనకు హిందూదేశంబును గురించి ఎక్కువగ తెలియును. భారతీయులకు సౌకర్యములు కలుగ జేయుటకు మంచి యవకాశము కలదు. కాని వీరు భారతీయులకు యంతకు పూర్వము ముందుగనే తెలిసియుండుటచే హిందూదేశ మందున్న సంస్కరణ కర్తలందరును వీరిని గొంతెత్తుకొరికల నడిగెదరు. ముఖ్యముగ మనము గమనించవలసిన విషయ మొకటిగలదు:— మొన్న మొన్న నే గతవారము నాడు 'సుసహాయము' పంచాయితీని గురించి చర్చించుచు హిందూదేశపు ప్రజలయెడల ఇండియా ప్రభుభుత్వమువారు ఎక్కువ బాధ్యతల విధాన మవలంబింపవలెనని వ్యక్తీకరించి దీనినిగూడ బ్రిటిషుధివుల ప్రభుత్వము వారికి అంతబాధ్యత యవసరము లేదని జేలించుచున్నది. అపుడు మాంటేగుగారు ప్రభుత్వమువారి పక్షమున ప్రస్తావించుచుండుటచే అట్లు మార్గాడి యుండవచ్చును. అట్లు వ్యక్తీకరించినచో వర్తమాన దొరతనమువారి ప్రాపున బడయలేకుండుగు. నిశ్చయముగ అట్టియెడల వీరు చాల ద్వేషవేరితమైన యవస్థయందుండవలసినవచ్చును. మాంటేగుగారు 4 గేండ్లక్రితము సహాయ మంత్రిగ నున్న కాలమునగూడ ఇదేయభిప్రాయమును తెలియజేసెను. హిందూదేశ పరిపాలనవిషయమున భారతీయుల పరి నాలసాధి కారమును గురించి మాంటేగుగారిట్లు నుడివీరి:—

మనము పురోవృద్ధిని గావించుటకు కంకణమును వాల్చి నారము. మనము పురోవృద్ధిని గావించవలెను. హిందూదేశపు ఆర్థిక క్రతమును చర్చించు సమయమున కడపటిసారి వై నాదహరించిన రీతి మాంటేగుగారు నుడివీరి. హైందవులు, మహమ్మదీయులను జాతిమత ద్వేషములను పెంచుకొనక సహకార భావముతో మెలగుట అత్యవశ్యకమని ఈయన దృఢముగ పలికిరి.

చేబల్లెగారు రాజీనామా:— ఒక గ్రామమున పాత కాల యొకటి గలదు. ఆ పాతకాల యువాధ్యాయుడు బహుక్రూరుడు. కఠినచిత్తుడు. విద్యాధులను చావగొట్టి చెవులు మాయవాడు. వైకృతవలన నతడు మృతి చెందెను. బాలురందరును తమకష్టములు గట్టెక్కినట్లుగ సంతసించుచుండిరి. అందొక నూత్నుబుద్ధిగల బాలుడు "వీరిమీరెందు కంత సంతసించుచున్నారు. 'జ్ఞానము' అనువాడు పోయిన గొట్టెలను తినువాడు రాగలడు." అను రీతిని యిప్పుడీ యువాధ్యాయుడు కాలధర్మము నొందినంతమాత్రము మన తండ్రి లూరకుండురా! వీరికంటె కూడా రాత్తునకు నింకొకని తెచ్చిపెట్టెదరు కనుక మనకష్టములు గట్టెక్కుటకు మన తండ్రిలే మరణించవలెను. అని చెప్పెను. చేబల్లెగారు రాజీనామా యిచ్చినను వార్తవలన హిందూదేశమువారికి కలుగు సంతస మావిద్యాధుల సంత సమునంటిదే యని అత్యుత్తమజాతపత్రిక వ్రాసినదని ఇండియను పేట్రీసులులో ప్రకటింపబడినది

ఆంధ్ర దేశమున
నిర్బంధావాసదినము

(మాస్కోకు విశేషముల యొద్దనుండి)
విశాఖపట్టణపు సభ

I

విశాఖపట్టణము, జూలై 17:—ఆసియాటికన్ ప్రభుత్వములకు ప్రభుత్వమువారు నిర్బంధావాస శిక్ష విధించి నిన్నటికి నెలదినములై యుండుటచే తత్సమయమున స్మరించి, ఆయన పాపించుచు వచ్చిన స్వరాజ్యోద్ధమము నక్షిప్తంప జేయుటకై మాపుగము నందలి విశ్రాంతి పురమందిరమునందు నిన్న సాయం కాలము స్వరాజ్యసంఘసభ్యులు సభ చేసిరి. గౌ. భూపతి రాజు వేంకటపతి రాజుగారు సభాధ్యక్షత వహించిరి. ఆగ్రాస నాసనాధిపతి ఆంధ్రమునం దుపన్యసించిరి. ప్రజలు స్వరాజ్యము తులంబు చేరి తదుద్దమము పట్టు తమలో దమ కేభేదము లేదని ఆంగ్లలకు విజ్ఞాపనల మూలమున నివేదించి, బీకెటు నిధికి ధనసహాయము చేసి, స్వదేశీ శుభమున వహించి యొత్తయోజితో దేశముకొరకు పనిచేయుచున్నారని ఆంగ్లలకు నచ్చునట్లు చేయవలసిందని ఆగ్రాసనాధిపతిగారు కోరిరి. నిర్బంధితులను విడుదలచేయ వలసినదను తీర్మానమును వడ్డాది జగన్నాథంపతులుగారుపాదించి నిర్బంధితులుచేసిన దేశసేవ వివరించిరి. యథాశాస్త్రీయముగ నాందోళనము జరిపియ భావములను ఆంగ్ల పార్లమెంటునకు తెలిపినయెడల భారతసచివుడగు చేంబల్లెసుమహేశ్వరులు మనభావముల కెంత విముఖులైనను వారు రాజీనామాయిచ్చి యుండుటచే క్రొత్త గవచ్చువారుదారభావులైయుండురు గావున మనప్రయత్నము లు వృధాగాబోవని వారు నెలవిచ్చిరి.

ప్రధమ లక్ష్యపరిపాదము గారు తీర్మానమును బలపరచుచు నిట్లు చెప్పిరి:— నేడు గుడినము. ప్రభుత్వము వారు స్వరాజ్యము విషయమై తమ యసూయతను కనబరచి దేశ సేవకు నిర్బంధించిన స్వరాజ్యోద్ధిని ప్రజ్వలంపజేసి నేటికి 30 దినములైనది. దొరతనమువారి చేయుదేశముతో కార్యప్రకారము దిగినను వారి సంకల్పమునకు విపర్యయమే కలిగినదని వారిపైటికి గ్రహించియుండురు. స్వరాజ్యోద్ధాశనమునలన దేశమునందు విప్లవ మేర్పడునని కాబోలు జమీం దారులలో కొందరు వ్యతిరేక భావులైరి. భూస్వాములే దేశమునందు ప్రభాస్వాతంత్ర్యమునకు తోడ్పడిరి. ప్రభాస్వాతంత్ర్యమునకును భూస్వాములకును, సహజ శతృత్వమని లోకచారిత్రము వ్యక్తమగుచున్నది. మనకు పట్టుదల ప్రధానము. ఉదకమండలమునందు బీకెటు ప్రభుత్వము తిపసుచేయుచున్నాడు. వారి తపస్సు ఫలించి ఆవాతా వరణము పునీతము కాగలను. అక్కడ వారు స్వరాజ్య పతాకమును నెలకొల్పిరి. అది భూతపక్ష స్వాతంత్ర్య పతాకమని చెప్పగచ్చును. మన మా పతాకమునకు ఆత్మయందే నమస్కరింపవలసి యున్నది. కొందరు స్వరాజ్యమును లంబు చేరుటకు సంకల్పించుచున్నారు. స్వరాజ్య దృష్టము నందును భావమునందును తప్పులేదని తెలిసికొనినవారు వారి యందు చేరకపోవుట పిరికితనముగాని వేరుకాదు.

స్వదేశీ శుభమునకు సంబంధించిన తీర్మానమును వసంత రావు బుచ్చిగుండెరావుగారు నుపపాదించు బంగారావిధజన సమయమునందువంగియులు చేసియుండిన మహాశుభ వాక్యములను సభ్యులకు చదివి వినిపించిరి. మారేపల్లి రామచంద్ర శాస్త్రీగారు బలపరచిరి.

మొసపాటేమియ విచారణ సంఘము వారు మాస్కో పంజము చేసిన సందర్భము నందు హాజింజిప్రభు పట్టు భార తీయులు తమకు గల గౌరవములకు విశ్వాసకృత్య భావములను తెలుపుచు నొకతీర్మానమును (బొంబాయి రాజధాని సంఘమువారు జరిగిన తీర్మానము వంటిది) ఎనమండ్ర న్యాయ నారాయణరావు గారుపాదించు చిరావురి లక్ష్మీనారాయణ శాస్త్రీగారు బలపరచిరి. వైకృంపనల వారు మనకు భారత సచివులుగ వచ్చినయెడల వారునునని మన తీర్మానమునందు చేర్చిరి.

తీర్మానము లన్నియు శంకృతము లైనవి.

II

గుంటూరు సభ

ఈ నెల 16 తేదీ సాయంత్రము మాపురపు హోము మాలు శాఖవారు హోముమాలు కార్యస్థానమున సమావేశమై భజనపన్నాను మున్నగు బాతీయ వాయిద్యము

లతో పురమేగ బయనమైరి. దేశభిమాని పత్రికాధిపతులు బీకెటు, ఆరంజే, వాడియాగార్ల పటమును మరొకరు భారతమాత పటమును చేబూని సుధ్య నడచుచుండ, ముందు పుష్పముఖులును వారిముందు జాతీయ వాయిద్యములవారును జనుచుండ ప్రజలు తంజోపతండులుగా జుట్టు గ్రమ్ముకొని యుండ జయజయ ధ్యానములతోను శంకేమాతర ధ్వజలతోను రాజ పీఠమును మహా వైభవముతోను నూరేగురు 7½ గంటలకు చలమయ్యగారి సత్రము జేరిరి. అక్కడ పాటిబండ్ల న్యాయనారాయణగారి యాజమాన్యము క్రింద సభ గావింపబడినది. ఆగ్రాసనాధిపతిగారి బల్లమీద వంగదేశమున చేయబడిన స్వదేశీభావ్యము ప్రదర్శింపబడినది. ప్రధమమున ఆగ్రాసనాధిపతిగారు నాటి సమావేశము యొక్క ముఖ్యోద్దేశ్యమును సభ్యులకు నివ్వించిరి. శ్రీబలిశేషల్ల లక్ష్మీకాంతం కవిగారు ఆశువుగా కొన్ని పద్యమును బీకెటు గారిని గూర్చి జదిపిరి.

తరువాత జి. నరసిమ్మశాస్త్రి బి. ఎ. బి. ఎల్. గారు స్వదేశోద్ధమమును గూర్చి ముచ్చటించుచు నీపురమున నొక స్వదేశీపక్ష భాండావమును స్థాపింప పురప్రముఖులుద్యమించి యున్నారనియు, దానికై భాగము 1-కి రు 100 లు శంకుర 200 భాగములతో ప్రస్తుతము పని పోగుంబింప నేర్పాటులు జరుగుచున్నవనియు, నిప్పటికే చాలమంది వర్తకులు, న్యాయ వాదులు, చున్నగువారు కొన్ని భాగములను దీసికొనియున్నారనియు, నీచుహా కార్యమునకు అందఱు చేయూత నిచ్చి భాగ స్వాములై స్వదేశోద్ధమమును జయప్రదము గావింప దీక్ష గల్గియుండవలె నని చెప్పిరి.

పిదప బి.జే.ప్రసాదరావుగారు (ఆంధ్రసేవకసంఘము) స్వదేశోద్ధమము బాతీయోద్ధమమని కొంతముచ్చటించిరి.

అంతరము వెలగచూడి నుబ్బరావుగారు (బి. ఎ., జి. ఎల్.) బీకెటుగారి చరిత్రను, ఆమె అలివారులు, మిత వాదులకు కలుపుట చేసిన కృషినిగూర్చియు, భరతభూమిపై నామెకుగల అనురాగమును గూర్చియు, స్వదేశ ప్రతీక్షను గూర్చియు సభ్యుల మనఃకాలు కదగునట్లులను, ఉక్తము పుట్టునట్లుగను మపన్యసించిరి.

కడపట కొండ వెంకటప్పయ్య పంతులుగారు సహజ గంభీరవాక్కులతో ప్రవాసక్షు ననుభవించు చున్నవారు తిరిగి వచ్చుకొను మన మీ 16 వ తేదీని నిటులనే జరుపుచుండవలెనని చెప్పి బీకెటుగారి జీవితచారిత్రమును, ఆమె ధీశక్తినిగూర్చియు, పట్టుదలను గూర్చియు, స్వదేశోద్ధమమును గూర్చియు ముచ్చటించిరి. తరువాత సభముగి సెతు.

III

నెల్లూరు సభ

నెల్లూరు స్వపరిపాలనా సంఘమువారు 16-వ తేదీని యెనమండ్రలో చీరుల మాలకొండయ్య బి. ఏ. బి. యల్ గారి యాజమాన్యమున సభ జరిపిరి. దేశమాత యొక్కయు, ముత్తమ నిర్బంధప్రవాస శిక్షకులయొక్కయు పటములు పుష్ప మాలతో నలంకరింపబడి సభావేదికపై నుంచబడి వానికి కర్పూరహారతు బొంగుబడినది. సభ్యులందఱు నిలువబడి యుండ భారతమాతృప్రములతో సభ ప్రారంభమయ్యెను.

కొంఠూరు మమారస్వామిగారు స్వదేశోద్ధమమును గూర్చిన తీర్మానము నుపపాదించుచు మనకలకు మున్నగు వాని ముద్దరింపఁ జేయవలయుననియు, పరదేశ వస్త్రములను ముట్టుకొనఁజే మనదనియు నుడిపిరి. పిమ్మట ఓరుగంటి వేంకటసుబ్బయ్యగారు తమ సహజ మృదు మధుర వాక్కులతో తీర్మానము నామోదించుచు స్వదేశ వస్త్రములను సహా ధరించవలయు ననియును కర్మ చేయునపుడు తప్ప మరేయెప్పుడును అందులేని ధోవతులను కట్టుకొనరాదనియు, అట్లు చేసినగున భారతమాతకు కర్మ చేయుచుంటినియు, ఆమె ప్రతికియుండగ నే నిచ్చిభముగా కర్మచేయుట సాడికాదనియు, మనదేశమును కాపాడుటకు స్వదేశవస్త్రులను స్వీకరించవలయునుగాని ఇండ్లాంకు మీద నాగ్రహముతో కాదనియు దీర్ఘపన్యాసము కావించిరి. తరువాత స్వదేశీవస్త్రము నాచరించెదమని ప్రతిజ్ఞలై కొనువారిని లేవమనగానే మమారు నలువదిమంది ప్రతిజ్ఞలు లైకొనిరి. కంఠేమాతరం! జను భావభూత! స్వరాజ్యమునకు జనం, అనుభవముతో తీర్మానము కావించుటైన.

హాజింజిప్రభువునందలి నివాసమును గూర్చిన రెండవ తీర్మానమును కావలితానాకా బుడమగంటి వాస్తవ్యులగు గడ్డం కొండారెడ్డిగారు నుపపాదించిరి. కాన్పూరుమసీదు విష

యముగోను భాషాప్రముక్త రాష్ట్రాధిపత్యంపతులు, ముఖ్య పట్టణమును ధిల్లీకిమాతృపట యందును హాజింజిప్రభువు హిందూ దేశమున కొనరించి మహాపకారమును బొగడిరి. నేలమాతుల చెంచయ్యగారు బలపఱచినంత నై తీర్మాన మా మోదిత మయ్యెను.

నిర్బంధప్రవాస శిక్షలనుగూర్చిన తీర్మానమును పాట్ల పూడివాస్తవ్యులు, నెల్లూరు వేంకటరామా నాయుడుగారుప పాదించుచు స్వదేశవస్త్రస్వీకరణను గూర్చి సహితము కొంతత డవు ముచ్చటించిరి. తరువాత డైరవరసు హనుమంతరావు గార తీర్మానము నామోదించుచు ఒకరు మనకుసహాయము చేయు దరహటభ్రమమనియు జనసామాన్యము కొద్దిమంది నాయకులకై వేచి తాము ఊరకుండరాదనియు, అనుజనము వాస్తవప్రతిక లను జదిపియు, రాజకీయవిషయముల తిరులకు బోధించియు స్వయంహాయలై యుండినయెడల మహాపయోగకర మని యు చెప్పి నిర్బంధప్రవాస శిక్షలు విధించుట స్వాతంత్ర్యము కొఱకై కత్తిగట్టిన బ్రేజీపువారికి పాడిగాదని నుడిపిరి. పిమ్మట తీర్మాన మామోదితమయ్యెను.

రాబోవు 16 తేదీనాడు ప్రతిపేటలోను సభలు జరి గినయెడల జనసామాన్యమున కంతయు ప్రస్తుత విషయస్థితి బోధపడగలను. కనుక కార్యదర్శు లట్లానరించెదరు గాక.

IV

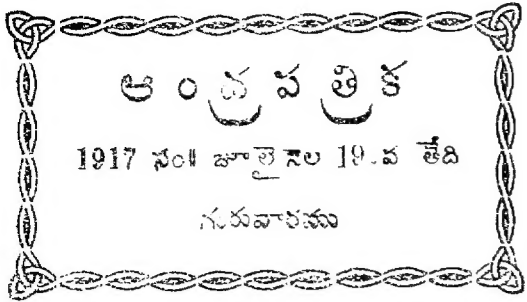
తేనాలి సభ

ఆంగ్లసామ్రాజ్యస్థ స్వరాజ్య సంఘమువారు నిర్బంధా వాసదినమును నిన్నటి సాయంత్రము పురమందిరమున కోపల్లె నరసింహరావుగారి యధ్యక్షతక్రింద జరిపిరి. కంఠేమాతర క్రింద ముతో సభప్రారంభమయ్యెను. పూర్వకాలమున మనదేశ మున చేలిపను లత్యుచ్చస్థితినుండి యిప్పుడు పీనదశకువచ్చు టను గూర్చి పెద్దిభట్ల లక్ష్మీనృసింహముగారు ముచ్చటించి బొంబాయిలో వస్త్రునిర్మాణ యంత్రాలయాధిపతు లగు బి. ట్. కోలాగారు వ్రాసిన గ్రంథమునకొన్ని విషయములు నాడి విరి. పిమ్మట పిల్లలమజ్జి ఆంజనేయులుగారు స్వరాజ్యోద్ధమమును గూర్చియు బీకెటు, వాడియా, ఆరంజేయిగార్లను గూర్చియు నుపన్యసించిరి. హాజింజిప్రభుని యెడల భారతీ యులకుగల విశ్వాసమునుగూర్చి కొందఱుని శ్రీరాములుగా రొక తీర్మానము నుపపాదించిరి. కొమ్మూరి హనుమంతరావు గారు బలపఱచిన వెనుక తీర్మానమామోదిత మయ్యెను. ప్రధమ వీరరాఘవులుగారు నుడిపిస్తలు అందఱును స్వదేశీ దీక్ష మొ దిరి. స్వదేశీపాపు పెట్టుటకు 22 భాగములను సభ్యులలో కొంద ఱు తీసికొనిరి.

మంజరవ రయితులకష్టముల విచారంప జేపడినరంభు మువారు 17-వ తేదీనండియు విచారణ నారంభించిరి. కటి డెంటు ఆఫీసరు స్వీనిగారి సాక్ష్యము పుచ్చుకొనబడెను. ఆఫీ సరుగారు నీలిమందు వ్యవసాయపు పద్ధతులను తెల్పిరి. విన రించిన యనంతరమున నిట్లు చెప్పి దొడగిరి:— బలవ.తముగ నె గ్రిమెంటు కట్టుకొనినను ఫీర్వారులు వెక్కులు విచారించు బడినవి. ఫీర్వారు లుపత్త్యమెట్లు విచారణయందు తేలికని, గుణానోపితుల యందును, దేశీయ జమీందారీలయందును లంగముల పుచ్చుకొను నాచారము ప్రబలియున్నది. కొర తనమువారి యుచ్చువైకది లగాయనునండి చెట్టెనూరాజ్యము లో నీపద్ధతి యణగినది. జమీందారీలలో భూమిము లాభముగ నున్నది. రయితుల కష్టపుచ్చి జమీందార్లకు లాభముగ నేయు నుద్దేశముతో రికార్డులలో ఫోర్జిరీలు జరిగిన డటకూడ గానవచ్చెను. లంచ పంచములను, తింకాటి పద్ధతిని ఎత్తిచేయు టుచితము, నీలిమందును వ్యవసాయము చేసినందుకుగాన స్వల్పకాలమున ధనమునంతయు నొక్కసారి చెల్లింపవలయు ననుట అన్యాయము. ఇతరప్రదేశములకంటె మంజరవ మండలమున కిప్పుడు తిక్కన చేయబడినది. తిక్కాచారి పద్ధతి నలులు జరిపిన యుక్తముగ నుండును. గాంధీగారికి:— రయితుల చర్యల కక్రమచగు బలకంతము కారణమై యున్నది.

సుప్రసిద్ధమగు తిరుకాలికోండం దేవాలయము కందు, (నెంగల్పట్టుజిల్లా) ఆసియాటికన్ ఆరంజేయి వాడియాగారు తీక్షణము నిర్బంధప్రవాస నిమిత్తముగ చేయుటకు 16వ వారు సమాప్రవాసాధ్యక్షులతో ప్రాథమిక సమావేశమిరి.

పంజాబు లెట్టియెంటు గవర్నరుగారు 21వ తేదీని నిల్లా నుండి వర్షాకాలపు ప్రయాణము నిమిత్తము నిజాము దేశమున రిపు 12వ ఆగష్టున తిరిగివచ్చెదరు.

నూతన ప్రభుత్వ కార్యదర్శిగారు.

మాంటాగుగారు హిందూదేశ ప్రభుత్వమునకు కార్యదర్శియైనది మాసంతసమును నిన్నటిది. మునుపటి దెలిపియున్నాము. భారతీయులైన ఇటులనే సంపాదించుకొని లగుకు రినుటకు సందియము లేదు. దేశీయులలో కాలమాన కినువగునటుల నూతనాధికారులు లుద్భవించినవి. స్వపరిచాలనాశ యము దేశీయుల నుద్దేశించుచు తాండవమాడుచున్నది. రాజ్యాధికారుల కిది వచ్చులేదు. హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారు గూడ ఇందుకు విముఖులయి యున్నారు. సక్రమాందోశనమునకు భంగము గలుగుచున్నది. దేశీయకళాససము రాజకీయాందోశనము నడచుట కుపయోగింపబడుచున్నది. నిర్బంధప్రవాస శిక్ష లభింపకుచున్నవి. హిందూదేశ ప్రభుత్వమున కి. తవరకును కార్యదర్శిగనున్న ఛే.బి.బి.గారు దేశీయతనైపుణ్యముగ గనుగొనలేక ప్రస్తుత నిర్బంధపద్ధతుల నామోదించిరి. ప్రజల కాశాభంగ మెక్కడియిది. ఇట్టి స్థితిలో వైఫల్యబలయా యననటుల మెసపాటేమియా విచారనసభకు నివేదికము ప్రచురింపబడి, యందులో దోష మార్చింపబడినవారిని విచారించుటకు ప్రత్యేక న్యాయస్థానము నేర్పాటుచేయుటకు దొరతనమువారు పూనుకొనిరి. ఛే.బి.బి.గారిపై గూడ దోష మార్చింపబడెను. ఇట్టి న్యాయస్థాన మేర్పాటుట దేశసౌభర్యమునకు పాడిగాదని యిదివరకు చెలిపియుంటిమి. ఛే.బి.బి.గారు తమకు గలిగిన యకారవమును సహించుటకు తమకదవికి రాజీనామా చేసెనని. ఆంగ్లప్రముఖుల హితోపదేశమువలన విచారణ యాపివేయబడెను. అందుచే, ఛే.బి.బి.గారు రాజీనామాను రిద్దుచేసికొందురని మెయిలుపత్రిక ను రిసెనది. ఏ కారణముచేనైననీమి ఛే.బి.బి.గారు తమ నిశ్చయమును మార్చుకొనలేదు. హిందూదేశ ప్రభుత్వభారము వారికి కష్టముగ నోచియుండవచ్చును. ఏను సదయహృదయులైనను, హిందూదేశమును గూర్చి వీరి జ్ఞానము స్వల్పమునందునలన, పరిపాలనాబాధ్యతను మానుకొనుట వీరికి శ్రేయస్కరము.

ఛే.బి.బి.గారి రాజీనామా భారతీయుల పాలిటి కిల్లతరుమునది. వీరికి బదులు మాంటాగుగారు నియమింపబడిరి. ఏను భారతీయులకు క్రొత్తవారు గారు. చిరపరిచయులు. 1910 వ సంవత్సరము మొదలు 1914 వ సంవత్సరమువరకు హిందూదేశ ప్రభుత్వమునకు సహాయకార్యదర్శిగ నుండి ప్రొండవుల రాజకీయవాంఛలయొక సానుభూతిని చూపుచుండిరి. ఏను ఆ పదవియందున్నపుడే వంగదేశవిభజనము రద్దుగావింపబడినది. తిరుమగు విషయము ఆ రము గావింపబడినది. అప్పుడు చూపిన యకుంత ధైర్యమే యీ సందర్భముయందును గూడ మాంటాగుగారు చూపెదరని ప్రజలారితోనుండుట సహజము. సహాయకార్యదర్శిగా నున్నపుడు హిందూదేశమునకుదెంచి కొంత కాలము సంచారము గావించి యున్నారు. ఉద్యోగధర్మము చేతను, స్వయముగ హిందూదేశమును దర్శించుటచేతను, "నీమియు తెలియని ఛే.బి.బి.గారు"

గారి వలె గాక, మాంటాగు గారు హిందూదేశమును గూర్చి యనుభవజ్ఞానమును, సానుభూతియు గలిగి యున్నారనుట సుక్రస్థిము. వయసు వీరికి ముప్పదియైదిమిది షత్తరములకన్న నెక్కుడు లేదు. అందుచే నూతనాధికారములను కనుగొనుట కును, అవసరముగ నెడల పురాతనాధికారములను మార్చుకొనుటకును వయసింకను ముదురలేదు. ఉద్యోగారంభమునుండియు ఏరున్న తపదవుల నలంకరించిరి. 1906 వ సంవత్సరము మొదలు 1908 సంవత్సరము వరకు వీరు కోశాధిపతి కార్యదర్శిగను, 9-8 సంవత్సరము మొదలు 1910 వరకు ను ప్రధాన మంత్రి కార్యదర్శిగను, 1914-వ సంవత్సరమునుండియు ఆర్థిక కార్యదర్శిగను తమ పదవులను జయక్రదముగ నిర్వహింపుచున్నారు. అధికారవర్గమువారు మార్పు తప్పక గావింపవలసిన సమయమందైనను, పరువు ప్రతిష్ఠనే ముఖ్యాదర్శముగ నుంచుకొని మార్పుల గావింప నొల్లకపోవుట, మాంటాగుగారికి సరిపడదు. ప్రజల పురోగమిత్వకై శ్రమింపబడు దొరతనమువారి ముఖ్యధర్మముగాని, ప్రతిష్ఠను కాపాడుటకై జనులభావ్యభివృద్ధికి భంగముకలిగించుట రాజనీతి గాదని కొలదివత్సరములక్రిందట మాంటాగు గారుపద్యసించిరి. ఈనెల 12వ తేదీన కామన్వెనభలో మెసపాటేమియాకమిషనునివేదికముపై నుపన్యసింపుచు, హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారు భారతీయుల కెక్కుడు బాధ్యతగల ప్రభుత్వవిధాన మలంబింపవలయునని నొక్కి పక్కాచేసిరి. ఇట్టి మహాదాశయములు గల మాంటాగుగారు ప్రభుత్వ పరిపాలనాధిపత్యమును వహించుటచే భారతీయులకు సంతసము గలుగుట నాశ్చర్యమైయుచులేదు. అప్పుడే, బొంబాయిరాజధాని సంఘపు బ్రాసనాధికారి యగు వాచాగారు ప్రధానమంత్రిగారి కి నియామకమునుగూర్చి సత్ప్రతిని చెలుపుచూ, నొక తంతివార్తను, మాంటాగుగారి నభినందించు వారికొక తంతివార్తను బుపి, తమవిధిని నెరవేర్చియున్నారు. ఈనియామకము ఆంగ్లో ప్రొండవ పత్రికలకు కలవరకలుచుచున్నది. నేటి దినమున వెలువడిన మదరాసు ప్రైముపత్రిక "ఈ నియామకమువలన విప్లవకరము లగు సంస్కరణములు లభించునని యనుకొనుట పొకభా" టని వ్రాసినది. విప్లవకరములగు మార్పులను గోరెన చెడరు? ఈ పత్రిక క్లిష్ట యపోహలే? కైమున్ ఆఫ్ ఇండియా పత్రిక "మున్మందే తన యభిప్రాయములను మాంటాగు గారు బహిర్గతము చేయుటచే, అత్యుత్సాహ సంస్కరణ పరాయణులు లేనిపోని యాశలను బెట్టుకొనుట కవకాశమున్నది. ఇట్టి యసందర్భము వీరి నియామకము వలన గలుగవచ్చు"నని వ్రాసెనది. ఆంగ్ల పత్రికాభిప్రాయము తెలుసున్నను, చూపుకు గారు ప్రొండవులకు పరిపాలనలో నెక్కుడుభాగ మొసగుటను గూర్చి యపనృసింపచు "మనము ముందంజ వేయుటకు వాగ్దానమొచ్చియున్నారము. వాగ్దానము చెల్లించదలచితి"మని ఇదివరకే నుడివియుండిరి. వీరి పరిపాలనము భారతీయుల వాంఛాఫల నిధికి తోడ్పడునని విశ్వసింపుచున్నారము. అధికారము వహించిన పేర్కట, పూర్వపు వాగ్దానములను మరచుట రాజనీతికోవిదుల కాచారముయి యున్నది. ఇట్లాండు స్వరాజ్యము కొరకై తన యావచ్చునని వినియోగించిన మార్గప్రభువుగారు హిందూదేశ ప్రభుత్వ కార్యదర్శి మొనపిచ్చుట వెరుకటి యుదారభావములను కొంతవడి ముట్టచేసి, మాంటాగుగారు రటుల గావింపక తమ పరిపాలనము చే ప్రజల సంక్షోభిపరచెదరని నమ్ముచున్నారము.

గ్రామసంచాయతీ న్యాయస్థానములు.
గ్రామన్యాయస్థానముల చట్టము 1889 వ సంవత్సరమునం దమలుగోనికి వచ్చినది మొదలు, రెండువిధములగు న్యాయస్థానములు గ్రామముల కొసగబడినవి. గ్రామమునసబు విచారించు కోర్టు ఒకటి, బెంచీకోర్టు మరొకటి. గ్రామములో బెంచీకోర్టులను ప్రజలు విశేషముగ నుపయోగించుచున్నటుల గాన్పించును. గ్రామమునసబుకోర్టులు సంవత్సరమునకు 1, 30,000 వ్యాజ్యములను పరిష్కరించుచుండ, గ్రామ బెంచీకోర్టులు సంవత్సరమునకు 7000 ల కన్న నెక్కుడు వ్యాజ్యముల పరిష్కరించలేదు. బెంచీకోర్టు లనిన, గ్రామమునసబు ఒకరును, కలెక్టరుగారు తయారుచేసిన పట్టిక ప్రకారము, గ్రామములలో వాది పేర్కొనినవారొకరును ప్రతివాది పేర్కొనిన మఱి యొకరును, ఈ ముగ్గురును గలసి విచారించెడి కోర్టు బెంచీకోర్టుని పిలువబడుచున్నది. ఈబెంచీకోర్టులకు జనులు విశేషముగ నుపయోగించుకొనక పోవుటకు కారణమేమి? బెంచీకోర్టులు మధ్యవర్తులసభవలె నున్నవిగాని, దొరతనమువారు ద్వేషించినటుల పంచాయతీ సభలవలె జరులలో నమ్మకమును పురికొల్పులేదు. గ్రామ మునసబుకోర్టులు స్వల్ప వ్యాజ్యములగో నధిక సంఖ్యను పరిష్కరించుచున్నను, గ్రామమునసబులు విచారించదగిన 60000 ల స్వల్ప వ్యాజ్యములు డిస్మిస్సుమునసబు కోర్టులలో విచారించబడినవి. అందుచే విశేషకోర్టులయొక్క యుపయోగమును వృద్ధిచేయుమాన్మముల నరయుటకు పనుతము హైకోర్టులో జడ్జిగానున్న ఫిలిప్సుగారిని దొరతనమువారు నియమింపగ, గ్రామసంచాయతీ కోర్టుల నేర్పటచుటకు ప్రజలిష్టపడుచున్నారని వారు నివేదికమును బంపగ, దొరతనమువారు 1888 వ సంవత్సరపు చట్టమును సవరణచేసి పంచాయతీ కోర్టుల నేర్పటచుట కవకాశ మొసగిరి. నియమముల ననుసరించి దొరతనమువారు ఒక గ్రామమునకుగాని, రెండు మూడు గ్రామములకు గలిపిగాని పంచాయతీకోర్టు నేర్పటచెదరు. పంచాయతీ కోర్టులో అయిదుగురికి తక్కువ గాకుండ, పండ్రెండుమందికి మించకుండ సభ్యులను కలెక్టరు గారు నియమించెదరు. అందులో ముగ్గురుగాని, యంతకన్న నెక్కుడు సభ్యులుగాని నూడినచో, అది పంచాయతీ కోర్టుగను. సభ్యులలో నొకరిని పంచాయతీకోర్టు కగ్రాసనాధికతిగ కలెక్టరుగారు నియమించెదరు. అగ్రాసనాధికతి హాజరుగానపుడు సభ్యులు తమలో నొకరిని అగ్రాసనాధికతిగ నియమింపవచ్చును. ఎక్కువసంఖ్య చేయుతీర్పు కోర్టు తీర్పుగ భావించవలయును. గ్రామమునసబు కోర్టులో విచారించెడి వ్యాజ్యమును పంచాయతీకోర్టుకు మార్చవలయునని, వాదిగాని ప్రతివాదిగాని కోరవచ్చును. అటుల కోరనిచో, వ్యాజ్యము పంచాయతీ కోర్టువారు గాని, గ్రామమునసబు కోర్టు వారుగాని విచారించవచ్చును. గ్రామ కోర్టు కిది వరకు ఇరువది రూపుముల వరకు మాత్రమే వ్యాజ్యముల విచారించుట కధికారము గలదు. ఇప్పుడు ఏబదిరూపుములవర కధికార మొసగబడినది. గ్రామ కోర్టులలో వేయదగిన వ్యాజ్యము డిస్మిస్సుమునసబుకోర్టులో వేయబడినచో, డిస్మిస్సుమునసబున కేష్టుమున్నచో గ్రామకోర్టులకు బంపవచ్చును. ఇందుపేషయమై డిస్మిస్సుమునసబుల యభిప్రాయమే ఖాయము. గ్రామకోర్టులలో గలిచిన కక్షి దారునికి, వక్తులుగ్గి భర్తులలో గలుపబడదు. స్వల్ప వ్యాజ్యములకు వక్తిశ్వసనములేదని దొరతనమువారి యభిప్రాయము. పంచాయతీ కోర్టులకు గ్రామకోర్టులకన్న క్రిమినలు

యధికారము హెచ్చుగావించబడినది. స్వల్పనేరములగు తిట్లు, కొట్టలు, అల్లరి, మొదలగు నేరములలో, సామాన్యముగ నూటికి వందమూడువంతున నేరము మోపబడినవారు నిర్దోషులుగ వదలి వేయబడుచున్నారు. అట్టి తేరి, ఇట్టి స్వల్పనేరములను పంచాయతీ కోర్టులలో విచారించ దగునని దొరతనమువారి రభిప్రాయ పడుచున్నారు. ఇప్పుడు బెంచీకోర్టులలో విచారించబడు నేరములు గ్రామ పంచాయతీ కోర్టులో విచారించబడును. ఇండియన్ పీజుకోడ్, 514 వ శక్లనక్రింద తిట్లు 352, క్రింద కొట్టలు, 159 క్రింద దొంగిలెత్తి, 277 క్రింద ప్రజల యవయోగార్థ మేర్పరుపబడిన జలాశయ మందలి నీటిని కల్పనకరములు, పాననీయమును చట్టముక్రింద న్యూనెత్తు, త్రాగి యల్లరిజేయుట, పదిరూప్యములకు మించని దొంగతనము, అల్లరి, 319 శక్లనక్రింద గాయపరుచుట మొదలగు నేరములను విచారించుటకు పంచాయతీ కోర్టుల కధికారము సగి. పంచాయతీకోర్టువారు సాక్ష్యమును వ్రాయనక్కరలేదు. ముద్దయిపై చాగిని మోపనక్కరలేదు. పంచాయతీకోర్టులో దేదగిన క్రిమినలుకేసును, మేజిస్ట్రేటు కోర్టులో దెచ్చిన యెడల, మేజిస్ట్రేటు యచ్చవచ్చినచో, ఆవ్యాజ్యమును పంచాయతీ కోర్టుకు బంపవచ్చును.

ఈ సవరణ చట్టములోని ముఖ్యముగ నంశములను వైన తెలియజేసినారు. దొరతనమువారు పంచాయతీ కోర్టులను స్థాపింప నుద్దేశించుట సంతసమే. కాని ప్రస్తుత చట్టముచే ఎక్కువ లాభము లొనగూడునని మాకు నమ్మకములేదు. ఏలయన, ప్రజల శక్తియందు దొరతనమువారికి కను నమ్మకము కలిగి, యీ సవరణ జేసెడిటల గాన్పించదు. వెనుకటి చట్టమునందలి ముఖ్య లోపము లీ చట్టమునందును గాన్పించుచున్నవి. పంచాయతీసభ్యులను ప్రజలెన్నికొనుట కధికారము సగి బడలేదు. సభ్యులనియామకము దొరతనము వారిచేతిలోనే యున్నది. అందుచే, సభ్యులయందు ప్రజలకు నెక్కుడు విశ్వాసము గలుగునని యూహించుట కవకాశము లేదు. ప్రస్తుత శాసనముచే రెండు విధములగు కోర్టులు గ్రామమునందేర్పరుచున్నవి. సివిల్ క్రిమినలుకేసులను విచారించుటకు గ్రామమునసభు కోర్టు యొకటి, పంచాయతీ కోర్టు వేరొకటి. ఈ రెండుకోర్టులకును సివిలు వ్యాజ్యములలో సరి సమానాధికార మున్నది. గ్రామమున సభు మంచివాడయినర, కలుకుబడి గలవాడయినను, లంచగొండి యయినను ప్రజలెక్కుడుగ వానియొద్దనే వ్యాజ్యములను దాఖలు చేసెదరు. అందుచే పంచాయతీ కోర్టులను, ఇదివరకు బెంచీ కోర్టులను వలెనే, ప్రజలుపయోగపరుపక పోవచ్చును. ఇప్పుడు దాదాపారించిన వాటికన్నను పెద్దలోప మింకొకటి గాన్పించున్నది. ఇదివరకు, గ్రామమునసభు కోర్టులో దాఖలు చేయదగిన యిరువది రూప్యముల లోకటి వ్యాజ్యములయినను, ప్రజలు ధనవ్యయము జేసికొని డిజ్టిక్టు మునసభు కోర్టులలో స్కాలుకాసు వ్యాజ్యములుగా దాఖలు జేయుచున్నారు. అటుల గకుండ గ్రామమునసభులు విచారించ నధికారము గలిగిన సివిలు క్రిమినలు వ్యాజ్యములను డిజ్టిక్టు మునసభు కోర్టులలో గాని, మేజిస్ట్రేటు కోర్టులలో గాని దాఖలు జేయుటకు వలనుపడదని శాసించినచో, ప్రజలకు ధనవ్యయము తగ్గి, స్వల్ప పోరాటములన్నియు గ్రామములోనే పరిష్కరింపబడును. వెనుకటి చట్టములోనున్న యీ లోపమునే ప్రస్తుత చట్టమున గూడ నిలువయుంచబడినది. పంచాయతీ సభ్యులు తమ కార్యములను శృంగారముగ నిర్వహించ లే

రకు నడవమ్మకమే యందుకు కారణము. ఇట్టి లోపములతో నిండియున్న యీ చట్టముచే ప్రజలకు యెక్కుడు లాభము లొనగూడునను నమ్మకము మాకు లేక పోయినను, నూతన పంచాయతీ న్యాయస్థానముల నుపయోగపరచికొని, వృథా వ్యయమునకు పాల్పడక, స్వల్ప పోరాటములను సభ్యులతో పరిష్కరించుకొన గ్రామ ప్రజలను హెచ్చరించుచున్నారము.

కాలస్వభావము

ప్రపంచమున స్వాతంత్ర్యాభిలాష యత్తుగ తరంగములతో వెల్లివిరియుచున్నది. సంగ్రామమే స్వాతంత్ర్య దీక్ష నిర్వహణమునకై అంగులచే నడువబడుచున్నది. ఆ యద్వేషములు రుష్యాకు స్వాతంత్ర్య మొసగినవి. జర్మనీ అట్రియా దేశములలో నిరంకుశమును చూపుచున్నట్లుకు యత్నములు జరుగుచున్నవి. ఐర్లాండుకు స్వరాజ్యము నొసగబడబోవుచున్నది. అట్టితేరి, హైందవుల యాశయములు మాత్రము. స్వాతంత్ర్యాభిలాషులగు ఆంగ్లేయుల దృష్టిపథమున బడకయుండునా? ట్రెంపు ఆఫ్ ఇండియా కత్రికా విలేఖుకు లండను నుండి స్వకరిపాలనా విధాన విచారణ సంఘ నిర్మాణమును గూర్చి వ్రాసిన యభిప్రాయమును గూర్చి 16-వ తేదీ పత్రికలో చర్చించి యున్నారు. ఈ సంఘ నిర్మాణ సాధ్యసాధ్యము లేటులన్నను, ఆంగ్లేయులను గూడ హైందవ రాజ్యాంగ సంస్కరణముల గూర్చి కొంత నడి యాలోచనలు జరుగుచున్నవనట నిశ్చయము.

ఇండియామెంట్ అను పత్రిక ఆంగ్లేయులను హైందవాశయములకు భంగము గలిగించుటకును, ఆ స్తో హైందవుల యభిప్రాయముల వెలిబుచ్చుటకును ప్రతిష్ఠింపబడిన పత్రిక. ఆ పత్రికలో గూడ, హిందూదేశమున కలెక్టరు పనిచేసి యుపకార వేతనమును బొందుచున్న ఆంగ్లో హైందవులొకరు హిందూదేశమున కనసరమగు రాజ్యాంగ సంస్కరణములను గూర్చి వ్రాసిరి. వీరు సూచించిన సంస్కరణములే పరమావధి యని హైందవులంగీకరింపక పోయినను, సూచించబడిన సంస్కరణములు ముఖ్యావసరము లగుటకు సందియములేదు. “మన గమ్యస్థానము శాసన నిర్మాణసభకు జవాబువారి యగు రాజ్యాంగకరిపాలనా ప్రతిష్ఠాపన”మని వీరు వ్రాయుచున్నారు. భారతీయులు ముఖ్యముగ గోరు సంస్కరణ మిదియే గాని, యీ సంస్కరణము స్వకరిపాలనమునకు మూలాధారము గాన యధానంతరమే ప్రసాదించవలయునని వీరు గోరుచున్నారు. ఈ గమ్యస్థానమును జేయుటకు, శాసన నిర్మాణ సభల కధికమగునధికారముల నొసంగవలయుననియు, ప్రజా ప్రభుత్వ స్వాతంత్ర్యముతో వీరి యధికారము తుల్యముగ నుండవలయుననియు, యీ యిద్వోగి గోరుచున్నారు. శాసన నిర్మాణ సభ్యుల నెన్నికొను వారిలో హెచ్చు అధికారము, హెచ్చు బాధ్యత గూడ యభివృద్ధి జేదవలెను. రాజ్యాంగ సభ్యుల యధికారము క్రమ క్రమముగ మారిపోయి, తుట్టు తుదకు గవర్నరుకు పరిపాలనా వివాదములలో తోక్తము లేకుండ జేయవలెను. అనగ రాజకీయ కరిపాలనమును గవర్నరుకు జోక్యము దీసివైచి, రాజ్యాంగ సభకు భారతీయులను నయమించి, యీ సభను శాసననిర్మాణ సభాధికారముక్రిందకు దీసికొని రావలయునని ఈ యన వ్రాయుచున్నాడు. అపుడు గవర్నరు అధినివేత రాజ్యములందువలె, విదేశ వ్యవహారములలో సంబంధము గలిగియుండుచుగాని, కరిపాలనా బాధ్యతయు, అధికారమును ప్రజల హస్తము

యందే యుండును. ఇట్టి సంస్కరణములను గావించుటకై, పరిపాలన విధానమున ననుభవజ్ఞులును, సాక్ష్యమును విచారించి సత్యమును గనుగొనగల ప్రముఖులునగు నయమగుచుగాని, మువ్వయగాని సభ్యులు ఢిల్లీలో గూడవలయును. వీరికి సలహాయుచ్చుటకు హిందూదేశ ప్రభుత్వపు ప్రతినిధి మొకరును, శాసన నిర్మాణసభలోని ప్రజాప్రతినిధు లొకరును బూచుకొనవలయును. ఈ సభవారు విషయములను విచారించి మార్పులను నిరూపించవలయును. వీరి తీర్పునకు హిందూదేశము, ఆంగ్లేయులనుగూడ బద్ధులయి యుండవలెను. ఈ తీర్పు సాక్ష్యముగనుంతునకు వెంటనే యమలులోనికి రావలయును. ఇందుచే గలుగు విప్లవ మెద్దియును లేదని యీ యిద్వోగి వ్రాయుచున్నాడు. ట్రెంపుకత్రికా విలేఖరి సూచించిన పార్లమెంటు సంఘ నిర్మాణ మిట్టిపథకన్నను వాంఛనీయమునను, ఇండియామెంట్ కత్రికలోగూడ నెట్టి మార్పులు కోరబడుచున్నవో గమనించినచో, కాలస్వభావ మెట్లు స్వాతంత్ర్యచాంఛాపూరిత ము యున్నదో సుస్పష్టమగును.

ఈ పటము—ఆ పటము

హిందూదేశమున విద్యాధికులు తమ వయః కాలమును, ధనమును, మానసిక శక్తులను వ్యయముజేరి, విద్యకు దగిన ధనసంపాదన మార్గము లేక కుటుంబపోషణమునకయినను ధనము చాలక యెట్టి బాధల నొందుచున్నారో భారతీయుల కనుభవైక వేద్యమే. జీవితసమస్య రాను రాను దుష్పరమగుచున్నది. ఈ సమస్యను పరిష్కరించుటకు హైందవ ప్రభుత్వము వారెట్టి ప్రయత్నములను గావించుచున్నదియు స్పష్టపడలేదు. ముప్పదివత్సరముల క్రిందట నిట్టి సమస్యకు ఇంగ్లండు దేశము నెకరొనినపుడు, ఆక్సుఫర్డ్ కాలేజీలో యుపాధ్యాయుడగు ఆర్. డబ్ల్యు. రేఫరనువారు పలుకుబడిగ యుచారపుగఘట ధనవంతులగు తన స్నేహితులకు నీ విషయమును గూర్చి చెప్పి యనేకుల కుద్వోగము లిప్పించిరట. ఈ కార్యము దినదినాభివృద్ధిగాంచి, ఆక్సుఫర్డ్ విద్యాలయములో జయము గాంచిన శాలర కుద్వోగములనిచ్చుటకు “కుద్వోగ సంఘ” మొకటి నెలకొల్పబడి, యీ సమస్య తృప్తికరముగ పరిష్కరింపబడినదట. అటులనే, లండను విశ్వవిద్యాలయమునగూడ 1909 వ సంవత్సరమున యొకసంఘ మేర్పరుపబడెను. 2500 మంది విద్యాధికుల కాసంఘ కుద్వోగము లిప్పించినదట. ఈసంఘమువారు ప్రభుత్వపు శాఖలతోను, వర్తకసంఘములతోను, విద్యావిషయకసంఘములు మొలగుననేకసంఘములతో సంబంధ మేర్పరచికొని, జీవన సమస్యను పరిష్కరించుచున్నారు. హిందూదేశము నందలి విశ్వవిద్యాలయములు గూడ నీ విధముననే, యీ కిరీన సమస్యను పరిష్కరించుట భావ్యమని ట్రెంపు ఆఫ్ ఇండియా పత్రిక వ్రాయుచున్నది. విశ్వవిద్యాలయము లికైనను యిందు విషయమై తమ విధి కృత్యముల నెరవేర్చునా? దేశీయులు తమ శాలరకు జాతీయ విద్యను జెప్పించినగాని ఈ సమస్య తృప్తికరముగ నిర్వహింపబడదని మా యభిప్రాయము.

మర్రాజువోతువాని వశః— గత శనివారము నాడు రాత్రి బొంబాయిలో మేజోయిల్ లోబా అను 40 సంవత్సరముల వయస్సుగల చిత్రలేఖకుడు త్రాగి నేలబడి చీనాబజారు కోర్టున దొంగమందెను. వానినైనంటి ఒక బండిపోయెను. నిర్మామధ్యముగ వచ్చి ఆ కోర్టునకు కొంత సేపటికి వోతువాడును వచ్చి దెచ్చిపడియున్న వానిని చూచెను. త్రాగుటకు వశములోపల కలిగిన జబ్బులవలన వాడు చనిపోయెనని పంచాయతీ వారు తీర్మానించిరి.

విరోధామహాసంగమము

రష్యాలో నైకమత్యము కల గవలెననుట-ఒక విజ్ఞాపనము

తక్షణ సముద్రము నందు జల్లెడుల దురాగతములు-పార్లమెంటు సభలో ప్రశ్నలు

అంతర్గతముల పీఠ-సాకాదళాధికారుల విజ్ఞప్తి

రష్యావారు కలఘటన వదిలి వోవికాను మరల పట్టుకొనుట.

(రైటులు ఏజన్సీ.)

ఇంగ్లండు

విద్యుత్ కుటుంబము.

లండన్, జూలై 16:—చక్రవర్తి గారు తమ మంత్రి ముగ్గురు కుటుంబములకు విద్యుత్తును పేరును తెచ్చుకొనిరి. ఈ మార్పు ప్రతి కుటుంబములో జరిగెను. పట్టాభిషేకమునాటినుండియు నిట్టి సమావేశ మొనర్చుచు జరుగలేదు. ఆ మార్పుతో గొప్పది. కన్నాటు ప్రభువుగారును, కేంబ్రిజ్ బరీబర్రె ప్రభువుగారును, ఛాన్సెలర్ ప్రభువుగారును, ప్రధానమంత్రి గారును, రోసుబరీ ప్రభువుగారును, బాల్ఫూర్, ఆస్టిన్, ఆండ్రూస్, బార్నిస్ జనరలు స్ట్రెన్జుగారులను సభకు విచ్చేసినవారలో గలరు.

జర్మను దిరుదముల నేవగించుట.

లండన్, జూలై 18:—వంతనామమును మార్చుకొనుట కలన విజ్ఞాపనా సంతకము కలిగిన కాక్స్ నిర్దేశము, కాక్స్ నీ దర్శనము, కాక్స్ కోర్టులో ధా అను దిరుదముల విడిచిపెట్టెదరు.

నాల్గుజర్మనుస్త్రీమర్లు పట్టువడుట.

లండన్, జూలై 17:—నావికాధికారులు తెలుపుచున్నారు. నిన్నటి ఉదయము ఉత్తరసముద్రములో శత్రు సన్నాహముల నరముదన్న చిన్న నౌకనాకలు అనేకజర్మను స్త్రీమర్లు జూచి వానినాపివేయవలసినదని ఉత్తరువుసెలగెను. ఉత్తరువును నిర్ణయించేయచు నాస్టీమర్లు దచ్చివీరము నకు పోవప్రయత్నించెను. వాటిలో రెండు మాఫిరంగులవలన విశేషనష్టముమొంది పడవ చేరుచేరినవి. రుమేనియను పొగ యొడల నాగింటిని మాడ్చిస్తాయులు పట్టుకొనెను. ఇందు రెండు స్త్రీమర్లు నేనకులు స్త్రీమర్లు విడిచిపోయిరి. తక్కిన రెండుస్త్రీమర్లు నేనకుల ఖియ్యు చేయబడిరి. ఆనాల్గును ఇంగ్లాండు: నాకాశ్రయములలో నివ్వువచ్చువి.

జలంతర్గముల పీఠ

లండన్, జూలై 18:—నర్ ఎడ్వర్డుకార్నెక్స్; సర్ జాన్ బెల్లెకో, నావికాసంఘముల వాక్రింది సందేశమును. “అయి రను అండుస్త్రీలు ప్రశ్న కక్షాభేదము” వారి కీసందేశము సంపిరి.—ఒడల గట్టుమర్లు వారంతరికిని కాలముల విషయ నిర్దిష్టగూర్చి జాగ్రత్తపడ హెచ్చరించుచున్నారు. మనస్థిరము లనగ్నిటిని ముట్టించి జనులకు ఆహారసామగ్రిని గొరవచ్చుచున్నట్లయు, వైనికులకు వస్తుసామగ్రిగట్లయు చేయుచున్నట్లయు నాకల నన్నిటిని, అంతర్జాతీయ వ్యాయాసాన కరు ధ్యముగా,ధ్యంస మొనరింప వలయునని శత్రులుకంకణముకట్టుకొనియున్నారు. అనుదినమున వర్తకనాకలు నుంచినేయబడుచున్నవి. ఇకముందు జరుగబోవునని భయపెట్టి బడుమర్లు మహాత్మా సమయమునకు మనశ్శూన్య సాహస్రియంతయు గావలసినవచ్చును. శత్రుకది తెలిసికొనియె తనహస్త్యమును

వై నాలో ప్రభుత్వ ప్రావరము.

వై నాజేమున ప్రభాప్రభుత్వము తిరిగి పోషింపబడినది, రాజపరిపాలన మంత మొందినది. జ్యోతులు ప్రభాప్రభుత్వమున నాశనము చేయబడెనని నుటలొంతటితో విశ్వములయినవి. బ్యూచును ినీగారు మంత్రిపదవిని బడసి నారు, బాంగ్లాదేశ్ విశేషమంత్రిగా నియమింపబడినాడు. ప్రభాప్రభుత్వ ప్రభుత్వములు వై నాజేమున స్వాధీనపరిచిగొని నారు, మిత్తరంపరపమున చేరి, జర్మనీపై తమ పగను వై నావారిక తీర్చిదిద్దగలరు.

తెగించుచున్నాడు. అతడింగువిజయ మొందిన యుద్ధమునతడే విజయ మొందగలడు. అతడిందు పరాజయ మొందినతని పరాజయము నిశ్చయము. మనమిప్పుడు పయోగింప గలుగుటకు రెండు ఆయుధములు మాత్రమేయున్నవి. ఆరెండును నావికుల హస్తతలముననేయున్నవి. అందు మొదటిది శత్రుజలాంతర్గముల విధ్వంస మొనరించుటలో నావికులకు మహాపకారిగ నుండు యుద్ధపుటోడల విరివిగజేయుట. రెండవది ముంచివేయబడుచున్న ప్రతివర్తకనాక స్థానమునను క్రొత్తనాకను వెంటనే యుపయోగింప సిద్ధముగానుంచుట. ఈ రెండును గలసియే ప్రయోగింపబడవలయును. నావికకర్మాలయములందలి నావికులు ఇంజనీరింగు నాకలమీదనే ఒడ తెన్నితయారు చేయబడునదియు నాధారపడియున్నది. గృహములందు హాయిగ నున్న మనము మనకొంత భూతలమునకు, వాయుమాగ్ధమునకు, జలాశయమునకు అనేక రణరంగముల విశేషముగ గూఢచుర్లు వైనికులకెంతయు ఋణపడియున్నారము. వారు సంకలపడి యుద్ధమున విజయమును జేకొను నిమిత్తము వారికితగినన్ని ఆయుధముల సెనగూర్చుట మూలమున మన మాఋణమును కొంతవరకైనను దీర్చవలయును. మనచరిత్ర యందంతట నత్యంత సుధిగ్ధావస్థ సమయమున మేము మొఱపెట్టుకొనినపుడు, నావిక కర్మాలయమువారు వృధగా నిర్వహింపబడుచున్నారము.

గిన్నెలు గారు.

లండన్, జూలై 17:—ముల్లింగరువద్ద జరిగిన సౌక సిన్ ఫెయియ ఆలోచనసభలో పార్లమెంటు సభ్యులు గిన్నెలుగారు తాము బిల్లునుండలి సిన్ ఫెయియ యుద్ధమున యాత్రాకలము పనిచేయు నిమిత్తము కెట్టునినిట్టను విడచి పెట్టుచున్నారని చెప్పిరి.

విరోధ కన్వేషన

లండన్, జూలై 16:—విరోధ కన్వేషన జూలై 25 వ తేదీన సమావేశమగునని ధృఢముగా తెలుపబడెను. కన్వేషన వారాక అధ్యక్షు నెత్తుకొనువరకును జ్యోతుగారు సభాధిపత్యమును వహించెదరు.

లండనుమీద వైమానికదాడి.

లండన్, జూలై 18:—ప్రజలమందెరములో మెక్స్ గురు గారిటులజెప్పిరి. జూలై 7-వ తేదీనాటి శత్రువైమానిక దాడి సమయమున బ్రిటిషువైమానిక సేనలో నిర్దుత వైమానికులు చంపబడిరి. ఒకనికి గాయముగలిగెను. ఒక పరిశీలకుడు మరణించెను. రెండు విమానములుధ్వంస మొనరింపబడెను. రెండు నేలగుల్పు బడెను.

మెసపోటేమియా నివేదనము.

లండన్, జూలై 17:—బార్ని హౌమిట్టను ప్రభువుగారికి ప్రత్యుత్తరముగ ఎటర్నీ జనరలుగారు వైపున పత్రకలొనొక లేఖన ప్రచురించిరి. మెసపోటేమియా నివేదిక కార్యక్రమమును గూర్చి తాను విమర్శక పూర్వకముగ బలికెన వాక్యములలో నొకటియు నసత్యముగ తానప్రతి గ్రహింపనేరనని యుతడొ దుదహించిరి.

మెసపోటేమియాను గూర్చి యింకను విచారణచేయుట యసంగతమని మిడ్జిల్టన్, బిరేసుఫర్డ్ ప్రభువులు వైపున పత్రక కుత్తరములు వ్రాసిరి. అందు మిడ్జిల్టన్ ప్రభువుగారిటులనిరి. “భుటుబాలుఆటలో తగాయిదావచ్చి అందఱును మూకగాజేరి నాదించుట కంటె నించుకయు నధికగౌరవ నీయముగ లేని ఈ మెసపోటేమియాను విచారము నింతటితో నంపి చేయుట దొరగను వారిచేటిలో నున్నది.”

ఫేంబల్లేనుగారి రాజీనామా.

లండన్, జూలై 17:—ప్రజలసభలో సర్. హెచ్. క్రెయికు గారిట్లడిగిరి. “మంత్రుల ప్రవర్తనమును విమర్శించు అధికారమును ప్రజలసభ వారింకొకరి కియబాలరు. గనుక పబ్లిక్ సేవోపయోగాగ్ధము కేంబల్లేనుగారి రాజీనామా నంగీకరింపవలదని ప్రధానమంత్రిగారు చక్రవర్తిగారికి నలహా చెప్పెదరా?”

బోనగ్గా గారిటుల బదులు పలికిరి. “తన సహోద్యోగి యిచ్చు రాజీనామాను తిప్పివేయుటకు ప్రధానమంత్రిగారి కధికారములేదు. అట్టి యధికారమే యున్నయెడల తన సహోద్యోగుల యందలి పూర్ణాంగీకారముతో నతడిదివరకే యట్లు చేసియుండును.”

తటస్థధర్మమును విమచుట

లండన్, జూలై 17:—నేటి దినము ప్రజల సభలో రాబర్టు సెసిలు ప్రభువుగారిటుల జెప్పిరి. ఏప్రిలు 1-వ తేదీ నుండియు జర్మను జలాంతర్గములు బ్రిటిషువారి విని, మిత్ర ముండలి వారి విని తటస్థులవిని అందటి విని గలపిస్పెయి ను ఆవరణలోని సముద్రములలో 20 ఒడల నెదిరించి అందుగొన్నిటి పట్టుకొనినవి. దచ్చివారి యాక్రమణములో నున్న సముద్రభాగమునందు జర్మనులనేక మారులు తటస్థ ధర్మముల దాటి పోవుచున్నారని దచ్చి పత్రకలందు నూచింపబడుచున్నదని కమాండరు లెట్టెయున్నగారు చెప్పిరి. ఆసంగతిని చూడక పోలేదని సెసిలుగారు చెప్పిరి.

ట్రాండజెములో గొప్ప యగ్నిప్రమాదము

దుర్మార్గులెవరో అగ్నిని పెట్టిరిని యనుమానించుట. క్రిశ్చియానియా, జూలై 17:—ట్రాండ జెములో గిడ్డంగొకటి అంటుకొనెను. రషియావారినిమిత్తము బ్రిటిషువారు కొంత సామానునంప అది ఇనటనిలవచేయుబడెను. 27½ లక్షల పానులు నష్టము కలిగినట్లు అంచనా వేయబడినది. దుర్మార్గులెవరో బుద్ధి పూర్వకముగ తగులపెట్టి యుండవచ్చునని అందఱును అనుమానించు చున్నారు.

మెసపోటేమియా చిక్కులు.

లండన్, జూలై 18:—మెసపోటేమియా చిక్కులు గురించి ఇక పెట్టివర్త జరుపబడదని నిన్నటిరాత్రి కావన్న సభలో చాలమంది అనుకొనిరి.

కమ్మండారు టిరువిటుగారికి కె. సి. ఆర్ బిరుదమియబడెను.

శత్రుదేశములందున్న వారి బ్రిటిషుబిరుదములను తొలగించుట.

లండన్, జూలై 18:—శత్రుదేశముల యందున్న వారి బ్రిటిషు బిరుదముల నన్నిటిని రద్దుజేయుటకు కావన్న సభలో రెండవసారి బిల్లుప్రవేశ పెట్టగ అదియెల్లరునకు ఆమోదితమాయెను.

అంతర్గముల దుండగములు ఒకవారములో 14 నాకలు మునుగుట

లండన్ జూలై 17:—ఈవారమున 2828 వర్తకనాకలు బ్రిటిషు, దీవులచేవులయందు సురక్షితముగ ప్రవేశించినవి. 2920 నాకలు చేవులనుండి పయనమైనవని నాకాకర్మాలయము వారు తెలుపుచున్నారు. 1600 టన్నుల బరవునకు మెబడిన నాకలు 14, 1600 టన్నుల బరవునకునగు నాకలు మిగిలినవి. 12 పాకలు అంతర్గముల బాదినందుపొరిపోయినవి. 8 చాపల పడవలు ముంచబడినవి.

చీనా చీనాలో మరల రిపబ్లికను ప్రభుత్వ మేర్పడుట.

చీనాలో రిపబ్లికను మరల చీనారాజ్యాధిపత్యమును వహించి పరిపాలించ దొడంగిరి.

టూయాకోఫీ జూయిగారు యుద్ధమంత్రి పదవిని, ప్రధానమంత్రిత్వమును వహించిరి.

వాంగుటాసికుగారు బిజేశాంగమంత్రిగ నియోగించబడిరి.

గీయుమోగుగారు తనకు రిపబ్లికను అగ్ధ్యక్షుత్వ నక్కరలేదని ప్రకటించిరి.

మెక్సికో వ్యవసాయముల గుండు హార్ జిమ్మరుమాజా
గా రావలచిన మహాపరాధములను, ఇటీవల నాశ్వేలో
ప్రేతులవస్తువులతో పట్టుబడిన సమాచారముల తెల్పుబంటును
గురించి భావనము చేయుచు బర్మకుప్రతికూ ఖశిరద
హాదలనవు.

అ. కాశ్యపరావు, అధ్యక్షుడు,

సా ని క వార్త లు

హైకోర్టు నక్సలు:—పి. శేషాద్రి అయ్యంగారు బి. ఏ. బి. ఎల్. సిస్టెంట్ జడ్జి (18-7-17) యాభై హైకోర్టు నక్సలుగా నెన్నుకొనబడిరి.

ఉపన్యాసము:—బాబ్జులకు వరదాము త్రవ్వకపు బిలిట్ భవనమున యీ నెల 21వ తేదీ కనివారము సాయం కాలము 5-45 నిమిషములకు బారిష్టరు ఉన్న ప లక్ష్మీనారాయణ పంతులు, గారి ఆధిపత్యముక్రింద క్రిష్టియన్ కళాశాల విద్యార్థి జి. వి. సుబ్బరామయ్యగారు 'హిందూ వివాహముల, గూర్చి ఉపన్యాసించెదరు.

చివంగతులు:—బిన్నీకంపెని లీడ్ నూపర్నెంటు పి. చిన్నికృష్ణమూ సాయముగారు నెల రోజులకుండి వ్యాధి క్షిణితులై యీ నెల 17 వ తేదీగ్రామి బాబ్జులకు, 18 గోవిందప్ప నాయకగిరియందు తమ స్వగృహమునందు కీర్తిశేషులయిరి. ప్రస్తుతము సాలుకకు సుమారు 12 మంది విద్యార్థులకు విద్యాభేదముల నిచ్చుచున్న "నాయకలగంపు" మును పీఠ స్థాపించినది తెలియుచున్నది.

స్టేషన్ కరీక్ష:—ఈపక్షము ఇదిగఱకును సువర్ణమున కొక పర్యాయమే జరుపబడుచుండెనుగాని ఇట్లుపైని సంవత్సరమునకు రెండుపర్యాయములు జరుపబడును పక్షము వరదభాగ్యులను గోరు నిత్యగ్రామములవారు ఆగస్టు 1 వ తేదీనాడు వారి వారి బిల్లుల వడ్డీలకు పంపుకొనవలయును. చెన్నపట్టణమునందు దరఖాస్తుల పంపగోరువారు ఈ నగరమున హైకోర్టు అపీలేటు పైదు డిప్యూటీ రిజిస్ట్రార్ గారికి ఆతేదీనాడుగా పంపవలయును.

అనిబిసెంటుగారు, బీదవిద్యార్థులు:—అనిబిసెంటుగారిచే భవనమునందు బడయుచున్న బీదవిద్యార్థులు చాలముదిగలరు. అత్యుగారిపుడు నిష్పాదకులగుటచే వారట్టి సహాయమును గోల్పోయి అత్యుగారేమైన ఏర్పాటులను చేసిరావలసి వ్రాయుచున్నారు. ఈ నిష్పాదావాస క్షేత్రలన అత్యుగారి కెట్టి నాబడియు లేదని ఈ విద్యార్థులకు తెలుపుటకు చింతించుచున్నామని న్యాయుండియాపత్రిక వ్రాసినది.

బిసెంటు నిధి:—ఇదిగఱకు ప్రకటి.పండిత మొదలము 20287-7-8, బాంబాయి స్టాంప్స్ లాడ్డి 2000-0-0, తిరుపతి మిశ్రము 200-0-0, కుమార్తాను హిందువులు కంపెనీ వారు అదోని 101-0-0, కి. కృష్ణమూర్తి గారు అదోని 101-0-0 బి. తమ్మిరెడ్డిగారు అదోని 101-0-0 వ. సిద్ధప్పగారు అదోని 101-0-0, తు. లక్ష్మయ్యగారు అదోని 101-0-0, కో. గంగయ్యకృష్ణగారు తిరుపతి 100-0-0, ఇతర మొదలములును కలిపి రు. 21085-9-8,

రత్నాకరంపెని వారు:—పీరు అనిబిసెంటుగారి భాగములను సుమారు 8 అకుగుల సాయముగలవారిని రంగులతోతమారుచేసి కలకత్తా నగరమున నిరుగు చేయునువోవనగకు తీసికొని పోవలెదరి. కాగ్రెసు ధ్యాయ సంఘ సభ్యులలో నొకగు ధోగరాజు పట్టాభిసేతా గానయ్య పంతులుగారి నూననపై తెచ్చును చేసితిమనియు అందులకు భాగ్యంగీకరింప వలెననియు రత్నాకరంపెని వారు సో ఎల్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారికి వ్రాసినది.

తిరువల్లి క్లీరింగ్ అన్నదాన సమాజము:—ఈ సమాజమువారి ఆధిపత్యము క్రింద యీదిగున మహారాజు బడిన వారిచే అన్నదాన మొనగబడినది. 50 మంది బీదలకు గురువ్రాస సంవత్సరమున తేమఅయ్యగారుచే అన్నదానము చేయబడెను. గోవిందరాజులుపెట్టి, క్రిష్ణప్పపెట్టి, సాన్నాస్వామిపెట్టి, సోన్నప్పపెట్టి గాన కొంతమంది బీదలకు భోజనమిచ్చిరి. తుప్పాస్వామి ముదంగగారు, పిండిలయ్యపెట్టి, టి. వంకనేలకు అయ్యగారు కొంతమంది బిరుదులకు అన్నదాన మొనగిరి కంకుకంపెనీవారు 100 మందికిని అయినాస్వరీనమున కంకాయల తుప్పయ్యపెట్టి గారు 100 మందికిని అన్నదానము చేసిరి.

చెన్నపురి రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సాయసంఘము హాంబంబ్రభువు:—"మెనపాటిమియా వివాహసంఘము" వారు వ్రాసినను హాంబంబ్ర ప్రభువు సాయసంఘమునకు తిరుపతి సంపూర్ణవిద్యాయము గలదని ఈసంఘమువారు ఈనెల 18 వ తేదీని జరిగిన సభయందు తీర్మానించిరి. ఈతీర్మానమును ప్రధానమంత్రిగారికి తంబివార్త మూలకముగా పోషకుటకు తీర్మానించిరి.

గవర్నరుగారు:—ఈ నెల 17 వ తేదీ ఉదయమున రాయపురములో గ్రాండ్ కైర్యాల ప్రాంతంలోత్సవము జరిపినపదవ బాబ్జులకు విద్యార్థులకు భోజనము నిమిత్తము తిరుపతి సమీపములగు గృహమును నియమించుటకు రెండుమాదిండ్లను పోదాచేసి, తిరుపతి విద్యార్థులకు ఆటలాడుకలముల నిమిత్తము కొన్ని బాగాలను చూచి గవర్నరుగారు నిజమందిరమున కేగిరి. పెండ్లెండు ప్రభువుగారు నిన్నటి (18-7-17) రాత్రి 9-45 నిమిషములకు బాంకృటింగు మంజురమున విందు చేసిరి. చాలమంది ప్రముఖులు పాల్గొన్నవారు, భారతీయులును విందున కాహూతులైరి. సుమారు 11½ గంటలసేపు వారందరూ కనోదముగా గడపిరి.

నేటి వాతావరణసితి:—బంగాళా ఖాతమున తుఫానునందు తప్ప ఇతర ప్రదేశములందు వాయుభారము తగ్గినది. అత్యల్ప వాయుభారముగల ప్రదేశము బరిస్టాన్ తీరము నొడ్డకొమ్మరుదయముకన్పించినది. రాజధానియందు వాయువులు పశ్చిమముఖముగ వైచును, వాయువ్యముఖముగ వైచును వీచుచున్నవి. పగటిమందు వాయువల ప్రబలమయ్యెను. చెన్నపురి తీరమునందు తప్ప ఇతర ప్రదేశములందు వాయువల సాధారణస్థితికి మించియున్నది. ఉత్తరసర్పారలందును దక్కనునందును మధ్యమెత్తము తక్కువయ్యెనది. ఇతరప్రదేశములందు మధ్యమెత్తమును మీర్చులేను. చెన్నపురికి దక్షిణమునందు మాత్రము మధ్యమెత్తము సాధారణస్థితికి మించియున్నది. రాజధాని ఉత్తరభాగమునందు రాత్రి యుష్ణమును పగటియుష్ణమును సాధారణస్థితికి తక్కువగానే గలవు. ఈ ప్రదేశములందు దట్టమగు మేఘము లందుటచేతను వర్షములు కరియుటచేతను ఇట్లుండియుండును. కర్ణాటకము నందును మలబారునందును గత 24 గంటలలో ఉష్ణము కొంచె మెక్కువయ్యెనది. నేలం, తిరుచినాపల్లి, భువన, నెల్లూరు, చెన్నపురి, నాగపట్నం, గూడలూరు, వెల్లూరు, కడపలయందు 98 (ఫా) డిగ్రీల నెక్కువయ్యును ముందినది. తక్కినచోట్ల ఉష్ణము తక్కువగనున్నది. కర్ణాటకమునందు వాయువులందులమున వ్యాధి తక్కువగ నున్నది. ఇచ్చట మేఘములు పల్లినవి. ఇతర ప్రదేశములందు మేఘములు దట్టముగలవు. అంతటను కొద్దిగ వర్షించినది.

న్యాయసానవాక్యము.

దొంగసామ్రాజ్య వాదులు:—దక్షిణ ఆంధ్రాట్యుల్లం నూతిమేలస్ట్రీటుగారి కోర్టులో దొంగసామ్రాజ్య పాడి అను నతినిపై తేను చేయబడెను. అతడు దొంగసామ్రాజ్య మొక యిల్లడి బిందెను దాచిపెట్టి నందుకు 25 రూ॥ లు జూర్యానా విధించిరి. దొంగ సామ్రాజ్యులను దాచిపెట్టిన తేనులు విస్తారమును నున్న పనియు, ఈ క్షేత్ర చాలదరియు జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారు హైకోర్టును ఆశ్రయించి హైకోర్టు వారు దొంగసామ్రాజ్య పాడికి 6 వారముల కారావు విధించిరి.

దొంగతనము:—చెన్నపురి సాయకుంపెనీవారి కార్యస్థానమున పని చేయుచున్నందున నటరాజ మొదలి అను 15 సంవత్సరముల వయస్సు గల బాలుడు ఒక మంగలికత్తిని 11 బొట్టెలులను దొంగిలించి విలోనక కంపెనీవారికి అమ్మచూడగా అక్కడనున్న సో ఇన్స్పెక్టరు మొన్నగారు ఆ కత్తి పులు ఎట్లు పంపినవని యడిగిరి. అప్పుడు వారు దొంగతనముచూపకత్తియును ఒప్పుకొనెను. వారిపై తేను చేయబడినది.

మొదాయితండ్రీ తగురునియొక్క కృష్ణకృష్ణమునకు నగుట చేత: వారికి కేసువిధింపక ఒకసంవత్సరమునకును కుమారుని సత్కృతనమునకు వారితండ్రీ యొద్దకుండి 100 గా. లన భవావలను మరయ్యకలన బానిసముగా నానధాని ప్రధానమేజిస్ట్రేటుగారు కోరిరి.

ప్రేమివాసయ్యంగారు: తమన్యాయమూర్తి పదవికి రాజీనామాయుచ్చి నేయుట నిశ్చయమైనది. ప్రస్తుతము సుస్వస్థతగానున్నారు. కొద్దిరోజులలో మరలన్యాయవాదకృత్తిని ప్రారంభించెదనని టయియ్యపత్రిక వ్రాసినది.

పి. వరదరాజులు వాయువుగారు.

పీరు తమ మిత్రులకు పత్రికా ముఖమున నిష్టాకలేఖను వ్రాసినందునండి ఈ నెల 17 వ తేదీని వ్రాసిరి. నేను హోమురూలు స్వదేశ యువ్యులములను గూర్చి యువస్య సింపుటకు సంచారాగ్రామ నాస్వగ్రామమును తిరువ్రాసుండి బయలుదేరిన గంగతి మీరెగురుదురు. నేను చెప్ప విషయముల నన్నిటిని ధా రా శ ము గ ను బ హి రం గ ము గ ను మాత్రమే నుడివెద నను విషయములను మీ కందరు తెలింగియున్నారు. కాని పోలీసు గూఢచారుల సంతక సాహచర్యాధికములకు బాధలన్నియు నపుడే ప్రారంభమైనవి. వారు వ్రాయబడిన లేఖలుగూడ నరిగ చేరుటలేను. కాన నేను వెంటనే ప్రత్యుత్తరములను వ్రాయబాలమికి నామిత్రులు నన్ను క్షమించవలెను. మరియు ప్రభుత్వోన్యోగిగులుగ నున్న నామిత్రు లింతటినుండి నాకెట్టి లేఖలను వ్రాయుచుందురు గావునని కోరినను. అట్లు వ్రాసిన వారి కనవరముగ చిక్కులు గలుగగలవు.

అనిబిసెంటుగారి సందర్శనము.

కడచిన యాదివారమునాడు మధ్యాహ్నము 8½ గంటల సమయమున పన్నెండుగురుండి యవకులు అనిబిసెంటుగారిని ఆశ్రయింపబడియున్న బాడ వెళ్లిరి. ఇంటి వ్యవస్థకువద్దనే వాడియా ఆరంభము గాల్గనమాదిరి. వారిలో 20 నిమిషములవఱకు సంభాషించిన వెనుక అనిబిసెంటుగారినిగూడ గోరినందున ఆరంభముగారు లోనికిపోయి అత్యుగారి కేమిలిందరవనిలోనుండినా వెంటనే లేచిందొ చాల సంతసముతో వారి నందరిని లోనికి గొనిపోయి గూర్చుండజేయిరి. వారిచుట్టము ఆమెయు ఆమె సహాయు లిరువురుగూడ గూర్చుండి చాలసేపు సంభాషించిరి. వారు బాతీయపతాకదీపికలగు ఏర్పరుచుటకు గూర్చి ఆరంభముగారు తెలిపిరి. ప్రతిదినమును బండాకును దీపికకును తాము నరుస్కరించెదమనిరి.

'మ్యుఇండియా' కార్యాలయమున పనిచేయుచుండిన కామతుగారు తమ ఉన్యోగమును మానివేసి పీరు మువ్వరి నేకకొఱకును ఉదకమండలమునకు పోయిరి.

బంగాళ దేశపు వాస్తవ్యులకు సింహా గారు హోమురూలు పనులయందే తమనివితమంతులు గడపకలెనని నిశ్చయించి ఉదకమండలమునకు వచ్చిరి. పీరుత్రతాను కూలమగు జేషములు గొరించిరి. చెన్నపెట్టు కంపెనీవారి యన్యోగిగులు హోర్వి గారు (కొంట్లములు) కూడ భవతభూమికోరకు శ్రమపడుచున్నారు. పీరియరు గూడ నడచి కనబడిరి. ఆచట పోలీసు వారెవరును లేరు. వారినిచూచుట కెట్టి యభ్యంతరమును లేదని యొకరు న్యాయుండియా పత్రికకు వ్రాసిరి.

గ్రంథస్థీకారము:

హితబోధిని (1) భయంకరవైన సంఘోషము అను గ్రంథము మాకార్యాలయమునకు చేరినది. ఎక్-బి.డి. శేషాచార్యులుగారు గ్రంథకర్త. ఇది పద్యాత్మకమగు చిన్న కల్పము. విషయ మొకచిత్రకథ. వెల తెలియదు. కలయువారు గ్రంథకర్తకు ఈగావారి పాఠ్యము నశ్యవేను పోట్లు చెంగల్పట్లు జిల్లా అని వ్రాయవలెను.

కళవల్లి వెంకటరామ విద్యారంభి నాగులచే నచింపబడిన త్రివర్ణ విజయ, నాల్గవేపు గంగారావుగారిచే ప్రచురింపబడిన పదవలంక రాయప్రము. ప్రథమ శ్రీ గారుకాశ్మీ గారిచే కవచితమగు పదవలంక ప్రభావాటకము. గుంటుపల్లి శివానంద విరచితమగు శివకావ్యమునకును నాటకము, మా కార్యస్థానమునకు వివిధములు నిమిత్తము చేరినవి.

పదమటిలంక రాయప్రము:—ఈ పాత్రియ గుంటూరు వాస్తవ్యులకు నాల్గవేపు గంగారావు గారిచే ప్రచురింపబడిన. పదమటిలంక యను గ్రామము చెజవాడకు సామీప్యమున నున్నది. ఆ గ్రామమున నున్న శ్రీరాముని గూర్చి క్షేత్రాధ్యక్షముగ చేయగానిన కవుల నేకులు రచించిన పద్యము లే పాత్రియనందు ప్రచురింపబడినవి. ప్రతి పద్యమును "పదమటిలంక గామ నందు బాలన నేనువె జానకీపతి" యను పాదముతో సంఖ్యమొందుచుండును. ఈ గ్రంథపు వెల మూడు అశాలు. ఈ పుస్తకముపై వచ్చులాభము పదమటిలంకలో ఖచ్చితవ్యకాలకు వినియోగ పడవను గాన, యీ పుస్తకమును ఎట్లును కొని నైద్యకాలకు సాయము చేయుట సుంజనము.

దేశీయ తంత్రీవార్తలు

(2)
యధాతంత్రీవార్త.

సింధు, జూలై 18:— ఇండియా కాంగ్రెస్ పార్టీ గారు 17-వ తేదీ రాజప్రతినిగా క్రిందియుద్ధతంత్రీవార్త నడిపి:—
రజరంగమును సందర్శించి సార్వభౌమము సత్తిపమేతుడై తిరిగి వచ్చెను. సార్వభౌమమును వైస్రాయలును ఘోషించెను. మెన్సేన్స్ విమోచనం దలను వీక్షించిరి. సముద్ర తీరమునండి దేశమధ్యమునకును బ్రిటిషువారు ఆధిపత్యమును కరగించుచున్నట్లు ముట్టించుచున్నారు. గొప్ప గొప్ప పూజామలక్రింద నేపడి యుద్ధపాక్షిక వైమానికులు ఘోరముగ విమానయుద్ధమును జరుపుచున్నారు. ఒక్కొక్కరికి 30 వైమానికులు కలిసిపోయియున్నారు. జీవ్రూని యుద్ధపదాధిపతి, ఆఫ్ఘనిస్తాన్ దను నుండికొన్ని ప్రదేశములందును టన్నులకొలది బొంబులను ఆంగ్లేయ వైమానికులు కురిపించిరి. మెన్సేన్స్ ఈ కాంగ్రెసుగ కొంతవరకు బ్రిటిషువారు ముందుకొనిరి.

పరామరంగమున సతిపాదమును యధము జరుగుచున్నది. చాంపేనులో ఎయిసు నడిదగ్గరను, ఎయిసు కొండవద్ద రను జర్మనులు పరాసు వైస్రాయలును ముట్టించుచున్నారు. ప్రబల ప్రయత్నముల గావించి ఒకమారు విజయమును ఇంకొకమారు పరాజయమును దట్టముగ పొందుదులో పరాసు వైస్రాయలుతో అభిధీకరముగ పోరి ఎట్టకేలకు ఎయిసు కుత్తరముగ సెర్విదగ్గర ముందు పంక్తి కందకములలో 500 గజములవరకు లోనికి చొరబడిరి. చాంపేనులో పరాసు వారు మాంటు హేటు కుత్తరముగ రిపు వైస్రాయలును ముట్టించిరి. తొలుకొల్ల తామసుకొల్ల ప్రదేశముల నన్నిటిని పరాసువారు వైకొనిరి. రిపుల ప్రతి యుద్ధములను ప్రతిహతము గావించిరి. కాని మరుసటి దినమున జర్మనులు సెక్కు సేవతో నిన్నటికొకటి గోల్పోయిన స్థానములన్నిటిని వశముజేసికొనిరి. ఇంకొక యుద్ధమును జర్మనులు వెనుకకు తరుచుచుండిరి. రీమన్ను జర్మనులు ధియనకముగ తగులబెట్టుచున్నారు. వెర్దను ప్రదేశమున కొంత యుద్ధము జరుగుచున్నది. కాని రణముఖమును మార్పు తెట్టియు లేవు.

రషియనులు ముందుకు పోవుచునే యున్నారు. నీట్టరు నదితో కలియునట్ల లోమ్మట్టానదిని దాటి పోయినదికై వైగా గొప్పయుద్ధము క్రతువులతో జేయుచున్నారు. హోలీనాకు ఆఫ్ఘనిస్తాన్ 15 మైళ్ళదూరముగ ఆస్త్రియనులు ఈరణరంగమునుండి దుశ్శత్రువుగు తమస్థానములనుండి పారి పోయిరి. అవస్థాందము ప్రారంభమైనదిమొదలు రషియనులు 38,000 మైళ్ళును, 93 కిరంగులను వశపరుచుకొనిరి. రషియా ప్రధానమంత్రిగారిని అధిపతియందు లాయికు జాబ్బిగారిట్లు తలపెట్టిరి:— సర్వరూ, దెల్లియను దేశములు మరల తమ స్వాతంత్ర్యమును బడయుచుండును. జర్మనుల సంగ్రామము ద్వైస్రాయలలో వారినిరంకుభాధికారముక్రింద వీడికులగుచున్న ఇతరజాతులవారు మరలస్వేచ్ఛ మొందువరకు కాశ్మీరును గాంతి సమకూడజాలదని స్వేచ్ఛార్పత్రికల రుషియనులు స్పష్టముగ గ్రహించిరి. కొత్తమార్పులు గూడ కలుగజాలవని రుషియనులు తెలిసికొనిరి. రాజకీయాంగ్కనము వలన వాక్యము దెత్తకపోయెనుగదా తమ చాక సెలవుపదవిని వదలుకొన వచ్చినది. వీరునుసంతరాధికారి వాక్యము మైసోరీను గారు పూర్వము ఆహారాధికారిగ నుండిరి. వీరినిగురించి విశేషముగ విచిరి తెలియదు.

—(2)—

సంయుక్త పరగణాల శాసన నిర్మాణసభ

యధాతంత్రీవార్త.

లక్నో, జూలై 18:— నేటి సభయందు హార్డింగ్ కళాకాలలో కొంతమంది హైదరాబాద్ విద్యార్థులు పాదున్న యిబ్బందులను గురించి దక్షిణాపుర చేయవలయునని చింతా మదిగారు ఒక తీర్మానమునుపాదించిరి. షివర్ష జరిగిన విషయ చింతానుడిగారు తమ తీర్మానము ఇవనంబాదించుకొనిరి.

ఇటీవల బ్యాబూరు కలక్టరు ప్రభుగారు కొంతమంది వైశ్య ప్రముఖులకు యుద్ధబుణ చందాలనిమిత్తము పంపిన తీర్మాన దొరతనమువారు తీవ్రముగ ఖండించి ప్రభుగారిని మందలించవలెనని మాటలాట వధుకూడద యెలాలుగా రాక తీర్మానము నుపాదించిరి. కాని 21 నుండి ప్రతిభూలము గను, 9 గురు ఆనకులముగ నుంకటచే తీర్మానము విఫలమాయెను.

కాలినీదేశము తేకుండగ సభకు చాలించిరి.

హార్డింగ్ ప్రభువు.

ఇంగ్లాండులో హార్డింగ్ ప్రభువుగారిని పాల్గొంటు వారు నిందించు సంవత్సరమున అలహాబాదులో మాన్ వాక్యము తేజ బహదూరు సప్రగారి గూజమాన్యము క్రింద హార్డింగ్ ప్రభువుగారిని కొని యాచుచు పాల్గొంటువారి చర్యను ఖండించుచు ఒక ఆక్షేపణసభను గావించిరి. తత్సరు యమున ఇట్లు తీర్మానించిరి:— హార్డింగ్ ప్రభువు గారు అమిత దైర్యశాలి. ఉచారభావస్వరూపి. అపూర్వాజ నీతి కొనిదుడు. భవతఖండమున మహాత్తరమైన యశస్సును గడించగలిగిరి. వీరశత్రుత్వసానుభూతితోను మ్రోదపులపట్ల అమితవాత్సల్యముతో మెలిగిరి. వస్త్రహాసభారంగ గ్రామానభ యందు రణరంగమునకేగి అప్రప్రాణములైన సరకుగీనక అకుంభత విక్రమముతో పోయిచున్న భారత యోధులు హార్డింగ్ ప్రభువుగారు చూపిన సానుభూతి చేతనే సంగ్రామ మున కరుగుదెంచిరి. ఇట్టి విషయదశయందు కోటాన కోట్లుగ భవతఖండమున అభిచ్చిన్నముగ ఆర్థికపైనికసహాయము కలుగుటకు హార్డింగ్ ప్రభువుగారే ముఖ్యకారణులు. వారినుప్రసిద్ధి ప్రవర్తనయే ఆదికారణము. హార్డింగ్ ప్రభువుగారు భవతఖండ మునుండి వెదలిపోయినను భారతీయుల మగు మాకు వారియందు విశ్వాస గౌరవము లిసుమంతము తగ్గలేదు. హిందూదేశ మున వారి పరిపాలన గురించి ఎట్టి తీర్మానము చేయక పూర్వము భారతీయుల యభిప్రాయమును కూడ గమనించవలెను.

జి. వి. పి. రెయిల్వే సమ్మెకట్టు

సుమారు 5000 ల మంది పనివాండ్లు మరల సమ్మె కట్టిరి. రెయిల్వేలోని నెలకు రూ 16 మొదలు 80 ల వరకు జీతము లీయబడు వారలలో 400 మంది తమకు జీతము చాలవరయు, ఆహారపదార్థముల ఖరీదు హెచ్చిపోవుచున్నదనియు పనిమానివేడుగా లోకో నూపరింపెడెంటుగారు వారిని తిప్పిత విజ్ఞాపనమును గోడిరి. వారందరి కియ్యకొనిరి. పిమ్మట వారికి జీతము లభివచ్చి చేయబడెను. ఇది చూచి రూ 30 ల కధిక జీతము చేయబడువారు సహితముట్లనే చేయ సమకట్టి తాము సమ్మె కట్టుట యేగాక పనివాండ్లు గూడ ప్రోత్సహించిరి. అంత 5000 ల మంది సమ్మెకట్టిరి లోకో నూపరింపెడెంటుగారు వారిలో 12 ర నంపి తమ కట్టముల విన్నవించుకొనుడని చెప్పిరి. వారెల్లల పన్నెద్దర నంపిరి. వారెల్లల సంగతుల నాలోచించి మరునాడు చెప్పెదమని బోనరుగా రినిరి. కాని వారు మరునాడేమియు చెప్ప నందున వారు మరల సమ్మెకట్టి పనిచేయక నడట చెందుగంటు లుచునది, పిమ్మట పార్సెలుట్లమనకు బోయి అచటినుండి బొంబాయికిపోయి, పిమ్మటగారిని నూడవలయునను ఉద్దేశముతో విక్టోరియా తెర్మినసుకు పోవుచు వారిలో రెయి నులమూడ రాళ్ళ రువ్వసాగిరి. పోలీసువారు వెంటనే దళిలు వుచ్చుకొని అట్లను తేమియు! జరుగకుండ జూచిరి. వారెల్లల దినమంతయు బొంబాయిలో నుండవలసినవారయిరి. సాయంకాలము ఏడెంటుగారు వారి ప్రతినిధులకు కన్యకమిచ్చిరి. అంత ఏడెంటు గాక్రింది యుద్ధపుల తపాలావ్యారా అంకిరి. (1) నెలకు 80లూని జీతము నీయబడు వారందరికిని ప్రయమ కన్నెను నీయబడును. దొరతనమువారే ఆనియమిక ము జేరిరి. నెలకు రూ 30లకు ఎక్కువ జీతము తెచ్చుకొను వారెల్లల ప్రయమ కంసెనుకన్నెను సెనగుటకు రెయిల్వేవారి కధికారములేను. (1) కొలది కాలమునుండియు వైతరంగుల జీతకాండ సంగతి విచారణలో నున్నది. అనలికాలముననే లోకో నూపరింపెడెంటు గారివ్యారా మార్పునూచన లంప బడును. ఉత్తరువులు కాలక్రమమున పంపబడును. కట్టుదారు లిండ్లకు బోయిరి. ఏడెంటుగారి యుద్ధపుల తెలివినను గూడ వారు పనిని ప్రారంభించెద రేమొ తెలిసికొనుచున్నది.

హిందూత్వ ప్రభువుగారు సంగతిసంబంధముల స్వయముగ తెలిసికొన ప్రయత్నించు చున్నారు. అధికార వర్గము వ్యారా దేశస్థితిగతుల తెలిసికొను టతనికెట్లములేను. గత ఆది వారమున, సోమవారమున గవర్నరుగారు డక్కానుండి సెన్యూరిగ బయలుదేరి మట్టుప్రక్కల నుండు గ్రామములను సూచెను. గ్రామములతో చాలకాలము మాట్లాడెను. వారిలో కొంతమంది కతను గవర్నరునయే తెలియను. కొంద అతనికి దోసకాయలను మరకొన్ని మారగాయలను ఇచ్చిరి. గవర్నరు గారు సాదరణముతో వాని గ్రహించిరి. అతడు మరలు నపు డనేకమంది సాక్షులనుండిరకు బోయిరి.

మంగరాష్ట్రపు బ్యాంకింగ్ కావలి కాయుచున్న బం ప్రోతు నెగలో తుపాకితో కాల్చి చంపిరిని దూరప్రణ సమాచారము (టెలిఫోన్ మెస్సేజి) పోలీసు కమిషనరు గారికి చేరగనె ఓరును, వరతర ఉద్యోగస్థులును తక్షణము బ్యాంకున చేరుదెంచిరి. ఇదంతయు 17వ తేదీ. రాత్రి జరిగినది. చనిపోయిన బంప్రోతుపేరు నాయిక్ రాము. ఇతను ఢిల్లీ పటా లములో పనిచేయుచుండెను. పంజాబు, దేశీయుడును పోలీసు కమిషనరు, ఇతర ఉద్యోగస్థు ల చొప్పుట కేగి చూచు నరికి పాప మాబంప్రోతు రక్తమడుగులో పడియుండెను. వీని తుపాకి వీనిప్రక్కనే యుండెను. ఒకగుండొకటి వానిపక్క: స్థలమున జొచ్చెను. మృతుడుక్రొత్తగ పటాలములో జేరెను. ముందొకసారి కొంతమంది బంపిలను పొగబండిలో వెంట గొనిపోవుచు ఒకతూటాల సెట్టెను కోల్పోయినందులకు ఇతను షేంపబడెను. రాత్రి రిగంటలకు కావలిగాయుటకు బ్యాంకు కు వచ్చెను. తుపాకిచప్పుకు వినినవెంటనే అచటనున్న ఇతర బంప్రోతులు ఇతనుపడియున్నచోట కేగిరి. సంగతులనుబట్టి చూడ ఈ కావలి గాయుచున్న నాయిక్ రామ్ తనంట తానే కాల్చుకొని చనిపోయెనని నిశ్చయించ బడినది.

All-India Congress Committee's Notice.

(BOMBAY, July 18.)
The General Secretaries of the Indian National Congress have issued the following notice:—
We hereby convene a meeting of the All-India Congress Committee at the Presidency Association rooms, opposite to the University Convocation Hall, Bombay at 3 P. M., on the 23rd instant to consider the political situation and the internments of Mrs. Besant, Messrs. Arundale and Wadia, and any other subject that may be brought by the Secretaries.

Sir James Meston.

On War and Our Duty.

LUCKNOW, July 18
Sir James Meston held a war meeting at the Government House last night which was attended by the principal European and Indian residents. His Honour delivered an impressive address, his object, being as he said, to convey a lesson which each member of the Imperial War Conference had brought back as to be the supreme duty of every citizen of the Empire to do his utmost in the sacred cause undertaken by Great Britain. Mr. Bndsay Judicial Commissioner, proposed a vote of thanks to His Honour which was carried with acclamation. Sir James Meston left Lucknow this morning for Benare.

RANGOON, July 18.

Sepoy Thakur Das of the Indian Infantry committed suicide by cutting his throat with a razor on Tuesday night. He had been invalided and sent back to Rangoon from Mesopotamia and the Medical Board having found him unfit for further service he became despondent and is reported to have committed the act with a razor borrowed from the Depot barber under the pretence of shaving himself.

Central Provinces

Condolence at Dadabhai's Death.

Sympathy for Lord Hardinge.

A NAGPUR MEETING.

NAGPUR, July 18

At a largely attended public meeting held in the Town Hall to-night under the auspices of the Congress Committee Sir Gangadhar Chitnavis presiding, a resolution expressing the sense of profound sorrow at the death of Dr Dadabhai Naoroji and the heartfelt sympathy with his family was passed unanimously the whole house standing.

A second resolution expressing unabated confidence in Lord Hardinge, whose sympathetic and liberal policy won for him the love and esteem of the people of India and thereby enabled him to render signal service by sending Indian troops to Flanders at a most critical juncture and disapproving unjustified attempts to discredit him in the eyes of the public in connection with the Mesopotamia affairs and claiming that the people of this country should have a determining voice in any judgment that may be passed upon him was proposed and carried unanimously.

BRIEF TELEGRAMS.

[BY WIRE.]

The "Observer" suggests the Hon'ble Raja of Manmudabad as President of the Indian National Congress on the ground of his services in connection with Hindu-Mahomedan unity.

It is understood that the Travancore Durbar will shortly appoint a Commission with Mr. P. Damodara Menon as President, to enquire and report on the subject of the necessity for a Bill to regulate the custom of marriage and inheritance on the lines of the Travancore Maray Regulation.

The Collector of Rangoon town has under orders of the Local Government issued instructions to the proprietors of all hotels and other bar licensees that they must close at 11 P. M. punctually from July 23rd.

THE GREAT WAR

TELEGRAMS.

The German press is now abusing Herr von Bethmann Hollweg, whom it describes as facing both ways, and Herr Zimmerman, whose terrible blunders in the offer to Mexico, and more recently in the case of the courtier caught in Norway with explosives, are recalled.

Austria Upset on Account of Bethmann's Resignation.

LONDON, July 18. Dr. Bethmann Hollweg's resignation is generally regretted in Austria where it is regarded as a success for Pan-Germans. The "Tagblatt" of Vienna states that it was solely owing to the conviction that Dr. Bethmann was ready for peace that the agitation of the German annexationists did not disturb Austro-German relations. The Journal "Germania" states that the war Minister Von Steen resigned owing to the attitude of Dr. Bethmann during the crisis.

German annexationists denounce the faint-heartedness of the Reichstag majority peace resolution and declare peace by an understanding will mean the ruin of Germany.

China

Republicans Resume Control.

LONDON, July 18. The Republicans have resumed control of China. Tuan Chi Jui has resumed the Premiership and the Ministry of War and Wang Jui Sich has been appointed Foreign Minister. Li Yuan Hung has announced that he will not resume the Presidency.

Norway

Great Fire at Trondhjem. Incendiarism Suspected.

LONDON, July 18. CHRISTIANIA.—A great fire has occurred in a warehouse at Trondhjem, where goods from Britain for Russia were stored. The damage is estimated at two-and-three-quarter millions sterling. Incendiarism is suspected.

French Front

Considerable French Advance.

LONDON, July 18. PARIS.—It is semi-officially stated that yesterday's French advance on the left of the Meuse is of considerable importance. It released Hill 304 which the enemy has been closely pressing and has also done much to clear the approaches of Verdun. The fury with which Germans are attacking in Champagne creates the belief that the internal situation in the Central Empires urgently demands some sort of victory. There has been artillery firing of great intensity on the Belgian front.

Several Enemy Counter-attacks repulsed.

LONDON, July 18. This afternoon's French communique says:—After violent bombardments the Germans delivered several counter-attacks on the positions we captured yesterday from Avocourt Wood as far as the slopes west of Hill 304. Our energetic resistance shattered all efforts of the enemy who sustained sanguinary losses without regaining the least portion of the conquered ground.

Enemy's Trenches Captured.

Details of the French Success Near Verdun. Germans Lose Heavily.

LONDON, July 18. Last night's French communique said: There has been reciprocal artillery activity in the region of Cerny and Adies and on the California Plateau. In Champagne the enemy renewed his attacks north of the Teton and again gained a footing in certain points we captured on the 14th. The artillery duel continued violently at Mont Haut where we are organising captured ground. The operations we carried out left of the Meuse, west of Hill 304, developed into a full success. After heavy artillery preparation our troops, with irresistible dash, attacked on a front of 2,500 metres on both sides of the Enes-Malancourt Road. The whole first German line, which had been elaborately organised for defence, fell into our hands. Shortly afterwards the second enemy line, after desperate fighting in which our troops manifested splendid keenness, was also carried. The advance attained a kilometre in depth. Our line thus advanced runs from the southeastern corner of Avocourt Wood to the Western slopes of Hill 304 passing through Canard Wood. Our fire annihilated several counter-attacks during the afternoon. The enemy suffered very heavily. We have counted 427 unwounded prisoners.

British Front

LONDON, July 18. General Haig this afternoon says:—Local fighting east of Monchy-lez-Reux resulted in a further gain of ground and capture of prisoners. We made successful raids north-east of Cœuvres and near Boesinghe and drove the raiders back near Wietje.

British Improve their Lines. Aviators' Successful Day.

LONDON, July 18. F. M. Douglas Haig to-night reports:—We have somewhat improved our position east of Monchy-lez-Reux. Despite thick clouds and strong winds our aeroplanes did a great deal of successful work yesterday in conjunction with the artillery. They also bombed various points behind the enemy's lines. Many air fights occurred in which we brought down six enemy machines and drove down three. None of ours is missing.

Appeal for Russian Unity: A Strong Manifesto

German Violation of Neutral Seas: Questions in Parliament

Russians Abandon Kalusz: Novica Recaptured

MENACE OF SUBMARINISM: ADMIRALTY'S APPEAL TO WORKERS

[REUTER'S AGENCY.]

Great Britain

German Titles Renounced.

LONDON, July 18. The proclamation announcing the change in the name of the dynasty renounces, on behalf of Queen Victoria's descendants, the use of the titles of Duke and Duchess of Saxony and Prince and Princess of Saxe-Coburg-Gotha.

To Deprive Enemy Subjects of British Titles.

Bill Passes Second Reading

LONDON, July 18. The House of Commons has passed the second reading of the Bill depriving enemy subjects of British Titles.

The Menace of Submarinism

Admiralty's Appeal to Shipyard Workers. The Only Two Weapons.

LONDON, July 18. The Iron and Steel Trades Confederation has received the following message signed by Sir Edward Carson, Sir John Jellicoe, and the Board of Admiralty:—We wish to impress on all engaged on building and repairing ships how serious are the times we live in. A determined enemy has set himself to blockade our islands and destroy merchantmen bringing food for the people and supplies for the Army, using methods contrary to the Law of Nations. Every day merchantmen are sunk and we need all our resources to prevent the threatened starvation. The enemy knows this and has staked everything upon it. If he succeeds, victory will rest with him. If he fails, his defeat is certain. There are only two weapons that we can use and both are forged in the shipyards. One is the class of warship that enables the navy to hunt and destroy submarines. The other is every new merchantman that replaces a ship sunk. These weapons must be used together. Upon the men in shipyards and engineering shops depend entirely for their output. How the latter can be increased concerns everyone and no measure enabling better use to be made of labour and machinery can be neglected. We, who are secure in our homes, owe it to the brave men dying hourly for us on sea, on land, and in the air, to spare no effort to give them weapons with which to win the war. The Board is confident that in the supreme crisis in our history the men in the shipyards and workshops will see that this appeal does not fall on deaf ears.

Submarinism.

14 Vessels Sunk in a Week.

LONDON, July 17. The Admiralty says that during the week 2828 merchantmen arrived at ports in the United Kingdom and 2920 left. Fourteen vessels over 1600 tons and 4 under were sunk and 12 were unsuccessfully attacked. Eight fishing vessels were sunk.

A Rajah's Appeal Against Transportation.

Dismissed by Privy Council.

LONDON, July 18. The Privy Council has dismissed the petition of Raja Bhonansingh for special leave to appeal against the conviction for murder and sentence of transportation for life passed by the Sessions Judge of East Berar in July 1915.

Excessive Circulation of Silver.

LONDON, July 18. The "TIMES" to-day expresses the opinion that there is an unnecessarily large amount of Silver circulating at home and suggests that a good deal of it might be sold to the Indian Government.

Mesopotamia Middle.

Nothing More Shall be Heard of it

LONDON, July 18. There was a general impression in the Commons last night that nothing more would be heard of the Mesopotamia affair.

Mesopotamia Report.

Attorney-General's Reply to Lord George Hamilton.

LONDON, July 18. In reply to Lord George Hamilton the Attorney-General in a letter to the "Times" says that he cannot

withdraw any "misrepresentations" in his criticisms upon the procedure of the Mesopotamia Commission.

Further Enquiry Deprecated.

Lords Middleton and Beresford, in letters to the "Times" deprecate further protracted enquiry regarding Mesopotamia. Lord Middleton says: "It lies with the Government to arrest the discussion which is hardly more dignified than the mobbing of a football referee."

Mr. Chamberlain's Resignation. Premier Compelled to Accept It.

LONDON, July 18. In the House of Commons Sir H. Craik asked: As the House of Commons cannot delegate to any other body its functions of judging the conduct of Ministers, will the Premier advise the King, in the interests of the Public Service, not to accept Mr. Chamberlain's resignation? Mr. Bonar Law replied: The Premier has not the right to refuse the resignation of a colleague. If he had, he would have exercised it in this case with the full approval of all his colleagues (Cheers).

The Air Raid on London.

British Air Casualties.

LONDON, July 18. In the House of Commons, Mr. Macpherson stated that the casualties in the British air service in the air raid on July 7th were two pilots killed, and one wounded, and an observer died of wounds. Two aeroplanes were destroyed and two crashed down.

Violation of Neutrality.

German Submarines in Spanish and Dutch Waters.

LONDON, July 18. In the House of Commons to-day Lord Robert Cecil stated that since April 1st German submarines had arrested or attacked over twenty British, Allied, and neutral ships in Spanish waters. The most serious representations had been made to Spain who had assured Great Britain that she would do her utmost to prevent the violation of Spanish waters. Commander Bellairs drew attention to statements made in Dutch papers suggesting that the Germans had repeatedly violated Dutch waters. Lord Robert Cecil replied that the matter had not been lost sight of.

K. C. B. for Tyrwhitt.

LONDON, July 18. The K. C. B. has been conferred upon Commandore Tyrwhitt.

Russia

An Appeal for Unity.

All Must Assist the Soldiers.

LONDON, July 18. A wireless message says that the executives of the Workmen's and Soldiers' and Peasants' Delegates have issued a manifesto saying that the time has come for all dissension to cease. All must assist the soldiers in the front line. To refrain now is to deliver them to destruction and betray the Fatherland and the revolution.

Germany

Bavarian Premier Declines

Chancellorship.

ZURICH.—The Berlin correspondent of the "Neue Züricher Zeitung" says the Kaiser first offered the Chancellorship to the Bavarian Premier, Herr Hertling, who declined for personal reasons.

Further Press Comments.

The Berlin correspondent of the "Cologne Gazette" describes Dr. Michaelis as a nominee of the armament industry.

The "KOELNISCHER VOLKSZEITUNG" thinks that the resolution in the Reichstag on the subject of peace is now unnecessary in view of the impending declaration by the Chancellor.

The "MÜNCHENER NEUSTE NACHRICHTEN" says:—Dr. Michaelis will follow F. M. Von Hindenburg's war policy.

The "VIENNA REICHSPOST" says it is high time the German crises were ended. Such crises, it says, are harmless in other States, but what might happen if the mighty pillar, hitherto the pride of friends and the envy of foes trembled.

TELEGRAMS.

Russian Front

German Activity on the Riga Front.

LONDON, July 18.

PETER GRAD.—There is general expectation of German activity on the Riga-Doonak where Russian troops are improving rapidly in spite of the disintegrating influences.

Enemy Occupies a Height.

LONDON, July 17.

A wireless Russian official communique says:—There has been intense enemy artillery firing in the region of Protutsky south of Brozany and near Halicz. Enemy strongly attacked south of Novica and occupied the height. We counter-attacked with infantry and cavalry threw the enemy back and reoccupied the height.

Russians Abandon Kalusz.

Another Town Lost and Regained.

LONDON, July 18.

A wireless Russian official communique says: We repulsed persistent attacks north-east of Kalusz. For tactical considerations we transferred to the right bank of the Lomnitz, leaving Kalusz but securing an important river-crossing. Strong enemy forces threw us out of Novica, which, however, our reserves recaptured. We captured Dunaev on St. George's Channel of the Danube and took one gun and some prisoners. We left the village after carrying out our task.

INDIAN TELEGRAMS.

From Our Own Correspondents

By Wire.

War Cable to the Viceroy.

SIMLA, July 18.

His Excellency the Viceroy has received the following telegram dated the 17th instant from the Secretary of State for India:—

The King and Queen have returned from the visit to the front. His Majesty inspected the troops and visited Messines and Vimy Ridges.

The British are making intense artillery bombardment from coast downwards. Very severe aerial fighting is also taking place between large formations sometimes of 30 aeroplanes. Several tons of bombs were dropped on the Zeebrugge railway at Ostend and other places. The British advanced slightly northeast of Messines.

Very severe fighting is taking place on the French front, the German attacking on Aisne Ridge and the French in Champagne. The Germans in a heavy attack resulting in very violent fighting with frost and alternating fortune, eventually gained about 500 yards of the front line trenches near Cerny north of Aisne. The French attacked north of Mont Haut in Champagne and at first gained all their objectives and repulsed counter-attacks, but the Germans on the following day again attacked with large forces and recaptured a portion of the lost ground till the French in a further attack drove them out again. The Germans have been violently bombarding Rheims. There has been some fighting in the Verdun region, but there is no change in the front.

The Russians continue to make progress and have crossed the river Lo Nitzza near its junction with Dniester and are engaged in heavy fighting higher up the river where they have driven the Austrians from a fortified position 15 miles south-east of Dolina. The total captures by the Russian since the commencement of offensive are 38,000 men and 93 guns.

Mr. Lloyd George telegraphing congratulations to the Russian Prime Minister said:—Free Russia clearly sees there can be no lasting peace and no reconstruction of the world on better lines until Serbia, Belgium and other despoiled nations have been released from the crushing tyranny of a military despotism.

Dr. Zerkowich, holding as the outcome of political agitation has been forced to resign the Chancellorship. His successor Doctor Michaelis was formerly Food Controller and is little known.

Calcutta

Income-Tax in Bengal.

Views of Chamber of Commerce.

CALCUTTA, July 18.

The Bengal Chamber of Commerce have addressed a lengthy memorandum to the Government of Bengal on the question of the proposal of the general remission of income-tax, but they defer at present their views on the Super Tax Act and the levy of double income-tax and confine themselves to examine the Act as it stands and to lend a suggestion as a result of the practical experience of the working previously. The letter observes—Section 14 empowers the Collector to determine what persons are chargeable under part 4 and the amount at which every person so chargeable shall be assessed. Referring to the general question of assessment the Committee would point out that the income-tax year in the United Kingdom ends on the 5th April and the tax is usually demanded and paid during the preceding January. The practice is for each business concern to prepare in or about June a return for income-tax purposes and if this return is accepted the assessment is made on the basis of it. If the return is not submitted, the income-tax authorities make such assessment as they think fit and, unless the party assessed gives due notice of appeal, the assessment cannot be set aside. A taxpayer in the United Kingdom cannot be compelled to produce books or accounts, but he finds that if he does not produce them his assessment rises annually until it reaches a limit which forces him to meet the wishes of the authorities. Assessments are then reviewed over a period and if necessary

penalties enforced. The Committee of the Chamber are inclined to suggest that an attempt should be made to introduce similar procedure into India. Collectors of income-tax would no doubt experience difficulty in connection with it, particularly at first, as in many cases they would probably be unable to make a reasonably approximate estimate. But they might be encouraged to seek the assistance of the Chambers of Commerce, Trades Associations and other public bodies who might be expected to have some acquaintance with the trading operations of the assesses. Dealing with other points the Committee think that the Collector should be required to give notice in writing to every assessee, irrespective of whether his income under part 4 is below or above two thousand rupees. According to section 21 profits derived by a person not resident in British India on goods consigned by him for sale to his agent residing in British India are assessable to income-tax. It was proposed by the Government of India in 1889-1890 to enforce this provision but the proposal was eventually withdrawn. The proposal was again brought forward in 1907 and was then again opposed by the Chamber. Objections which were raised to it still hold and the Committee are very strongly of opinion that no attempt should be made to enforce it. The Committee agree entirely with the Madras Chamber of Commerce that the bar to civil suits which section 39 establishes should be withdrawn. The Act ought unquestionably to provide for appeal to the High Court from the decisions of the Board of Revenue. The mere fact that the decisions of various provincial Boards of Revenue are frequently in conflict shows the necessity of change. Members of Boards of Revenue are not experts and do not bear and consider evidence.

A Sentry's Death.

Suicide Suspected.

CALCUTTA, July 18.

On receipt of a telephonic message last night that a sentry on duty in the Bank of Bengal had been shot dead the Commissioner of police and other officers hastened to the scene. They found a Paojahi sentry named Naik Ram attached to the Delhi regiment lying dead in an alley in the yard in a pool of blood with his rifle lying by his side. One cartridge had been fired and a bullet had pierced the chest of the sentry.

The deceased was a new recruit and had recently been punished for having lost a pouch containing cartridges while proceeding by rail in charge of some prisoners. At night he came on duty at 8 P. M. and took his post in the alley a little way from where some of his comrades were posted and out of their sight. At the sound of the shot the other sentries rushed to the spot and found him lying dead. From the circumstances of the case it is concluded that the man shot himself dead with his rifle.

Behar

The Champaran Commission.

Sub-Divisional Officer's Evidence.

BETTIAH, July 18.

Mr. Lewis, Sub-divisional Officer, Bettiah, was examined to-day before the Agrarian Enquiry Committee. Abuses which did exist in the district were much more pronounced in Ramnagar Estate which was in possession of the Indians than in Bettiah.

To Mr. Gandhi:—He said he had received no general complaint. Ryots were being forced to do indigo.

Mr. Whitty said that he was quite satisfied. Since Government orders the levy of abwabs had ceased in European concerns.

To Mr. Gandhi:—In his opinion ordinary tenants of villages leased to indigo factories were prosperous and contented as in any of the village under the direct management or in villages leased to the Indians.

United Provinces

Lord Hardinge.

Tribute at Allahabad.

ALLAHABAD, July 18.

At a public meeting held, with the Hon'ble Dr. Tej Bahadur Sapru in the Chair, a resolution was passed expressing regretment at the attacks made on Lord Hardinge, who by his courageous liberalism and rare statesmanship won the confidence and esteem of India and whose sympathetic policy was in a large measure responsible for the enthusiastic response to the call of the Empire at the critical hour and recording the meeting's unabated confidence in him and demanding that India should be allowed a determining voice in the judging of his work and service in India.

U. P. Legislative Council.

Wednesday's Sitting.

LUCKNOW, July 18.

At to-day's Council meeting Mr. Chintamani's resolution for an enquiry into certain alleged grievances of Indian students at Roorkee College was withdrawn after a lengthy debate.

The Hon'ble Lala Madhusudan Dyal's resolution urging expression of the Government's strong disapproval of the letter addressed recently by Mr. Stubbs, Collector of Bijnor, to some Vaisya gentlemen of that district regarding subscriptions to the war loan, was put to vote and lost by 21 to 9 votes.

The Council adjourned "sine die".

Burma

Burma Oil Company.

A Flourishing Concern.

RANGOON, July 18.

A profit of £12,75,584 has been made for the year by the Burma Oil Company and balance of £10,05,000 has been left after writing off £5,92,713 for depreciation and transfers to various reserves. A dividend of 30 percent is declared.

Early Closing of Bars.

RANGOON, July 18.

In reply to a communication from the Revenue Secretary to the Burma Government suggesting that as hot-bars in Calcutta are now closed at 11 P. M., they should close in Burma at 10-30 P. M., or 1½ hours earlier than at present, as the military situation demands an earlier closing, the Burma Chamber of Commerce agree that Rangoon may fall into line with Calcutta and close at 11 P. M., but not earlier.

Bombay

New Secretary of State for India

Messages of Congratulation.

BOMBAY, July 18.

The Honorable Sir Dinshaw E. Wacha, President Bombay Presidency Association, has sent cablegrams to Mr. Lloyd George and to Mr. Montagu on the appointment of the latter as the Secretary of State for India. The cable to the former expresses the great gratification of the Association at the appointment. In the cable to Mr. Montagu the Association congratulates him and expresses the hope that India's political progress will be substantially advanced under his guidance.

"Times of India" Comments.

Commenting on Mr. Montagu's appointment the "Times of India" says: He has visited India, knows many of its leading men, so that by comparison with most Secretaries of State he starts at great advantage. On the other hand he has the disadvantage of having committed himself in advance to opinions which may lead the more ardent reformers in this country to expect too much of him. It is particularly noticeable that only last week he spoke during the debate on the Mesopotamia Commission, when he urged that a policy was wanted of greater responsibility on the part of the Indian Government towards the people of India and consequently less responsibility at Home. It is possible that he was then speaking on behalf of the Government but, if it was not, and if he is unable to gain the support of the present Government to that view, he will obviously be in an extremely invidious position. It is true that this view is little more than a repetition of what he said four years ago when he was still Under Secretary, in regard to the share of Indians in the administration of this country "We are," he said, "pledged to advance and mean to advance." That was the keynote of his last speech on the Indian Budget made at the time when he found it most of all necessary to emphasize the need for co-operation and for the sinking of differences between Hindus and Mahomedans.

Strike in the G. I. P. Railway Workshops.

BOMBAY, July 18.

Some 5000 men of the G. I. P. Railway workshops are again on strike and the Loco shops have been closed down. It appears that high prices of foodstuffs and other necessities of life induced about 400 employees of the Locomotive Workshop at Parel who had been drawing over Rs. 16 but under Rs. 30 to ask for grain compensation which had hitherto been given to those drawing Rs. 16 and under Rs. 30 per month. They were advised by the Superintendent to make a written representation which would be favourably considered. Acting on this advice the men made a representation and eventually their request was complied with. Taking advantage of this those getting over Rs. 30 per month then decided to make a similar demand and on Monday about 75 of them made the demand and struck work in the evening. They posted written placards calling upon all employees to join them in a general strike. On Tuesday (yesterday) the workmen, about 5000 in number, turned up at the workshop as usual but refused to go in. They remained outside. Mr. Bonner, Loco Superintendent, asked them to select 12 men from amongst them and to send them to him to state their grievances. This the men did and the deputation of 12 men waited on Mr. Bonner and asked that grain compensation allowance should be extended to the employees getting up to Rs. 50. Mr. Bonner said that he would consider over the matter and would give them his reply to-day. The men then dispersed. This morning the workmen appeared at the gate as usual, but did not see any reply from Mr. Bonner posted at the gate and they refused to resume work. The strikers there for about a couple of hours and then started on foot to go to Parel station. From Parel station they took trains for Bombay and arrived at the Victoria terminus with the intention of stating their grievance to the Agent. On their way to Bombay some of the strikers threw stones at passing trains with the result that one or two drivers, and women and passengers received injuries and a number of panes of the railway carriages were smashed. The city police on being informed of the intention of the strikers to make a demonstration in the Fort made excellent arrangements to preserve order amongst them. Mr. F. A. M. Vincent, Commissioner of Police, with Mr. O. A. Harker, Deputy Commissioner, Superintendents and Inspectors arrived at the station before the first train bringing the strikers steamed in and marched them away straight to the Esplanade Maidan where they were accommodated. The strikers remained in the maidan discussing the situation. In the meantime the workshop remains closed. In the afternoon the delegates of strikers interviewed the Agent and the Agent has passed the following order: With reference to the interview between the Agent and the representatives of the men on the 18th instant the following reply to the petitions received from the men is posted for information: (1) Grain compensation has been granted up to Rs. 30 per mensem which is the limit laid down by the Government. The Railway Administration have no power to grant grain compensation to men drawing over Rs. 30 per mensem. (2) The revision of grades and the percentage of men in upper grades had been under consideration for some little time. Proposals will shortly be submitted by the Loco Superintendent to the Agent and orders will be issued in due course. The strikers returned to their home and it is yet to be seen whether they would in view of the Agents order resume work.

His Honour the Lieutenant-Governor of the Punjab leaves Simla on the 29th instant on his monsoon tour and returns on the 12th August.

ప్రజాభిప్రాయములు

విలేఖకులకు సూచన.

కాగితమునకు రెండువైపులను వ్రాయబడిన వ్యాసములును, వార్తలును, సంకేతములులేని బాబులును, ఊరి పేరులేని బాబులును ప్రకటింబడువు. ప్రతి విలేఖకుడును తన సంకేతమును ప్రకటించుటకు సంసిద్ధుడగు నుండవలయును. విలేఖకులపేరు ప్రకటించువిషయమును, ప్రకటించని విషయమును పత్రికాధిపతుల మీదనే యుండునుగాని విలేఖకులకు తమ పేరులను గూడ పత్రికలో ప్రకటించుటకు సంసిద్ధులగు నుండవలెను. 'నా పేరును జేయక ఏవురవానియనియో విలేఖరి యనియో జేయవలయున'ని వచ్చు బాబులుగాని వ్యాసములుగాని వార్తలుగాని ప్రకటింపఁబయ్యెను. సాధారణముగా వ్యాసములు పత్రికలో ప్రకటింపబడుటకు వీలుండదు. పద్యములను మాసపత్రికలకు పంపుట మంచిది. నిరాకరింపబడినవి వ్యాసములనుగాని వార్తలనుగాని తిరిగి పంపవలయునని కొందఱు తమ వ్యాసములలోపాలు క్షీణకావ్యమును గూడ పంపవలెను. లేకున్న పంపబడనేరవు.

ఆంగ్లగడ్డపురవాసి బాబు— కాగితమునకు రెండువైపులును వ్రాయబడినది. ప్రకటింపబాలము. చిత్తూరు జిల్లా కేక చెట్టుపల్లె సభ— సమాఖ్యసభకు— స్వరాజ్యపతాకములు, ప్రకటింపబాలనందులకుచింతిలు చున్నాము. సంపా

ఆంగ్లమహాసభ స్థాయిసంఘము సంచార కార్యదర్శులు.

ఆయా, ఆంగ్ల మహాసభ స్థాయి సంఘమువారు ఈ సంవత్సరము సంచార కార్యదర్శులను నియమించి యున్నారు. వీరు సంచారము చేయవలసిన ప్రదేశముల నిర్ణయించి యున్నారు. ఈ సంవత్సరము సంచారము చేయుటలో ముఖ్యముగా పోకలసిన చోట్లకు పోకనే తక్కిన చోట్లకు పంపుచున్నారు. గుంటూరు జిల్లాలో ఆంగ్ల వ్యాపార వ్యాప్తి చాల అధికముగా నుండవచ్చును. మొట్టమొదట ఆంగ్ల వ్యాపారము పుట్టినదే గుంటూరు మండల మగుటవలన ఈ యుద్ద్యమ వ్యాప్తికి ఈ మండలము మొదటిగా నున్నది. కావున ప్రస్తుతము, గుంటూరు ప్రాంతమున సంచారము చేయుటకు యేర్పరిచిన కార్యదర్శి గారిని దక్షిణమండలములకు బంపి ఈ యుద్ద్యమ వ్యాప్తియే బొత్తుగా లేని గ్రామములో బోధించి ఆ బ్రాహ్మణ వ్యాపారములయొక్క ముందే ఆంగ్ల వ్యాపార వ్యాప్తి జేసి వైయ్యద్యమమును రూపుమాప వలసియున్నది. ఈ సంవత్సరము సంచార కార్యదర్శులు చేయు సంచారములో బ్రాహ్మణ వ్యాపారమువలన గల్గు ముప్పును ప్రజలకు బోధింపవలసి యున్నది. ఆంగ్ల వ్యాపారమునకు ఇది చీడపురుకై యున్నది. దీనిని నిర్మూలము చేయుటకు ఆంగ్ల మహాసభ స్థాయి సంఘమువారే పూనుకొనవలయును. కరసత్రములు దీనినిగూర్చి విశేషముగా ముద్రించి పంచివెట్టవలసియున్నది. స్థాయి సంఘమువారు చేయవలసిన కార్యము ఈ సంవత్సరము అధికము. మా నెల్లూరు మండలమున సంచారము చేయుటకు ప్రత్యేకముగా ఒక సంచార కార్యదర్శిగారిని ఏర్పరచవలెను. వారు ఈ సంవత్సరమునందు ఈ మండలముననే సంచారము చేయవలయును. బ్రాహ్మణ వ్యాపారము వలన నిర్బంధముగా గలిగిన ప్రజల మార్పులను తొలగించవలెను. వారి స్వతంత్రతాభిప్రాయములను వెల్లడి పఱచవలయును. ప్రతి గ్రామములలో సభలు గావించవలయును. ఆ గ్రామముల యభిప్రాయములు వెల్లడి పఱచవలయును. అనంతరముగా రెడ్లలో గలిగిన మార్పు అచిరకాలముననే తొలగిపోవలదు. మా మండలమున సంచారము చేయుటకు పోట్లపూడి సుజనంజని సమాజమువారి సత్తుమున సమాజభర్తతో ఒక కార్యదర్శిని నియమించెదము. కావున స్థాయి సంఘమువారు గూడ ఒక కార్యదర్శిని నియమించినయెడల యిరువురు కలిసి పనిచేయుటకు వీలుగా నుండును. స్థాయిసంఘమువారు కార్యదర్శిని నియమించని యెడల మేము ఏర్పాటు చేయుటకు వీలుండదు. ఆంగ్లరాష్ట్రము పనిలేదనవారు కొద్దియంది మాత్రమే గలరు. కొందరు మహానీయుల నిర్బంధమున బడలేక ఉద్దేశ్యముల మార్పుకొన్నవారు చాలయందగును. కాబట్టి అట్టివారి అభిప్రాయములను వెల్లడి పరిపించుటకే మనము పూనుకొనవలసి యున్నది. స్థాయి సంఘమువారు యెచ్చించి మా మండల సంచారమునకు ప్రసాదరావుగారిని నియమించినయెడల మా

మండలమున వారికి పరిచయము గల్గుకారణమున చాల వీలుగ నుండును. కావున స్థాయి సంఘమువారు మా మనవిని విని ఈ సంవత్సరము మా మండలమున కృత్రిమ ప్రహసనమువలన గలిగిన అందోళనమును అణచి వారికి బుద్ధి స్పష్టత కలుగ జేయుటకు సంచార కార్యదర్శిగారిని నియమించ వేడుచున్నాము.

నెల్లూరు వెంకట్రామా నాయుడు.

హిందూదేశపు స్వరాజ్యము

ఇంగ్లీషు పార్లమెంటు.

ఆయా! హిందూదేశమునకు స్వరాజ్యమిచ్చిన, నిచ్చటి జనులు జక్కగ పరిపాలించు సమర్థులుగాను గనుక వారికియ్యగూడదని ఆంగ్లేయులును మనవారు కొందఱును నొక్కి వక్కాణించుచున్నారు. సామన్య సామన్య విచారము అనవదనమనియ, అసంభవమనియ, నాయభిప్రాయము. ప్రపంచోత్పత్తి మొదలు ఇప్పటివరకు జనల సామన్యసామన్యములను ఒట్టి రాజ్యరక్తములు మారియుండలేదు. కాని రాజుల యొక్కయు ప్రభుత్వముల యొక్కయు నసమర్థతల వల్ల మారినవి. ఈ ఆస్తి నీది, ఆ యాస్తి నాది, అని మనస్సులు గవనించి మొదలు చాలకాలమువరకు రాజులెక్కడనుండిలేక ప్రతిపక్షిలే వారివారి కార్యములను జక్కబెట్టుకొనుచుండిరి. జనులు తమ కార్యములయందు నిరసనభావములు చూపించిన వెంటనే ప్రతిపక్షులను అవలత ద్రోసి రాజులు వచ్చిరి. రాజులును దనుకార్యములను గవనింపక బోయిన వెనుక తిరిగి ప్రతినిధుల ప్రభుత్వ మారంభమాయెను. కొన్ని రాజ్యములలో తిరిగి అవిప్రాయ రాజులు వచ్చిరి. ఈ ప్రకారము క్రింద, మీద, పడుటపోనే సరిపోవుచున్నదిగాని, స్వరాజ్యము జనులకు బహుమానముగా నిచ్చినట్లు ఎచ్చటను గానరాదు. దేశికి బహుమానమే నాకర్థము అగుటలేదు! అయినను కొన్ని చరిత్రాంశములను జెప్పెదను. వానిని బట్టి చదువరు లూహించ గలరు. ఇంగ్లాండునకు పార్లమెంటు సభ నిచ్చినప్పుడు జనుల సమర్థతను జట్టిదో, యట్టి ప్రభుత్వము రాలేదు. అప్పటి ప్రభుత్వము పనికిమాలిన ప్రభుత్వమని యిచ్చిరి. పార్లమెంటు సభ యిచ్చిన యావల రెండవందల సంవత్సరముల వరకు కూడ చాలయంది సభకులు చేతగానివాడయి, సభలోనికి బోగా బూచులుపట్టుకొని పోవుననుభవముచేతనే లేక ఏకారణము చేతనే గుడ్డాలనెక్కి, పరుగులిడుచుండిన, సయ్యుకాడిమాకొట్టుపూర్తి అనెడి ప్రధానమంత్రి, గుర్రపుకాతులకు పంపిపట్టి తెప్పించి సాగ మెంటు సభలో బలవంతముగా పడవేయుచుండువాడు. ఈ ఒంగోలు పురములో కొంతకాలము క్రిందట నిద్దరు ముగ్గురు వైశ్యశిఖామణులు, పురపాలక సంఘములో ప్రతినిధులు గ నుండివారు. ఏదయిననుభవమయిన విషయము వచ్చినప్పుడు, ఏతట్లు పోటులుచ్చిననేమి ప్రమాదమోయని సభకువచ్చెడి వారుకారు. చేరుమెక గారు జవాబునుపంపి రప్పించిన, ఇంటిలోనివారు "కడుపునొస్తుంటే యిప్పుడే చెంబుపట్టుకొని నెల్లీ నారని" జవాబుచెప్పెడివారు. ఆ సయ్యములందెల్లను నాకు నైకాడిమాంటు ఘోర్భూషణము వచ్చెడివాడు! మన ఇంగ్లీషువారిసోదరులు అమెరికాలో ఇప్పటికి మూడు నూట నలుబది సంవత్సరములనాడు స్వరాజ్యము సంపాదించుకొనినది వారి సమర్థతను బట్టికాదు. అప్పటి ఇంగ్లీషువారి ప్రభుత్వము మంచిది కావదును జనులకు తేమకరము కావదును. ఫ్రాన్సు రాజ్యములో వైపరీత్యములేగి ఆందోళనముజరిగి రాజులను తరిమివేసి ప్రతినిధిరాజ్య మొందుకుకలిగెను? జనుల సమర్థతకు బహుమానమా? కాదు కాదు, రాజులయొక్క అశక్తతకొరకు! కన్నడా రాజ్యముగూడ, కొంచెము హెచ్చుతక్కువగా ఆమెరికాలో చేరియుండును. మంత్రి వర్గపు పోషణవల్లను, డగ్ల్యాం ప్రభుని నిమ్మత పాత వ్యాధిమయవల్లను, కలస రాజ్యముగా నిలిచినది చివరయ్య దేశముల స్థితి యెటు లున్నది? చక్రవర్తిత్వము లేక్కడ? వారిజనులు ఎక్కువ తెలివి గల వారని యావారికి ప్రస్తుతపు ప్రభుత్వములు లభించుట, కాదు. రాజులలోపముల వల్లను గాన ప్రభుత్వలోపము లెప్పు డున్నవో అప్పుడు ఆ ప్రభుత్వప్రభుత్వము మారవలయును. మారును! ఇప్పటి ప్రభుత్వము జనుల అసంతృప్తికి కారణ మయినదని మనము చెప్పుట యే గాక, ఆంగ్లేయులందరును జెప్పుచున్నారు. కొందరి అభి ఇకను, బొబ్బిలి ఫిరార్తులకురుపాం డాక్టరునాయరు అభ్యుక్తు, ఆంగ్ల ప్రకాశిక పూర్వ

యజమాని, నాయుడుంగారు అందుకొనిన మాత్రము ఏమేమో చెప్పుచున్నారుగాని నాకుమాత్రము అర్థము అగుటలేదు. రాజ్యతత్వము మారుట జనుల తేమము కొరకుగాని కొందరి కొరకు మాత్రమేగాదు. తత్వముపూర్తిగా మారి ధనపు వెట్టై తాళము మనవారి చేతి కిచ్చినయెడల యింక కొంతకాలము ద్యోగములలో ఆంగ్లేయులుండినను నాకిష్టమే. నునదేశములో పెద్దపెద్ద పట్టణములలో మనదేశీయులక్రింద యూరోపియన్ లుద్యోగములు బహుచక్కగా చేయుటలేనా? అగ్గణావస్తువునకు ఆరుపావులకు పోయిన పేల తీతాల దొరవారు మనచుట్టు ముమ్మారు తిరుగుదురు. కాన తత్వములో నున్నది గాని మనస్సులలో నేమున్నది?

మొట్టమొదటి వెంకట సుబ్బారావు

యువతీ విద్యానిలయము; బాపట్ల.

శ్రీ విద్యాభివృద్ధి కొరకు బాపట్ల గ్రామమున కీర్తి శేషురాలగు చోరగుడి శత్రుత్వ గారివలన 1915 సం॥ ఆగస్టు 5వ తేదీన ప్రారంభించబడి ద్వైయోగమువలన 1916 సం॥ మార్చి నెలలో ఆమె స్వస్థురాలయినను నాటినుండియు వారి భర్తయగు చోరగుడి వెంకటాద్రిపంతులు గారివలన బోషింపబడుచుండెడి యీ విద్యానిలయము యొక్క ప్రాకారమును, స్థిత్యమును గోరుచు వారు తమ యాజమాన్యమును వదలుకొనుచు దీని యాజమాన్యము నొక సభ కొనంగిరి. రావు బహద్దరు దేశీరాజు కృష్ణయ్య, తంగిరాల ఆంజనేయ శాస్త్రి, చంద్రమూర్తి చిదంబరావు, రామరాజు చంచురాయయ్య, కే.నారాయణరావు చోరగుడి వెంకటాద్రి కొమ్మయారి లక్ష్మీన్నారాయణగార్లు ఈ సభకు సభ్యులయి యున్నారు. ఈ నెల 15 తేదీ నుండియు ఈ సభవారు తమ పరిపాలన మారంభింతురు.

వీరందరు విద్యాభివృద్ధి అనుభవజ్ఞులము మొదలుగ గలవారును శ్రీ విద్యాభివృద్ధియంద తత్వంతే కుతూహలము గలవారు నగుటచే నీ పాఠశాల పురోభివృద్ధి కొరకు వీరందరు తమ శక్తిసంతయు వినియోగించెదరని నమ్ముచున్నాము. వైకసహాయమువలన కొలదికాలములో నీ పాఠశాల 'పరిశ్రమకు బీజవత్త'ను రీతిన వృద్ధిబొంది నితరములకు మార్గదర్శి కగుగాక! వైన నుడివిన సభకు రావుబహద్దరు కృష్ణరావు పంతులుగారు అధ్యక్షుడుగన, తంగిరాల ఆంజనేయుల పంతులు గారు కార్యదర్శిగను నెమ్మకొనబడిరి. ఇకముందు కార్యభారము నంతయు వీరిరువురు భరింతురు.

మట్టి యిటుకలపై గ్రంథములు

ఇప్పటికి దాదాపు నాలుగు నెలలపై సంవత్సరములకు పూర్వము గ్రంథములను ఇటుక రాళ్ళపై వ్రాయుచుండిరి. వ్రాయట అనగా చెక్కుచుండిరి. కొంత కాలానంతరము భోజపత్త్రముల వైనను క్రమముగా తాళపత్త్రములవైనను వ్రాయుటను గ్రహించిరి. తమపరి కాగితములను నిర్మించుట మొదలిడిరి.

మట్టి యిటుకలపై లిఖించబడిన యొక ప్రాచీనగ్రంథ సమాహమయొక్క బాద ఈ సుధ్య చాల్చియాప్రాంతమున దొరకినది. లక్షలకొలది యిటుక రాళ్లు భూమియందు గప్పబడియున్నవి. ఈ గ్రంథములు భిన్నభిన్న విషయములతో నిండియున్నవి. బాలరు మొదలు వృద్ధులవర కావశ్యకములగు గ్రంథములు గలవు. వానివలన నాకాలపు భాష, లిపి, వ్యవహార, రీతి, నీతులు మొదలుగాగల ననేకవిషయముల గ్రహించుట కనువగుచున్నది. అనేకయంది పురాతన భాషా పరిశోధకు లీ గ్రంథములం బరిశీలించి టీకా టిప్పణులు ప్రకటింపఁబ్రయత్నించుచుండిరి. ఈ లేఖల సహాయమున నతి ప్రాచీన కాలపు టిలిపాసము దలిసికొనుట కంతయో అవకాశ మొదవుచున్నది. — హితకారిణి.

ఈ నెల 15-వ తేదీ నాయంత్రమున బెంగునూరులోని శిష్యుంగు రోడ్లోనుండు గాయకగ్రామణి సభాభవనమందు భారతభివృద్ధిగారు దాదాభాయి నాగోజగారి మరణ సందర్భమున సభిజరిగి ఆంగ్లాంగ్లేయ కర్నాటక భాషలలో నుపన్యాసములు జరిగినవి. వెంకట్రాయ్య ఎం. ఏ. గారధ్యక్షత వహించిరి. అర్థవారీశ్వరయ్యగారాంగ్లేయ భాషలోను రామ రావుగారు కర్నాటకమునను అర్యమూర్తిగారు ఆంగ్లభాషయందును నాగోజగారి పావనచరితమును విపులముగా స్మరించిరి. అనంతరము నాగోజగారి కుటుంబమునకు సానుభూతిని దెలుపుచు తీర్మానము లామోదింపబడినది.

పింగళ సంవత్సరాదినందిక

తయారై సిద్ధముగ నున్నది

నల సంవత్సరమున జరిగిన దివోవాహనసంగ్రామ సంగ్రహచరితమును, ఆధ్యాత్మిక, ప్రాచీన, సాంఘిక, రాజకీయ, వ్యావహారిక విశేషవిషయముల విజ్ఞానదాయకములగు వ్యాసరాజములును, దర్శనీయములగు రంగులజేశ్వరములును మహాశయల పలుములును ఇతరులైన చిత్రకరులును గలిగి మంచికాకీతములపై చక్కగ ముద్రించబడినది.

కాగితముల కలెవునం దేసి కావలసి వచ్చు ప్రతులు మాత్రమే సిద్ధము చేయించుచుంటున్న వలయువారు వెంటనే వ్రాసికొను టుచితము: తెల 2-0-0
ఆంధ్రదినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు " " 0-8-0
" అర్ధసంవత్సర " " " 0-12-0
ఆంధ్రవాణిపత్రిక సంవత్సర, లేక దినపత్రిక 2 మాసముల చందాదారులకు " " 1-0-0
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం 212 రు, మదరాసు.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధామృతము.

తామర తైలము.	పండ్లపాడి.	మోహినీ తైలము.
డబ్బీ 1-కి 0-4-0	డబ్బీ 1-కి 0-2-0.	సీసా 1-కి 0-12-0.

అమృతాంజనము డిపో 6, తింబుళెట్టివీధి, మదరాసు.

తాకభక్షణము

దీర్ఘాయుష్యములకు మన ముఖ్యములు సంజీవనము; "అహింసా పరమోధర్మ" అను నీతి నెఱిగింపజేయు గావున నేను ఈ పుస్తకము యినా ముగా పోస్టుచార్జియ మేమధరించి పంపుచున్నాను. వెంటనే వ్రాయుము.

డి.డి. పైద్యతాస్త్రి మణిశంకర్ గోవిందజీ, ఆరంభిగూడ కోవకాలయం 156, బ్రాహ్మీ, మదరాసు.

తారదాంబ

ఇది శ్రీధర్మబోధినియను నాటకము సంఘమువారు సంస్కారమునకు మాన్యమిందు కావలసివచ్చింది. అందరు జరిపి తీరవలయును. తెల 0-4-0 పోస్ట్జీ చేయి. ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 7 తింబుళెట్టివీధి, మదరాసు.

భాషాపండితులకు వరము: ఐ.ఎం.డి.కె. సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసవరిల్లా

అపరీక్షిత ప్రభు రక్తమువలన జనించు బాధ్యములకు కీరీమణులంటి మను. మనవులను, మచ్చలను, గండమాలలను కండ్లకు, ప్రాంతానోపులను అన్ని విధములకలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి (28)

కనావనిసార్వపల్లా గణ మిచ్చుట నిస్సంకోచము, కనావమైన వధ్యకవ్యకను అన్ని విధములైన దోషములను పోగొట్టును. కీరీమణులంటి పాదరంగదోషములను, మలబద్ధకమును కారైసంబంధమును వ్యాధులను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరుచును. కీరీమణులంటి గలుగజేయును. 16 రోజులవర కంటుటకు 4 బెన్నుల బుడ్డితో అర్చనలను.

ప్రతిబింబము:-- పి. డి. సావంత్. 144. ఫననవాడి. నెం 2 బొంబాయి. Proprietor P. D. SAVANT. Faneewadi. No 144 No 2 BOMBAY.

సికభాషావిప్రశంస

ఇది పాస్టులకంటి అన్నారాయ విరచితము తెల 0-4-0 పోస్ట్జీ అధికము.

ఆంధ్ర పత్రికా కార్యాలయద్వారా ప్రసృతి.

ఇది శ్రీయత కట్టవంచి గాదులింగాలెట్టి గావే తెల 0-4-0 పోస్ట్జీ ప్రత్యేకము.

ఆంధ్ర పత్రికా కార్యాలయము, 7 తింబుళెట్టివీధి, మదరాసు.

లోక పసిద్ధమైన సాలామిసిరిమురబ్బ

1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.

ఈమరిబ్బాను సాలామిసిరి కాదని రుజువుపరచువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా యియ్యబడును. అట్లు నిరాకరించినచో కోర్టుమాలముగా పొందవచ్చును. దురభ్యాసమువల్ల బాల్యములోనే ధాతునష్టము కలిగినవారికి పౌడయకోశము బలహీనమై మరణకాలమువరకు దుఃఖము ననుభవించుకును. ఈసాలామిసిరి మురబ్బా సేవించినయెడల అట్టి దుఃఖము తొలగి విశేష బల వీర్యసంపన్నులయి ప్రభావించుచు చిర కాలము సుఖముగ జీవించును.

ఈ సాలామిసిరి మురబ్బావల్ల ధాతుశుష్టికలుగును, స్వస్థస్థితియు మానును, ధాతు పు మాత్రముతో కలసిపోవుట మానును, నీరుచురుకు మానును, బహుమూత్రవ్యాధి మానును, విశేషబలము కలుగును. రక్తము కృద్వియగును, అకలి యెక్కువ యగును, చక్కగ మలవిసర్జన మగును. సాలా మిసిరిఅనునది ఒకకాళిశండా. ఇదికాబూల్, కాండహార్ శేరములలో వైరగుచున్నది. అక్కడి జనులు

ఈపండును విశేషముగా తింటువలన మనదేశపు 4 గ్రామ మనుష్యుల బలము అదేమున ఒకమసిక్కి గలదు. వై మురబ్బాను సేవించి మంచి బలము పొందుటకై గొప్ప మందులతో చేర్చి తయారుచేయబడియొచ్చుది. 1 డబ్బాకు 15 రోజులు ఉపయోగించిన దానివల్ల పూర్తిగ గుణముకలుగును. 2-3 డబ్బాలు ఉపయోగించినచో బహుమతివలన మరల గుణమిచ్చును.

అనుపాపపత్రిక పాఠ్యముతో పంపబడును.

15 తులాలు డబ్బీ తెల రూ. 2-0-0. తపాలఖర్చు 1-కి డబ్బాలకు 6 అణాలు
డి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీవైద్యులు, నెం 5, అవస్థురోడ్డు, బెంగుళూరు సిటీ.

SHAKESPEARE'S.

As You Like It For Telugu Stage.

చారుమతీ పరిణయ నాటకము.

జగత్ప్రసిద్ధుడగు, కాళిదాస సమానుడునగు శేక్స్పియరు హాహాకరించేరచియింపబడిన "ఏజ్ యులైక్ యిట్" అను నాటక రాజమున కిది ఆంధ్రీకరణము. ఇంకలి అభ్యుదయ మగు కథ. ఇంపులు గులుకు వర్ణనలు, మృదుగుధుర సంభాషణలు, భావగర్భితములగు శృంగారచేష్టలు, కడుపుబ్బ నవ్వు పుట్టించు హాస్యము నెల్లర నానందమున ముంచివేయును.

తెల రు 0-12-0.

గోపాలకృష్ణ గోకలే చరిత్ర.

స్వాధ్యాయము, అఖిల భారతీయుల యభివృద్ధికై పాటుపడి, ఆ నేకములగు లాభములను మనకు గడించి యిచ్చిన తేజోవంతుని జీవిత రసామృత మిందు తాండవ మాడుచున్నది.

రు 0-4-0.

భారతీవేర్ మాప్రస్, ఏలూరు.

ఇది రాగివలన తియ్యారు కాబడలేదని రుజువుపర్చగల సమర్థులకు 100-0-0లు యినాం

గుణమియ్యనిచుడల మీరు నెల్లించిన సామ్యు తీరిగి యిచ్చివేసెదము.

రిజిస్టర్డ్ (సమ్యక్మైన మందు) రిజిస్టర్డ్

తామమైనము

అన్ని చర్మరోగములకు, మచ్చలకు, పొడలకు సిద్ధామృతము. ఇది శ్రీకృష్ణాస్థాన చంద్రాచేష్టిగారు (జమీందారు, నిడదవోలు) వనైరా కొందరు గొప్పవారు సరిక్షించి మాకు ధన సహాయము చేయుటచే వృద్ధిలోనికి రాబడినది. ఇది యెట్టి కఠినమేహవ్యాధుల నయినను అతిమాత్రము నయినను జీర్ణించిన సుఖివ్యాధులచే కలుగు బాధల నయినను రాదు బాణమువలె ఖండించి యశావనవంతులగా జేయును.

1 రకం 100 మాత్రలు 10-0-0

2 రకం 100 మాత్రలు 4-0-0

సకము బుడ్లున్న ఇవ్వబడును.

యన్. వి. యన్. రాజు అండు సన్

(778) లక్ష్మీనరసాపురం ఆంధ్రప్రదేశ్, గోవావరి జిల్లా.

హెచ్.టి.మహమ్మద్ అందుకో,

[723] మదన్ పురా, బెనారస్ సిటీ.

కాశీలోనుండు అనేక పట్టు, జరి విచిత్రమయిన మంచినస్తువులు వీరుబహుచవుకగ సప్లయిచేతురు.

ఒకసారి అర్జును యిచ్చిచూచినచో తమకే తెలియగలదు.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బహుమతి - పిఠాముగా - తేరాలు - గాగ్గనునీటి యలు - బొమ్మలకాడ్లు - గారడీ పుస్తకములు విక్రయించెదము. కాగ్గలలాగు కాగితము? (593)

సి. శర్వోదయ అందు గన్ను, విశాఖపట్టణము.

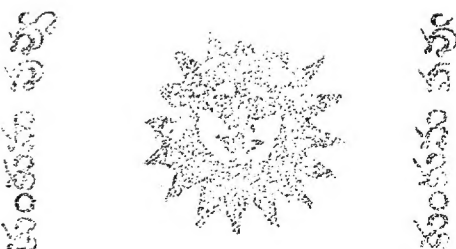
తేలుమందు వెల సీసా -కి 0-8-0

బట్టినచోట కొంచెము మంచుపోసిన బాద మాయగును.

తేలుకాటుకలన విషము నెక్కువలో ప్రవేశించదు.

అమృతాంజనము డిపో 6, తింబుళెట్టివీధి, మదరాసు.

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మహావర్ధకారకును. కొనువారు సూర్యమాంతులను గొనింపుదు. కరన్యాకాశము బయటలగుచు

భంగిమన వ్రాడువలయును:--

ఎన్. నారాయణ అందుకో కంపెనీ.

(63) 21. హమ్మంసీధి, బొంబాయి.